

ANNALIUM
PROVINCIAE
S. JOSEPHI
Ordinis Excalceatorum SSS. TRINITATIS
Redemptionis Captivorum.
LIBER IX.
SYNOPSIS.

Paucorum captivorum extra ordinem Redemptione Domus nostra Belgradi firmatur : sequitur paulò post occasione Magnae ad Portam Ottomannicam Caesarea Legationis undecima copiosa captivorum Redemptio : impetratur subinde facultas in ea Constantinopolitanae urbis parte, quae Pera dicitur, Ordinis Domum sive Residentiam instituendi : praecedit Constantinopolis brevis descriptio. Sacrum Redemptionis Institutum ab Achmete III. Turcarum Sultano duplici Diplomate munitur. In Tartariam Budziakensem altera pars ejusdem Redemptionis dirigitur & absolvitur, multis Parvulis ac minorennibus, quos Tartari superiore bello in Hungaria & Transilvania in captivitatem abstraxerant, redemptis. Agriae, Comaromii & Tyrnaviae in eadem Hungaria pro struendis Coenobiis, & Carolinae in Transilvania pro edificanda Ecclesia Primi Lapides Fundamentales solemniter collocantur. Obiit Augustissima ELEONORA MAGDALENA THERESIA Imperatrix, in Ordinem nostrum singulariter munifica. Hanc quoque ad aeternam requiem sequitur P. Josephus a Jesu Maria vir optimè meritus, & propagandae Religionis studiosissimus in ipso Generalis Commissarii Officio peregrè defunctus & sepultus.

CAPUT I.

Undecim captivorum militum Zworniki apud Turcas in Bosnia eliberatio proxima secutura Magnae Redemptioni praeludit, & Belgradi Domum Ordinis firmiorem reddit.

I.

Annum ingredimur Divinae cum Genere Humano Reconciliationis millesimum septingentesimum undevigesimum secundis successibus feracem, gestisque memorabilem. Theatrum rerum gerendarum Bosnia aperuit, in cujus limitaneo Praesidio,
 Eeeeeeee Zwor-

Dulcinenfes cum Turcis agunt de venditione mancipiorum.

1719. *Zwornik* dicto, undecim attinebantur captivi milites e diversis Cæsareis Legionibus. Hos inter Castrensis Tubicen erat, ante ferè sesqui-annum cum sociis ex prælio ad servitutis jugum, ipsa morte multò acerbius, retractus. Sub idem tempus transigebant Turcæ cum Dulcinensibus pyratis de eorundem ad transra venditione, fors, quâ miseris Christianis captivis non poterat accidere calamitosior. Enimverò illi, ut intellexerunt, quid Turcæ molerentur, ad nuncium ferale cohorrerunt: rogârunt idcirco Turcas, ne tractatus cum gente, cujus nota erat in mancipia crudelitas, conficerent, polliciti, se operam duros, ut ab amicis & concivibus suis æquiore pretio redimantur: neque difficile id fore asserabant, dummodo uni eorum potestas fieret Belgradum, urbem *Zworniko* haud longè remotam, adeundi, & de impendente periculo milites, aliósque Christianos edocendi, a quibus se facillè moderatum lytrum corrogaturos confiderent. Precibus addiderunt gemitus & obtestationes. Emolliverunt tandem hîs feroces Barbarorum animos. Hinc sive quòd supplicum misererentur, sive quòd majoris lucri spe se lætarent, annuerunt denique, ut captivus Tubicen, qui erat ex Legione Babocziana, in Societate duorum Janissarorum Belgradum accederet, ibique pro sua, suorumque commilitonum redemptione opem efflagitaret.

Dulcinium
apud veteres
Olciniam.

Captivi alibi
vertunt tra-
ctatus.

Belgradi cum
nostris confi-
citur nego-
tium.

II. Tubicen cum duobus Janissaris Belgradum delatus eminùs ad justam distantiam ante urbis portas constitit, ac sonoro clangore præsidarios milites ad colloquium evocavit: isti verò ubi e mœnibus Turcas conspexerunt, excitis ad novitatem sociis quid agendum consultârunt. Res ad Odwirium urbis Præfectum defertur, qui protinus aliquot milites Turcis in occursum misit, ut ex eis intelligeret, cujus rei causâ huc adventassent. Faciunt illi, quod jussi fuerant, & ad Turcas egressi quærunt, quid hîc loci vellent? Tubicen Oratoris munere functus partes suas gnaviter explevit, & in quo statu res suæ, suorumque sociorum versarentur, luculento sermone exposuit. Odwirio id ipsum confestim significatur, qui ut vidit, nihil doli aut fraudis subesse, Tubicinem quidem ad præsidium admisit, Janissaros verò interim sub custodia teneri jussit. Rebûs omnibûs ex serie intellectis calamitate miserorum commotus P. Joannem a S. Agnete Belgradensis Domûs nostræ Præsidentem accersivit, ut de modo redimendi præsentis captivos cum eo consultaret. Huic itaque ad colloquium admissio proposuit, adesse nunc optimam occasionem de Imperatore benè merendi, & Trinitarii Ordinis claritatem augendi, si nostri hos miseros captivos nunc a Turcis redimerent. Pater etsi lubentî animò conditionem admitteret, significavit tamen, se in modernis Domûs principiis cum summa conflictari pauperie, promisit nihilominus se effecturum, ut P. Redemptor lytrum quantocyus suppeditet. Ab Odwirio digressus Viennam e vestigio scripsit, Patrique Redemptori totum hujus rei statum aperuit. Respondit ille confestim, mutuas suo nomine acciperet pecunias, quotquot ad redemptionem horum captivorum necessarias putaret, se proximè Belgradum venturum &

& contracta nomina parato ære expuncturum. Aetutum Pater a Derlingscrono ac Venero, quorum alter Cæsareorum reddituum, Camerae vocant, Inspector, hic Cæsareus Orientalium linguarum Interpres erat, mutuò acceptis pecuniis, quæ præfenti negotio conficiendo suffecturæ videbantur, obtentisque ab Odwirio publici com meatûs litteris die vigesima mensis Martii Zwornikum profectus est, ubi continuò dictos Cæsareos milites a Turcis mille nongentis nonaginta & octo florensis redemit, ac Belgradum non sine maximo omnium solatio liberos adduxit. Unus horum undecim captivorum, priusquam Pater Zwornikum pervenisset, clanculum inventa oportunitate, ad terras Christianorum transfugit, quem & Turcæ sibi solvi contendebant, secus pro nullo se lytrum admissuros præfractè asseverabant: quidquid autem Pater in contrarium niteretur, nihil profecit; ne igitur re infecta rediret, & ob unius fugam cæteri decem in jugo servitutis remanerent, omnes undecim persolvere fuit necesse. Erant autem cum Tubicine tres e Legione Babocziana, tres alii e Nadastiana, unus ex veteri Lotharingica, alter e Lerchenfeldiana Bavarica, duo ex nationali Hungarica, hos Haidones vocant, quorum unus, ut diximus, profugerat.

1719.

Captivi redimuntur.

Qui fuerint illi captivi.

III. Cæterum hac in necessitate promptitudo præsertim affecit Odwirii animum, qui inter cæteras relationes hoc quoque factum Bellico consilio Viennam perscripsit, tanta omnium approbatione, & Ordinis nostri commendatione auditum, ut idem Bellicum Consilium in suis responsoriis litteris Odwirio Patres Trinitarios singulariter commendaverit, illique injunxerit, eos modis omnibus fovere.

Faci promptitudo commendata.

CAPUT II.

Occasione Magnæ ad Ottomannicam Portam Legationis Undecima captivorum Redemptio Constantinopolim dirigitur.

I. **P**ostquam internecina bella, ut paulò superius indicavimus, quæ Aulam Cæsaream cum Porta Ottomannica cruentissimis odiis commiserant, in optatam Pacem desiissent, splendida ultro, citròque decreta fuit Legatio. Damianus Hugo Comes Virmonditus, Vir, præter insignem rerum gerendarum dexteritatem, belli ac pacis artibus clarus Constantinopolim ad Ottomannam Portam Magnus Legatus designatur, post biennale nuper cum Turcis bellum primus Caduceator. Nostris hæc occasio copiosæ Redemptionis certam, ut evenit, spem injecit; velut etiam tribus jam vicibus in hujusmodi Legationibus propria experientia didicerant. Hanc itaque quartam occasionem in serie nullatenus negligendam rati cum facultatibus, quæ ad liberandos captivos pertinent, rationes iniverunt: subductis calculis tanta summa prodivit, ut firmiter considerent, se uberes fructus horreis Domini illaturos, præcipuè, si Cæsareæ Legationis Auctoritas, ut

Magna Legatio spem facit copiosæ Redemptionis.

1719.
Redemptio
publicatur,

prudenter sperare licebat, suos conatus fulciret. Igitur ad hujus anni principium pridie Idûs Januarii per Diaria Viennensia, seu novellarum ephemerides celeriter per omnes vicinas regiones futura Christianorum captivorum Redemptio publicatur: monentur universi, ut, si quis notos, amicos, vel consanguineos haberet, qui in Turcarum servitute incidissent, eorum nomen, patriam, ætatem, conditionem, atque alia signa P. Redemptori Viennam transmitteret, daturus pro viribus operam, ut liberi ad suos reducantur. Sequenti die Dominica Divini Verbi Præcones id ipsum per omnes Ecclesias e suggestu annunciârunt. Plurimi suorum nomina conferunt: annotantur inquirendi; fuere quoque nonnulli, qui Christianæ charitatis ardore succensi largam stipem in hanc captivorum Redemptionem contribuerent. Carolus Nitschold, Silesius, ante aliquot annos a nostris in Tartaria redemptus, tunc verò Wratislaviæ ad Collegiatam S. Crucis Ecclesiam Tubicen, idiomatis Turcici & Tartarici gnarus, se ipsum P. Redemptori ad munus Interpretis sponte obtulit. Admissus ad hoc officium paulò post Viennam pervenit, alterò interim cum facultate dictæ Ecclesiæ substitutò, qui in ejus absentia Tubicinis partes expleret.

Interpres.

Magnæ Lega-
tionis ad Au-
gustiam Viennen-
sem ingressus.

II. Ad sextam & vigesimam mensis Aprilis productus est Viennæ magnificentissimâ pompâ Cæsareæ Legationis ingressus, eo prorsus ordine ac splendore, quò Constantinopolî erat ostendendus, tota propemodùm urbe ad plenum Majestatis spectaculum effusa. P. Josephus a Jesu Maria captivorum Redemptor in expeditionis societatem adlegerat sibi P. Andream a S. Gertrude, quorum uterque Legationi in ipso Cæsareæ Aulæ ingressu privatim sese adjunxerat; religiosæ siquidem modestiæ memores abstinerunt a publico per urbem incessu: nihilominus tamen post Magnum Legatum reliquos inter nobiles ad Augustæ manûs basium admissi fuerunt. Inde digressi, cum ad Augustissimam ELISABETHAM CHRISTINAM Imperatricem venissent, illa post oblatam ad osculum dextram Magno Legato Redemptionem captivorum magnoperè protegendam efficacissimîs verbis commendavit. Id ipsum peractum est apud Imperatrices ELEONORAM MAGDALENAM Matrem & AMALIAM WILHELMINAM viduam, atque apud Serenissimas LEOPOLDI & JOSEPHI Augustorum Filias Archi-Duces.

P. Redemptor
se in viam di-
sponit.

III. Nostrî domum reversi ad proximum discessum cætera disposuerunt, fratrem Dionysium a S. Michaële, activam vitam professum, ad domestica officia obeunda in societatem itineris adsciscentes. Die decima sexta Maji P. Redemptor cum suis sodalibus post dictum Religiosæ Communitati in Templo solemne Vale cum hominibus & rebus suis ad ripam Danubii se contulit, sibi que paratam navim occupavit, in qua etiam sequentem noctem exegit. Altera die circa quartam pomeridianam Excellentissimus Legatus ad classem venit, conscensaque prætoria navî non multò post cum toto suo comitatu inter tubarum & tympanorum magnificentum clangorem bono ordine a litore solvit, & per applaudentes

dentes æquabili fluxu undas Danubii, cujus geminas ripas innumerabilis hominum multitudo ad plures horas obsederat, iter est auspicatus. Duæ & septuaginta erant naves (non computatis cymbis minoribus) quæ Magnæ Legationi Belgradum deportandæ inserviebant. Et hæc quidem omnes eleganti structurâ superbiebant, Prætoria tamen, quâ Magnus Legatus cum præcipua Legationis nobilitate vehebatur, inter cæteras magnificentiâ eminuit; variis siquidem coloribus auroque picta Aquilam aureo vellere circumdatam, altero pede aurato globo terrestri insistentem, altero minacia fulmina stringentem in puppi, in prora verò Jovem duabus Syrenibus cinctum ostentabat, & variegatâ formâ suâ omnium oculos ad se rapiebat. Per crispantes itaque undas Danubii pro-
 vecti vespere Vischamundæ substituerunt, ac deinde oppidum ingressi assignata hospitia incoluerunt. Vix tecta subiverant, dum effusus nimbus inter horrifonos tonitruum fragores terram omnem latè inundavit. In bonum id omen acceptum est, quasi cælum ipsum huic itineri faveret, quod non prius gravidas nubes exonerare voluit, donec universa Legatio sub tectis constituta insanientis tempestatis furorem securè despiceret; quin & serotinus imber sitientes jam dudum agros fecundavit. Postridie sereniore cælo iter continuârunt, & circa meridiem Pofonium appulerunt. Eò delati, cum navis Prætoria in conspectum urbis venisset, murales machinæ per circuitum mœnium festivo boatu ter intonuere. Ut tota classis fluminis litora tenuit, Excellentissimus Nicolaus Palfius totius Hungariæ Pro-Rex, Palatinum Regni vocant, cum Episcopis, Magnatibus, aliisque Nobilibus in occursum Legati properavit, & salutationis officiis perfunctus Magnum Oratorem, & præcipuos quosque Legationis comites præparatis in hunc finem curribus ad suas ædes perduxit, illisque ibidem opiparo prandio admovit. Nostri verò ad Cœnobium fratrum suorum diverterunt, & ab iis magna hilaritate excepti fuerunt.

IV. Sequenti die relicto Pofoniò Comaromium navigârunt, in ipso discessu rursus triplici tormentorum explosione honorati. Comaromium, interamne Præsidium, die vigesima ejusdem mensis Maii a meridie applicuerunt; eadem qua Pofonii pompâ excepti, nisi quod invitatio loci Præfecto in navi Prætoria prandere libuerit. Remotis mensis alii dum celeberrimum Hungariæ, & invictum hæctenus Christianitatis Præsidium lustrant, Magnus Legatus longiorem in navi sessionem deambulatione temperaturus cum paucis comitibus ad Ordinis nostri Cœnobium progressus, ibidem viridarium, quod amplissimum est, inter Pomonæ ac frondium umbras permeabat. P. Redemptore & Conventus Præsides ad colloquium adhibitis. Inclinate ad occasum sole, æstûque remittente ad Classem omnes reversi noctem in navibus transegerunt, & tertiâ post mediam noctem horâ inter festivos muralium machinarum plausus Comaromiò moverunt; qui eis deinceps honor constanter Strigonii, Budæ, Petri-Varadini & Belgradi tam in accessu, quàm discessu exhibitus fuit.

F f f f f f f f

V. Tri-

1719.

Naves 700

Prætoria naves
vig.Vischamundæ
magna tempestas.

Pofonium.

Comaromium.

M. Legatus
ad nostros discessit.

1719.
Belgradum
perveniunt.

Festum SSS.
TRINITA-
TIS Legatus
apud nostros
celebrat.

V. Trigesima die Maii circa meridiem Belgradum provec̄ti ibidem aliquamdiu substiterunt; conducenda siquidem erat ingens vis curruum & plaustrorum ad tot impedimenta Constantinopolim deportanda, quò eis deinceps itinere terrestri tendendum erat. Incidit interea ad diem quartam Junii Festum Sanctissimæ TRINITATIS, Ordinis nostri solemnissimum, in quo Magnus Orator cum tota nobilitate, quam in suo Comitatu habebat, ad Templum nostrum se contulit. Reverendissimus Ernestus e Comitibus de Schrattenbach Ordinis S. Benedicti Abbas Dombensis, in Magna Legatione Sacrorum Præses, Legationis Musicis exquisitâ symphoniâ admodulantibus ad aras operatus est. Hæc functio eò majorem omnium plausum retulit, quia primum fuit sacrificium, quod post duo ferè sæcula Belgradi solemnî pompâ & splendore celebrari contigit. Sacrum cantatum excepit facunda de rebus Divinis panegyris a quodam Sacerdote Societatis Jesu, qui in idiomate Germanico non minore eloquentia, quam pietate universos ad morum emendationem & ferventem Sanctissimæ TRINITATIS cultum inflammavit.

VI. Accelerantur exinde omnia, quæ ad proximam utriusque Impèrii Legatorum permutationem pertinere videbantur: decimâ Junii Magnus Orator Belgradò discessit, & postquam undarum favore *Krozkam* appulisset, indè navibus valere iussis terrestri itinere per Kollaram, Jagodinam, & Barakinum Cæsarea oppida, quarta demum die, id est decima quinta Junii, ad tres illas columnas pervenit, quæ in limite utriusque Imperii erectæ Legatorum permutationi destinatæ erant, quâ ingenti splendore transactâ Nostri, Aquilâ non sinè felici omine prævolante & viam quasi Constantinopolim designante, *Raschnam* contenderunt, Turcæ verò converso itinere Barakinum perrexerunt. Raschnæ die decima sexta ejusdem mensis Junii ad montis radicem nostri subsistentes, ibidem ante meridiem duplicem terræ motum observârunt, quorum alter tanto impetu humum concussit, ut onerata etiam plaustralocò moverit. Ad decimam nonam solemnî apparatu Nissam, quod est Limitaneum Turcarum Præsidium, ingressa Magna Legatio, quia locus epidemica lue infectus dicebatur, post brevem moram ad sua castra rediit. Sequenti luce indè moventes post laboriosam novem dierum trans montes viam tandem Sophiam, Regiam olim Bulgarorum, attigerunt. Kalendis Quintilis resumpto itinere novendiali rursus profectioe per deserta plerumque & solitaria loca Philippopolim pervenerunt, quam tamen urbem non sunt ingressi, pestis in ea grassantis metu absterriti. Philippopolî die decima Julii moverunt, & ad decimam octavam ejusdem mensis Adrianopolim splendido apparatu intrârunt, ibique totò triduo ab itineris lassitudine corpora recreavêre. Tandem pridie Kalendis Sextilis in conspectum Constantinopolis delati extra urbem castra metati sunt, quam deinde tertia die mensis incredibili pompâ & magnificentiâ subierunt, tantò gratiore Turcarum spectaculo, quantò invisus hætenus Germanicarum vestium cultus, quo nemo Cæsareorum Oratorum ante Virmondium un-

unquam usus fuerat, prurientes Barbarorum oculos violentius ad se pertraxerat, & fascino quodam dementatos tenacius sibi adstrinxerat. Solemni ingressu peracto tentoria sua rursus repetierunt, in quibus, dum illi duobus ferè mensibus hærent, nos interea famigeratissimam hanc urbem cursim perlustrabimus, & quidquid memoriâ dignum invenerimus, succincto calamò anotabimus.

1719

CAPUT III.

Descriptio Constantinopolis.

I. **B**Yzantium sive Constantinopolis urbs, quam S. Joannes Chrysostomus *Magnam civitatem, ac totius Orbis Metropolim* appellat, duabus prærogativis cæteras hujus mundi urbes præcellit; portus nimirum securitate, ac situs præstantiâ, de quibus singillatim inferius loquemur. Hanc urbem antiquissimam Plinius antea *Lygos* esse dictam affirmat, vero simile est, sub hoc nomine ab hostibus destructam in veterem desisse solitudinem: posteà a Byzante Duce Megarensium apud Græcos & Romanos Byzantii nomen diu obtinuit. A Pausania Rege Lacedæmoniorum conditam fuisse auctor est Justinus, quem plerique secuti sunt recentiores; id verò perperam ab eis asseri notat Grævius in castigationibus ad Justinum, quòd Byzas ducentis quinquaginta annis ante Pausaniam floruerit. Stephanus etiam Byzantinus disertè testatur, Megarenses post ædificatam Chalcedonem Byzantium extruxisse. Eustathius in Dionysii vers. 804. his idem verbis asserit: *Byzas Dux fuit Megarensium Classis, qui etiam Byzantium condiderunt.* Quibus & suffragatur Marcianus sequentibus: *Deinde est Megarensium fortunatorum Byzantium.* Fortunatos autem idcirco appellavit, ut eos a Chalcedonensibus discerneret, qui hujus loci opportunitate neglecta in adversa ripa magnò suò malò sedes locarunt; pelamydes enim pisces sive thynni, ut testis locuples est Strabo, *Postquam Cyaneas transferint, & ex ripa Chalcedonia albicans occurrerit petra quædam, tantus bestiis ipsis terror incutitur, ut e vestigio in ulteriorem convertantur ripam. Quas cum præceps aquarum cursus corripit, & innata locorum aptitudo maris fluxu ad Byzantium cornuque Byzantii deflectat, & eo nature impetu propellat, copiosum Byzantinis populòque Romano suppeditat proventum.* At enim Chalcedonii in ulteriore propè consistentes litore, in nullam ejus ubertatis communionem accedunt, quoniam ad eorum portus, ne una quidem pelamys se applicat. Hinc etiam Byzas Megarensis Classis Præfectus, a quo urbs nomen accepit, cum ædificata jam Chalcedone novam in alias terras Megarensium coloniam ducere constituisset, ac propterea oraculum Apollinis Delphici pro illius temporis more, sive vitio consulisset, hoc tulit responsum: ut ex adverso cæcorum sedes locaret; cæcos enim ideo Chalcedonios vocabat, quòd cum ipsi priores ad ea loca navigassent, relicta tamen locuplete ripa sterile litus habitandum elegerint. Et hæc quidem de origine hujus urbis comperta habemus.

Origo Byzantii.

Plinius lib. 4. cap. 11. apud Cellarium in notitia orbis antiqui lib. 2. cap. 15. pag. 1318. Justinus lib. 9. cap. 1.

Stephanus Byzantinus.

Eustathius.

Marcianus in Periegesi sub finem.

Strabo lib. 7. Geograph. pag. 221.

Oraculum Byzantii datum.

1719.

Constantini
Magni propo-
situm & moli-
men.

Nova Roma.

Constantino-
polis postea
dicta.Septem Mon-
tes.Quatuorde-
cim Regiones.

Situs Urbis.

Portus.

II. Sequentibus temporibus cum Parthi & Persae assiduus excursionibus Romanum Imperium infestarent, Constantinus Magnus Imperator, ut iis coercendis e propinquo invigilaret, statuit Imperii sedem Ilium sive Trojam, aut in aliam Asiae urbem transferre; sed in somno admonitus, ut Byzantii propositum suum exequeretur, explorata loci opportunitate haud gravate acquievit. Dirutis itaque veteris Byzantii reliquiis novam urbem e fundamentis excitavit, eamque congestis ex toto propemodum orbe aliarum urbium spoliis adeo ornavit, ut deorum domicilium diceretur. In hac autem structura Constantinus id maxime spectavit, ut totam veteris Romae magnificentiam, formamque huc transferret, unde & novae Romae nomen ei indidit, a quo tota vicina Regio hucusque Romania audit. Praevaluit demum aliorum suffragium, & in honorem Constantini conditoris Constantinopolis dicta fuit. Constantinus proinde, ut urbs Veteris Romae speciem praesferret, septem montes moenibus circumplexus est: aedificavit Capitolium, Circum & Amphitheatrum, urbem in quatuordecim Regiones divisit. Prima continebat arcem Acropolim pro defensione portus excitatam, in cuius locum hodie Turcici Imperatoris palatium successit. Secunda Templum S. Sophiae, Zeussippi thermas, aliaque complura splendida aedificia ostentabat. Hippodromus, sive Circus Maximus, Templum S. Euphemiae, & Palatium S. Pulcheriae tertiam occupabant. In quarta Constantini Palatium superbiebat. Quintam & sextam ingens ille Obeliscus & Constantini statua, columnae porphyreticae innixa, mirifice decorabant. Septimam nobilitabant templum Anastasii & columna Theodosii Magni, quo loco hodie forum maximum, *Bezestan* Turcis dictum, consistit. Octava Capitolium & Templum Theodosii ambebat. Nonam Arcadii palatium & thermas Anastasii ornabant. Thermas Constantini, Eudoxiae Imperatricis Palatium, & Basilica S. Acacii in decima consurgebant. Undecima Templum Sanctorum Apostolorum, quod hodie fanum Mahometis II. appellatur, in suo gremio continebat. Duodecimam Columna & Statua Arcadii Imperatoris in monte Xerolopho illustrabat. Decima tertia ex altero portus litore Justinianae celebri urbi sedem praebuit, quae hodie mutato schemate Galatae ac Perae nomen habet. Decima quarta suburbia omnia in se complectebatur.

III. Porro situs hujus Urbis est omnium totius mundi amoenissimus & commodissimus; sedet enim Constantinopolis ceu Regina inter duo maria ad fauces Bosphori Thracii, unde in oppositam Asiae oram dimidiae horae trajectu perveniri potest. Ad dexteram Propontide sive mari Marmoreo alluitur, quod commercia Asiae & Africae ad hanc urbem allicit. Ad sinistram Pontum Euxinum respicit, in cuius undis merces Septentrionales Constantinopolim defluunt. Utrumque mare Euripus puidam, Bosphorus Thracius dictus, connectit, qui in Septentrionali urbis latere terram perrumpens in continentem se effundit, eique tutissimum portum praetendit, cuius ambitus sex milliaria Germanica complecti dici-

dicitur, suâque latitudine unum milliare Italicum adæquat. Hunc portum, quem communiter Canalem vocant, natura absque ullô artis adminiculô efformavit, dotavitque tali fundô, ut maximæ etiam naves citra ullum periculum ubique litori appropinquare possint.

1719.

IV. Forma urbis est triquetra, cujus Meridionale latus Propontidis fluctibus tunditur, Septentriole verò portu cingitur, Occidentale continentem attingit. Bosphorus ei ad Orientem obversus solum Magni Sultani Palatium, extremam nimirum Civitatis cuspidem, alluit. Quòd si nunc huic situi munitio, ad hodiernæ ætatis architecturam exacta, accederet, nihil sanè hac urbe munitius inveniri posset: verùm Turcæ, qui se ad vastitatem orbis terrarum inferendam natos putant, adeò munitionis curam negligunt, ut veteres muri, turrèsque multis jam locis vitium faciant, & ne paucorum quidem militum assultui perferendo, pares sint; cingitur tamen etiamnum qualibuscunque muris a priscis Imperatoribus Constantinopolitanis extructis, quibus variæ turres quadratæ, aut octogonæ formæ inhærent, & speciem potius sive umbram alicujus munitionis præferunt, quàm ut urbem verè munitam efficiant. Par est Turcarum incuria in ædibus extruendis; hæc siquidem angustis, luteis & declivibus plateis incubantes ex argilla ferè & ligno componuntur, sic, ut neque pulchra intus, neque munita foris Civitas dici possit: ipsa deinde forma domuum ad similitudinem cavearum, quibus bestiæ includuntur, propiùs quàm ad hominum habitacula accedit; nihilominus tamen hæc domunculæ tot inquilinis scatent, ut obsessi sint omnes earum anguli, & in uno sæpius cubiculo, ac sub eodem tecto plures familiæ degant; ut proinde hodierna Constantinopolis nihil aliud sit, quàm confusâ farrago innumerabilium gurgustiorum & sordidorum magaliorum congeries. Cæterum structuræ, quæ circa maris ripas consurgunt, augustiorem nonnihil formam præferunt.

Urbis forma.

V. Fora mercibus vendendis destinata, & a Turcis *Bevestan* compellata, in hac urbe multa reperiuntur, a cæteris tamen ædificiis sejuncta, & instar arcium muris præaltis cincta. In his principem locum obtinet illud, quod in Occidentali urbis parte positum ingentis civitatis speciem præferunt. Universa autem ferè noctu, aut quoties opus est, clauduntur; quamvis enim de die ementium & vendentium incredibili frequentia affluant, noctu tamen non incoluntur, sed singulæ pergulæ seris vectibusque muniuntur: has nocturni excubitores assiduè circumeunt, tum ut ignium discrimini occurrant, si quod fortè ex vicinia immineat, tum ut fures & clancularios prædones aut deterreant, aut capiant, qui interdum mirâ audaciâ muros illos transcendere, & officinis mercatorum vim inferre pertentant. Forum autem illud, in quo mancipia veneunt, locus est haud procul ab Arcadii columna remotus, formâ quadratâ constructus, ingentî portâ clausus, ac denique inferiùs oblonga columnarum serie, superiùs verò diversis pergulis instructus. Sub his columnis centum circiter cubacula reperiuntur, in quibus nobiliora mancipia, & imprimis elegantior

Fora mercatorum.

Forum mancipiorum venalium.

1719. sexus asservatur. Hæc mancipia diebûs nundinarum apertis cubiculorum ostiis publico conspectui exponuntur: cæteri autem vulgaris sortis captivi ante fores in scamno fedent, aut circumducuntur per forum præeunte præcone, & mancipii pretium proclamante, pro quo labore e singulis centenis sive aureis, sive imperialibus duos recipit. Præco talis nonnunquam duo, tria, quatuorve mancipia, strophis inter se colligata, ducit, quæ plus offerenti venduntur. Reperiuntur ibi ex omnibus Nationibus captivi; lachrymâs autem dignum spectaculum est videre tot homines æternæ plerumque servituti destinatos, quos Barbari ad durissimos labores, sordidissima munia, & sæpe etiam ad gravissima peccata adhibent.

Septem Turres.

VI. Inter alia porrò Constantinopolitanæ urbis ædificia singularem nominis celebritatem obtinent septem Turres, quæ in extrema civitatis parte ad Propontidem sitæ hodie carceres agunt toto orbe vulgatissimos. Hæ quidem numerò sunt octo, prioribus namque septem a Græcorum Imperatoribus ædificatis, Turcæ octavam minoris molis adjecerunt, nihilominus tamen septem Turrium appellationem hucusque constanter retinent. Plumbò omnes æqualiter teguntur, & protensis muris inter se sunt connexæ, ità ut faciem peculiaris cujusdam urbeculæ præferant, præcipuè cum intra spatium illud, septem hisce Turribus clausum, multæ ædes incolis frequentes consurgant, & peculiare fanum pro usu hominum, ibidem habitantium, reperiatur. Sultani hic solùm captivi asservantur, id est, egregii belli duces & militares præfecti Christianorum, nullo ære aut pretiò redimendi, nisi pace firmata in libertatem asserantur. Gradus, quibus ad Turres ascenditur, caliginosi sunt, nec adiri aliter possunt, quam facibus accensis. Carceres ibidem constructi bifariam dividuntur; alii enim sub terra sunt effossi, alii intra parietem excavati, omnes tamen belluarum spelæis simillimi, centum præterea claustris ac repagulis muniti, ut nullus fugæ locus supersit. Permittitur tamen interdum quibusdam captivis, ut de die per aream liberè ambulare, inter se colloqui, legere, si liber suppetat, ac scribere possint, noctu tamen ad suas speluncas retruduntur. Unde Militares Christianorum Præfecti, qui a Turcis capti Constantinopolim pertrahuntur, ad solam septem Turrium memoriam cohorrescunt, & ne liberi quidem illas sinè terrore aspice-re possunt.

Ecclesia S. Mathiæ Apostoli.

VII. Haud procul ab hisce septem Turribus in fine civitatis Ecclesia conspicitur, quæ a S. Mathia Apostolo nomen habet, licet in eadem Ecclesia nullum altare eidem Sancto dedicatum reperiatur, imò nec ejusdem effigies. Majus altare imaginem Sanctissimæ TRINITATIS in linteo pictam refert, tribus ulnis longam, & duabus aliquantò latiore. In primo facellò repræsentatur super aram Salutatio Angelica sive Virginis Annunciatio: secundum facellum in suo altari iterum exhibet Mysterium Sanctissimæ TRINITATIS. Nihil in hac tota Ecclesia reperire licet, quod antiquitatem spiret, cum integrum ædificium ex ligno con-

constet, præter unum sacellum in fine Ecclesiæ e regione majoris altaris, antiquissimæ ex muro structuræ, in cujus altari opere vermiculato ex varii coloris lapillis ultima Cœna Domini, quam CHRISTUS ante Passionem suam cum Discipulis habuit, repræsentatur. In media hujus Sacelli parte Crux eminentissima nostræ Familiæ Discalceatæ, quamvis ejus colores ob nimiam vetustatem ægrè discerni valeant. Hæc Ecclesia servit modernis temporibus ritui Armenorum, qui examinati fatebantur, eam antiquitus a Sanctissima TRINITATE nuncupatam, & a Religiosis ejusdem tituli possessam fuisse. Asseverarunt præterea iidem Armeni, stetisse ibidem aliud Sacellum Sanctissimæ TRINITATIS, ac in eo duos Sanctos Patriarchas nostros depictos fuisse, quod Sacellum non ante multos annos Armenorum Patriarcha murò claudi curavit, ne cujuspiam amplius conspectui pateret. Hæc ex literis a nostris Constantinopoli datis die 10. Augusti annò 1736. didicimus. Docemur autem aliunde a Georgio Cardoso in suo Hagiologio Lusitaniæ, quòd facta unione Græcorum cum Ecclesia Latina tempore Eugenii IV. Summi Pontificis, & Joannis Palæologi, Orientalis Imperatoris in Concilio Florentino annò 1439. post biennium Joannes, cognomento Theobaldus, Major ac Generalis Ordinis Trinitarii Minister, in serie decimus octavus, aliquot Ordinis sui alumnos collegerit, eosque annò 1441. Constantinopolim miserit, ita petentibus ipsis Constantinopolitanis; cum enim Amurathes Turcarum Imperator, Adrianopolim & omnem latè viciniam in suam potestatem redegisset, ac jam oculos expugnandæ Constantinopoli adjecisset, plurimosque Christianos captivos in servitutem traxisset, nostri, ut eos a captivitate, liberarent, Constantinopolim vocati venerunt, suoque munere haud segniter functi fuerunt. Cæterum post mortem Amurathis Turcarum Tyranni Græci, magno metu exempti, rescissis prioris Unionis actibus in schisma relapsi sunt: ast brevi inconstantia suæ poenas dederunt; nam annò 1450. successit Amurathi Mahometes II. Turcarum Imperator, & infensissimus Christiani Nominis hostis, qui annò 1453. post duorum ferè mensium obsidionem die 29. Maji Constantinopolim expugnavit, & promiscuâ lanienâ omnes urbis incolas immaniter trucidavit. Ex nostris (ut idem refert Cardoso) aliqui sagittis petiti, quidam decollati, aliis acinace capita divisa sunt, alii aliis tormentorum generibus interempti, omnes cum ingenti fortitudine consecuti sunt triumphum, quos plures scriptores non ambigunt Beatorum Martyrum laureâ condecorare. Quorumdam adhuc nomina memorantur, eorum præsertim, qui primi Constantinopolim missi fuerunt, sunt autem ex Lusitanis eodem referente Cardoso & aliis: Fr. Dominicus a Sanctissima TRINITATE. Fr. Casparus Studillo. Fr. Rodericus Novæz. Fr. Simon a Jesu. Fr. Ambrosius Freixo. Fr. Joannes de Strada. Fr. Damianus a Castro. Fr. Antonius Calderon. Fr. Petrus a S. Augustino. Ex Hispanis recensentur alter Antonius Calderon. Fr. Ludovicus Fernandez. Fr. Angelus

1719.

Crux Ordinis
vel ejus simi-
litudo.Armenorum
relaciones.Georgius Car-
dosus in Hagi-
ologio Lusita-
niæ 1099 l.
pag. 253.Græci cum
Latinis uni-
untur, & No-
stri Constans-
tinopolim ve-
cantur.Constantino-
polis expu-
gnatur.Nomina no-
strorum Con-
stantinopoli
interfecto-
rum.

1719. Toletanus ex Stirpe Ducum Albæ. Fr. Sebastianus a Ponte, & alii, quorum nomina temporum injuriâ exciderunt.

Reliquæ Ma-
gnificæ Stru-
cturæ.

Templum S.
Sophiæ.

2000. Fano-
rum.

Scholastici.

Moribus cor-
rupti.

VIII. Nunc ad alia urbis decora spectanda digrediamur; Quamvis enim Constantinopolis vilissimis (ut supra memoravimus) ædibus sordeat, habet nihilominus quasdam structuras satis magnificè excitatas, quales sunt Magni Sultani Palatium, aurò, gemmís & unionibus dives. Post hoc Armamentarium, Purpuratorum domicilia, præcipuè tamen impiæ superstitionis fana, quæ elegantissima mole superbiunt. In his principem locum sibi vendicat templum S. Sophiæ, sive Divinæ Sapientiæ, primò a a Constantino Magno ædificatum, deinde a Justiniano Imperatore ad magnificentissimam formam provectum, cujus licet unica duntaxat pars hodie supersit, tanta tamen pulchritudine fulget, ut artis architectonicæ prodigium jure ab omnibus reputetur: tanta quoque veneratione a Barbaris colitur, ut Imperatores, Imperatoriæque fœminæ, Proceres, & universæ denique Provinciæ Ottomannico sceptro subjectæ sua in illud dona certatim conferant. Totum e marmore turget, auróque interiùs largè illitum, plurimas veteris & novi Testamenti Historias artifice manu, opere musivo sive vermiculato exhibet. Harum majorem partem, quousque nimirum hastis & contis pertingere poterant, Turcæ pridem abraferunt, ad extremum verò annò 1734. novo furore omnes funditus sustulerunt. An verò hoc factum etiam prodigiosam illam Virginis DEIPARÆ imaginem præ foribus erectam, cujus caput jam crebriùs revulsum & exterminatum, altera statim die (ut fama tulit) eidem loco repositum, eademque elegantia expressum semper inventum est, involverit, dicere non habeo. Ampla hinc scribendi materies sese mihi offerret, si marmoris elegantiam, columnarum varietatem, porticus, pergulas, lampades, candelabra, aliæque hujus Templi ornamenta calamò depingere vellem; sed quia labor iste a proposito brevitatis studio abhorret, datà operâ ab eo abstineo, hoc unicum duntaxat (quoniam sermo nunc fuit de Templo S. Sophiæ) adjicere volui, Constantinopolim ultra duo millia Turcicorum, Græcorum & Judaicorum fanorum intra sua moenia complecti.

IX. Sunt etiam hinc quinque Collegia Juventuti instituendæ deputata, in quorum singulis magna scholasticorum multitudo alitur. Horum quisque peculiare suum cubiculum, lectulò, stragulò ac candelabrò instructum, quatuor panes diurnos, & certum dimensum potûs hordeacei habet. Binas quotannis vestes recipiunt, & nummi pro numero annorum, quibus in Collegio vixerunt, inter eos quotidie distribuuntur, ita tamen, ut primi anni scholastici præter cubiculum, victum & vestitum nihil accipiant, studiosi verò secundi anni nummum unum *Asperum* singulis diebus habeant, tertii duos, & sic deinceps. Hæc juvenus scholastica est omnium corruptissima, gulæ & voluptatibus, cæterisque juventutis vitiis dedita; idque tantò licentiùs, quòd sub obtentu privilegiorum suorum omnia genera petulantia ac nequitia impunè committat. Scriptoriâ quæstum faciunt, atque hinc partò pecunias

pecunias congregant, quas in alimenta flagitiorum suorum largè profundunt. Doctiores opulentorum civium liberos privatim instruunt, eisque morum suorum scabiem affricant, ut ferè omnis Turcarum improbitas ab hac hominum peste oriatur. Equidem Constantinopoli ob reverentiam præsentis Principis non adeò audacter in scelera bacchantur, aliæ tamen urbes Anatoliæ ac Syriæ eorum importunitatem tantò cumulatiùs sentiunt.

1719.

X. Ex adverso Constantinopolis, in septentrionali nimirum portùs litore, suburbium confurgit, cujus pars Orientalis & Bosphoro contigua *Pera*, Occidentalis autem & in continentem procurrentes *Galata* dicitur. Turribùs, murisque cingitur, & interdum etiam duplicibùs, quos fossæ non admodùm altæ, & alicubi ruderibùs confratæ ambiunt. Hoc suburbium Christiani, Latini æquè ac Græci maximò numerò incolunt, & multa Tempa obtinent, in quibus suæ Religionis exercitia liberè obeunt. De Græcis & Armenis nihil loquar: ex latinis Patres Societatis Jesu, Patres Dominicani, Franciscani Conventuales & Observantes, item & Capucini Tempa & Domicilia hìc possident, quibus nunc ex Fundatione Augustissimi CAROLI VI. Romanorum Imperatoris, & ex Achmetis III. Magni Sultani indulgentissima facultate Ordinibus nostri Religiosi accesserunt, ut latius infra visuri sumus. Orientali Peræ lateri aliud suburbium adhæret *Top-bana* dictum, a Turcico vocabulo *Top*, quod æneum tormentum significat, non alià, ut opinor, causà, nisi quia in illo suburbio murales machinæ funduntur, cujus rei occasione locus iste non semel conflagravit. Ab hoc suburbio usque ad columnam Pompeii, quæ in modica insula ad ipsas ferè fauces, quibùs Pontus Euxinus Bosphoro infunditur, tumidum caput in altum attollit, longo multarum horarum itinere varia ædificia ac domus voluptuariæ occurrunt, quæ in utroque Bosphori litore quasi seminatæ voluptati Purpuratorum inserviunt. Sed infinitus evaderem, & scribendi finem nullum invenirem, si singula litteris exequi vellem, quæ in hac urbe memoratu digna occurrunt. Unde gressus recipio, & ad P. Redemptorem denuò revertor, qui mihi uberrimam nunc scribendi segetem suppeditabit.

Pera & Galata.

Ordines Religiosi ibidem.

Officina sutoria tormentorum.

Alia Palatia Purpuratorum.

CAPUT IV.

Initium & progressus undecimæ Redemptionis.

I. QUÀM nobis copiosæ Redemptionis non vanè augurabamur occasionem, eam postea talem reapse experti sumus. Ad hanc magnum momentum attulit Magni Oratoris insignis charitas, qui jam inde a Turcarum confiniis Constantinopolim usque aliquot captivos ære proprio a servitute liberavit, suoque exemplò alios plures e prima & secunda Nobilitate magnæ Legationis comites ad idem faciendum incitavit. Multi quoque sub itineris decursu ex variis oppidis ad nostros confugerunt, & Magni Oratoris auctoritate tecti libertatem invenerunt, connivente

Per iter captivi redempti.

H h h h h h h

præ-

1719. præter solitum ad res tales Mehemete Agâ, Legationis ductore, qui viro amplissimæ dignitatis in nullo refragari voluit: tacebant etiam sæpe reliqui Turcæ, nec profugos suos requirebant, metu vel reverentiâ Legationis deterriti. Per eandem viam P. Redemptor aliquoties opportunitatem nactus est unum alterumve Christianum redimendi, atque hoc mercimonii genere effecit, ut in ipsis Legationis castris, ante mœnia urbis Byzantinæ erectis, multos jam numeraret redemptos, quos ex Servia, Bulgaria & Thracia secum eò perduxerat. Porrò ad eadem castra, quæ unius circiter horæ intervallò ab urbe distabant, idque ob contagiosam luem Constantinopolim miserè depascentem, ab ipso statim Legationis adventu multi Turcæ, Græci & Hebræi se contulerunt, qui captivos suos venales adducebant; noverant enim pacificationis articulis cautum fuisse, ut omnes captivi Christiani, e ditionibus Romani Imperatoris oriundi, moderatò pretiò venderentur: sperabant itaque se in principio Redemptionis majus lytrum obtenturos, simulque metuebant, ne postea ad vendenda minorì pretiò mancipia sua compellerentur, aut si ad Cæsareum Oratorem confugerent, ipsi & pretium & mancipium amitterent. Atque in hunc modum bimestri illò spatiò, quò Cæsarea Legatio extra urbem in castris agebat, Redemptionis negotia transacta fuerunt, non finè magno nostrorum solatio, certaque spe fructuum uberiorum.

In castris plures redimuntur eò adducti.

Senecio ad CHRISTI fidem reversus.

II. Interea illud accidit sanè lepidissimum. Quadam die ad Legationis castra penetravit senex capularis, canâ prolixâque barbâ decorus, & septuagenariò, ut apparebat, major, qui olim Viennensis obsidionis tempore cum multis aliis in servitutem abreptus quadam animi levitate CHRISTI fidem dudum abjuraverat; libertis tantem accensus & Turcicæ mulieri connubiò junctus Constantinopolì multis annis in propria officinula diversarum regularum mercimonio quæstum fecerat. Supernâ nunc tandem gratiâ compunctus nostros Religiosos in castris Legationis quæsivit, rogavitque, ut Sanctæ Matri Ecclesiæ præteritorum poenitens reconciliaretur. Mox turbinatò pileò (*Turband* vocant, latinius anadema vel cidarim Turcicam dixeris) capiti detractò præcipuum Mahometanæ superstitionis indicium ab se amovit, abjecitque, & impiam sectam detestatus promissam barbam sibi abradi curavit; Germanicis deinde vestibûs amictus, ne a Turcis agnosceretur, securè aliquamdiu inter nostros latuit, suspicacis tamen uxoris suæ oculos ne hoc quidem schemate fallere potuit; illa siquidem a Turcis edocta tot indaginibus conjugem suum cinxit, ut quamvis ille latebras frequenter mutaret, & a nostris studiosissimè occuleretur, ad extremum tamen ad ejus colloquium pervenerit. Illa conspectò maritò inter confusa lamenta acerbissimè cum eo expostulavit, & illud primum vel maximè objecit, quòd barbam, grande virorum ornamentum, deposuerit, tantòque piaculò non contentus ad Jauros etiam, id est infideles, quò convitiò Turcæ Christianos onerant, impiè defecerit. At Senecio insanis mulieris vociferationibus nihil commotus ad omnia risit, & tanquam nihil

Ab uxore queritur, & invenitur.

eorum

eorum, quæ dicebantur, intelligeret, germanico idiomate identidem respondit: *Apage, faceffe, non te nosco, Christianus sum.* Videns itaque mulier se nihil proficere, tunc quidem stomachabunda discessit; sed paulò post Judicem adivit, suumque maritum desertæ religionis ergò in crimen vocavit. Accersitur senex facti sui rationem redditurus, nec iudicium subterfugere licuit. Venit proinde Carolò Nitscholdò interprete nostro comitatus, sed coram Iudice omnes quæstiones Germanicâ linguâ elusit, quòd se Turcici idiomatis prorsus ignarum fingeret. Perstabat nihilominus mulier in sua sententia, huncque maritum suum esse dejerabat: ille verò ad omnes ejus criminationes hoc unicè respondit: *Non te intelligo.* Tandem Iudex hac frustratione exacerbatus senem abire iussit dicens: *Malus fuisti Turca, malus eris Christianus.* Ad nostros in suburbana castra reversus securiùs deinceps egit. Cùm verò nostri propedièm urbem ingredi cogitarent Redemptionis negotia propiùs curaturi, hunc senem comites Kolovrathii Emmanuel & Norbertus singulari charitate in suæ protectionis curam susceperunt. Ad Kalendas Octobris, dum universa Cæsaris Legatio Peram, Constantinopolis suburbium, migrat, senex ille ad eorundem comitum hospitium admissus, post dies paucos cœpit adversa valetudine conflictari, vitæque finem adesse sentiens, post emissam Catholicæ Fidei professionem ter in illa ægritudine animi noxas Sacramentali Confessione expiavit, susceptoque devotissimè sacrò viaticò & extremæ unctionis Sacramentò munitus ex hac vita piè decessit; cujus exanime corpus Christiano more in Catholicorum cœmeterio Peræ sepulturam accepit.

III. Tertia die Septembris P. Redemptor cum suis Peram ingressus domum ibidem mercede conduxit, quam redempti ad reditum usque in Germaniam incolerent. Redemptionem postea auspiciatus primis diebùs in id maximè incubuit, ut exploraret nationem & conditionem captivorum, scirètque apud quosnam Dominos unusquisque attineretur. Ad portum quoque digressus naves pervestigavit, ut Romanorum Imperatoris subditos ibidem venaretur, invenitque multos ex omnibus Germanici Imperii Provinciis, præsertim, cùm inclinante Autumno navigia se ad hyberna reciperent. Ex his ille clanculùm unum alterùmve redemit; plures emere minimè ausus, quòd timeret, ne in vulgus emanaret Redemptio, & ideo Turcæ captivos absconderent; fatiùs enim duxit adventum Magni Oratoris in urbem expectare, cujus adminiculò Redemptionem majori fructu perficeret.

IV. Kalendis Octobris Magna Cæsaris Legatio e suburbanis castris Peram ad designata hospitia concessit. Primis mox diebùs Magnus Orator pro laudabili suæ charitatis zelo apud Portam Ottomanicam institit, ut captivi missionem ex *Baino* sive Balneo (nomen est subterranei carceris apud rei maritimæ Præfectum, ubi mancipia ad triremes & nauticos labores damnata custodiuntur) impetrarent, effecitque, ut quinque supra sexaginta ex hoc infelici hominum genere dimitterentur. Curatores & arbitri ad

1719.

Increpatur, at ille se idioma non intelligere fingit. Ad Iudicem deferretur. Eadem fictio eidem patrociniatur.

Ægrotus Sacramentis munitur, & obit.

Redemptionis Constantinopolis progressus.

65. captivi ex publico ergastulo opera Magni Oratoris liberantur.

1719. hoc delecti fuerunt Dierlingus, Theylsius, Petrovitzius & Kemerus, qui receptos captivos P. Redemptori ejusque socio in manus tradiderunt, illorumque curae consignarunt. Inter caeteros captivos unus erat, qui se ex Palatinatu oriundum dicebat, unde cum videret Caesaris subditos ad pileum vocari, eorum societati se aggregabat. Ast Notarius Turca eum impacto fuste reject, dixitque, eum haudquaquam esse Germanum, sed suicum, quibus verbis innuere voluit, illum Germanici Imperatoris subditum non esse. Hoc tamen nihil obstante evicit Orator, ut & iste quoque libertati restitueretur. Collectis itaque in unum omnibus captivis Magnus Orator separatam domum eis inhabitandam assignavit. P. Redemptor vero eis victum providit pecuniis in dies viritim distributis usque ad annum sequentem & aliquot ultra menses, donec nimirum Germaniae restituti in suam quisque patriam dimissi fuissent.

Presbyter natione Meliten-
sis liberatur.

Magni Oratoris & Nobilium pietas.

Doctor Medicinae cum 10. Germanis e triremi redimitur.

V. Subinde Graeci nonnulli ad P. Redemptorem perduxerunt Presbyterum ex Insula Melitensi oriundum, nomine Gratium Bellam, annos non amplius quam septem & viginti natum, & a biennio captivum, qui in trireme servitutem omnium longe miserrimam serviebat, utpotè, cui incumbere totius navis spurcitas repurgare. Id ut videbatur Sacerdote indignum munus, ita impensè rogabant, ut P. Redemptor ipsum quantocyùs liberaret, & a Barbarorum ludibriis eriperet. Equidem Pater propensissima voluntate in ejus eliberationem ferebatur, obstabat tamen, quod Presbyter ille non esset e numero Caesariorum subditorum, pro quibus solis redimendis eleemosynae in Caesaris Ditionibus corrogantur: misericordiam tamen commotus promisit, eum ab se aliqua lytri parte adjutum iri, imploraret etiam Caesaris Oratoris auxilium, se suis partibus minimè defuturum: cavebat nimirum P. Redemptor, ne in ipso statim principio, & in facie Magnae Legationis exteros argueretur redimere. Presbyter Patris secutus consilium Virmondium Magnum Oratorem adit, & subsidium aliquod ab eo postulavit, quò se in libertatem assereret. Virmondius Comes, ut erat Vir insignis pietatis, Presbyteri precibus commotus ei non contemnendam lytri partem suppeditavit, cujus exemplum reliqua Legationis Nobilitas secuta tantum stipis contulit, ut adjectis a P. Redemptore centum & viginti sex florenis totum ejus lytrum, quod Trierarchus poposcerat, in promptu fuerit, trecenti videlicet & septuaginta quinque floreni, quibus Presbyter ille non sinè maximo cordis sui solatio a tristissima servitute absolutus, & desideratae libertati postliminiò restitutus fuit.

VI. Simile quid evenit Paulo Marquetto Nancei in Lotharingia nato Medicinae Doctore (quam tamen ille conditionem suam spe facilioris eliberationis nunquam manifestaverat) aetatis annorum quatuor & triginta, qui ante biennium & aliquot menses in Turcarum captivitate devolutus fuerat. Hic in navi quadam Smyrnenfi sub idem tempus Constantinopolim appulsa cum aliis decem Germanis onustus catenis remum ducebat. Nostri navim ingressi

ingressi de Germanis cum Navarcho tractare cœperunt. Infelix ille Medicus, ut intellexit, quid rerum ageretur, Patres enixissimis precibus obtestatus est, ut se quoque redimerent. Id verò Patres minimè ausi, quod ex Lotharingiæ Ducatu nulla Redemptioni accesserint subsidia, Navarchum tamen percontati sunt, quanti hunc captivum vendere vellet? Respondit ille, hunc se non minoris, quàm sexcentis piastris dimissurum. Enorme id nostris videbatur pretium, qui proinde nihil non egerunt, ut Navarchum ad æquiorē mentem perducerent. Verùm illo in sua sententia obfirmatè persistente, & ne teruncium quidem de indicato lytro remittente coacti sunt nostri re infecta discedere. Post paucos dies navis illa Constantinopoli rursus Smyrnam solvit: Marquettus autem ibidem occasionem nactus Nanceium scribendi miseriam sortem suam aperuit, & quò modò nunc liberari posset, indicavit. Habebat ille in Aula Serenissimi Ducis Lotharingiæ inter cæteros amicos etiam fratrem germanum, qui & ipse quoque Medicinæ Doctor erat. Is effecit, ut Serenissimi Ducis sumptibus redimeretur. Confestim id nostris Viennæ Patribus insinuat, & apud eosdem lytrum deponitur, qui rei gestæ ferriem P. Redemptori Constantinopolim per litteras extemplò intimârunt, eumque monuerunt, ut dictum Marquettum quantocyus redimeret. Gratum id quidem fuit audire P. Redemptori, sed cum navis illa Smyrnæ detineretur, nec amplius Constantinopolim reversura crederetur, P. Andreas eò proficisci statuit, non solum Marquetti, verùm etiam aliorum decem Germanorum in eadem navi detentorum redemptioni consulturus. Huic tamen proposito adversabatur P. Redemptor, quòd is frequenter ægrotaret, atque adeò Patris Andræe adjutoriò maximè indigeret, veritus nimirum ne ipso absente Redemptio gravius periclitaretur. Consultius itaque fore arbitrabatur, si negotium istud Smyrnæ Hollandorum Consuli peragendum committeretur, quod & factum est. Decem Germani Imperialium pactorum jure vendi debebant, non eadem ratio pro Marquetto militabat; cujus redemptio cum per Hollandum instantius, quàm oportuisset, urgeretur, subodorati sunt Turcæ, Marquettum melioris metalli sive majoris momenti esse hominem, quàm hucusque crediderant, unde & lytrum ejus indies augebant; ipsa tamen viri conditio Turcis semper ignota permansit, quæ si eis innotuisset, nullis precibus aut pretiò ad eum vendendum induci potuissent. Hæc postquàm P. Redemptor Viennam perscripisset, responsum tulit, ut nullis sumptibus parceret, nec lytri magnitudine se deterreri sineret, quòd Serenissimus Dux Lotharingiæ omnia compensaturus esset, quæcunque pro ejus redemptione expendi oporteret. Ageret tantum & captivum redimeret, quamvis immodicum pretium persolvendum esset. Hæc epistola Marquetto libertatem peperit; resumptis namque redemptionis tractatibus Patres cum Navarcho Turcico tandem ægrè convenerunt, ut solutis mille ac quingentis florensis servitute absolveretur, quâ pecuniâ actutum numeratâ Marquettus libertatem recuperavit, & cum decem illis Germanis ad nostros Constantino-

1719. polim feliciter pervenit, postea verò oblata navigationis opportunitate in patriam reversus est.

Pro liberandis
Italis subsidia missa.

VII. Alia fuit conditio Italarum; Patres enim Cœnobii S. Caroli ad quatuor fontes Romæ, priusquam P. Redemptor Viennâ discessisset, pro Romanis & Ecclesiastici Statûs civibus, si quos fortè reperturus esset, miserunt mille ducenta argentea scuta (hinc corrigere errorem, qui in captivorum Catalogum irrepit mille scutis omisissis) quos P. Redemptor fideliter pro captivis illius Nationis undequaque conquisitis expendit, eosque Viennam secum reductos in patriam suam liberos remisit.

C A P U T V.

Ordo noster duo Diplomata a Porta Ottomannica obtinet, quorum unò potestas nobis facta est Peræ Constantinopolè Cœnobium condendi; alterò Redemptionem captivorum liberè exequendi.

Præjacta motiva ad inveniendam Constantinopolè Domum Ordinis.

Lib. 1. cap. 4. num. 14. pag. 23.

I. **N**on ego quidem istud nunc ago, ut arcana Principum perscruter, quantum tamen ex rerum aliarum conjectura assequi licuit, facile deduci potest, negotium Constantinopolitanæ Foundationis nostræ ex altioribus influxibus processisse. Annò superioris sæculi septimò & octogesimo ante ipsum adhuc ortum Viennensis Cœnobii nostri Cardinalis Bonvisius jam eò collimaverat, ut post aliquot in Hungaria stabilitos Conventus sollicitudo susciperetur Ordinem nostrum Constantinopolim introducendi, quatenus obtenta in hac urbe domo propius & majori commoditate ac industriâ Redemptioni captivorum invigilare possemus; quam ille mentem suam Cardinali Alderano Cibo Ordinis Protectori scriptis ad eum die sexta Julii ejusdem anni litteris jam tunc aperuit, ut superius memoravimus. Huic rei maturandæ multum etiam contulisse creditur flagrantissimus zelus P. Redemptoris, qui priusquam Constantinopolim concessisset, crebrius Illustrissimum Oetlium Bellici Consilii ad Cæsarem Relatorem (Referendarium dicunt) convenit, eidemque inter longa & arcana colloquia exposuisse putatur, quantæ utilitatis res foret, si nostri stabilem locum Constantinopolè obtinerent, ubi captivos e propinquo consolari, illisque celeriore opem ferre possent. Ejusdem consilii particeps fuit Fleischmannus, vir veteri necessitudine P. Redemptori conjunctus, & post egregiè obitam Cæsaris nomine ad Aulam Byzantinam Legationem Bellicis consiliis jam adlectus, quorum uterque sese Ordinis nostri studiosissimum semper exhibuit. Ambo utilitate ac necessitate rei perspecta Patris consilium impendiò probaverunt, Fleischmannus etiam multò prius nostros ad hoc impetrandum urserat, ex quo conjicimus, ipsum P. Redemptoris pia desideria Serenissimo Eugenio Sabaudia Principi insinuasse, expositaque rei utilitate illum quoque facile ad eandem opinionem induxisse, atque adeò effecisse, ut post obtentum Cæsaris assensum hujus negotii executio arcanis mandatorum instructionibus,

Vir-

Virmondtio Cæsaris ad Portam Ottomannicam Magno Oratori traditis, infererentur. Hæc quis prohibet ariolari? Verùm sinamus ista inter arcana Principis latere, ego ad rem & maturos fructus decerpandos progredior. 1719.

II. Virmondcius Magnus Cæsaris Orator postquam solemnî pompâ Constantinopolim ingressus, & consueto apparatu cum muneribus primò ad Proto-Vezirii, deinde ad Magni Sultani alloquium admissus fuisset, die decima sexta mensis Octobris Proto-Vezirium, ad Bosphorum Thracium extra Constantinopolim in domo suo voluptuaria demorantem, invisit, duobûs solùm comitatus Nobilibûs, eoque gravior, quò paucioribûs stipatus advenerat. Hic dum familiarius invicem colloquuntur, Virmondcius inter cætera, quæ pro stabilienda utrinque commerciorum securitate differuerat, ad extremum subjecit, huic negotio ex sententia perficiendo multum opis allaturos Patres Trinitarios, qui cùm ex omnibus Regnis & Provinciis, Romanorum Imperatori subjectis, multas & magnas eleemosynas pro redimendis captivis colligant, non parvum momentum conferre possent, ut commercium magis firmeretur & floreat: ad hunc autem finem consequendum opus esse, ut illi Religiosi Peræ retineantur, ædes sibi comparent, & stabile figant domicilium. Proto-Vezirius, ut erat omnibûs modis fulciendo commercio intentus tanquam in re ad suum palatum facilè Oratoris in vota concessit, pollicitus etiam, hoc se proximè in Divano seu Consilii loco propositurum, suscepturumque hujus causæ patrocinium. Priùs tamen Musftium Sacrorum suorum Præsidentem in eandem sententiam adduci voluit, satis nimirum gnarus, eo refragante nihil effectum iri. Musftius olfacta lucris spe, simul & augmentò commerciorum perpensò ad consensum minimè difficilis esse videbatur.

III. Itaque Magnus Orator supplicem libellum ad Magnum Sultanum concipit, in quo lucrosam propositionem suam in medium adducit, cujus fundamentum est initus ab utroque Imperio & Orientali & Occidentali mutuus commerciorum Tractatus: utilitates ac emolumenta enumerat, & præsertim multis prægnantibûs rationibûs efficaciter ostendit, grande momentum ad fulciendum eundem Tractatum allaturum, si Religiosi Trinitarii, quibus spissum sit in redimendis captivis commercium, Peræ aut Galatæ detineantur, & ibidem domicilium firmare cogantur. Non tantummodò id commodum futurum Societati Orientali, sed vel maximè ipsis Magni Sultani subditis quæstuosum. Quæ universa sapientissimis in Consilio Dictatoribus, profundissimis scientiarum fodinis, mundique ordinatoribus amplius expendenda reliquerentur. In hunc ferè sensum scriptus libellus ad Proto-Vezirium mittitur. Res hæc in Divano proposita nacta est adversarios quosdam ex Purpuratis, asserentes, quòd si hi Religiosi Peræ aut Galatæ stabilem sortirentur domum, futurum esse, ut ad eam frequenter mancipia ab heris suis confugiant, ex quo infinitæ lites, jurgia & molestiæ essent orituræ. At contra Musftius negavit, hoc esse metuendum; constare siquidem, hos Religiosos æquò

Tentator negotium.

In Divano propositus & approbatus.

1719.

Duo expedi-
untur Diplo-
mata.

pretiò cum mancipiorum dominis convenire, pactum lytrum accuratè persolvere : quòd si verò mancipium ad eos confugeret, repetendum esse, cui repugnare nunquam illis integrum foret. Huic Mustii sententiæ velut sacrosancto Oraculo Proto-Vezirius suum adjunxit assensum : unde factum fuit, ut paulò post duo expedirentur Diplomata, unum quidem, quò Magnus Sultanus nostris Religiosis facultatem dedit domicilium possidendi, simulque eis omnes favores ac privilegia indulgit, quibùs aliorum Ordinum Religiosi in Ditionibus Turcarum fruuntur. Alterum Diploma potestatem nostris Religiosis præbet, vigore stabilitæ pacis & amicitiae captivos apud privatas personas detentos honestò ac mediocrì lytrò in libertatem asserendi. Utrumque Diploma in membrana pelle characteribùs aureis scriptum & signatum Magnus Cæsaris Orator impetravit, lætusque P. Redemptori in manus tradidit. Operæ autem pretium me facturum putavi, si hæc Decreta e Turcico in Latinum idioma a Cæsareo Interprete Constantino-polì mox conversa eruditi Lectoris oculis subjicerem, quorum primum sic se habet :

*Sultan Ahmed Filius Sultani Mehemed
Chan semper Victoriosus.*

*Nobile, Dignum & Excelsum Signum Regium & In-
clyta nota Imperialis, quæ totum mundum per-
vadit, sic mandat.*

Diploma I.
circa Domum
possidendam,
quæ continet
plura privile-
gia & exem-
ptiones.

Cùm Romanorum Imperatoris, qui est Exemplar Principum populi in Messiam credentis, ad Felicem Portam meam Magnus Legatus, Generalis, Comes de Virmont (cujus extrema feliciter terminentur) ad Limen Felix Meum Libellò supplici representaverit, juxta contentum Capitulationum Imperialium datarum annò Hegyra 1059. Decretum fuisse, ut nemo facessat molestiam e Secta Papæ Trinitariis de Redemptione nuncupatis Sacerdotibus, Religiosis & Christianis, ac præterea, ut ire, venire terrâ marique possint, absque eo, quòd ullus eosdem, aut loca, in quibus habitant, turbet, aut inquietet, cùm autem Domos suas reparare voluerint, ne quisquam se ingerat, aut eos impediat, aut pariter in exercitio suorum rituum, & Cultùs Divini more Latino a Beglerbegis seu Pro-Regibus, a Judicibus, & aliis Magistratibus non molestentur, tam in itineribus, quàm in propriis habitationibus, & Templis, quæ ab antiquo occupant, & possident. Quoniam verò ex solis populi elemosynis victitant, ne exigantur ab illis propter res eorum vectigalia, contributiones, aut tributa, aut alia quævis Jura & impositiones, nisi propter merces, quas inferre possent ad negotiandum. Cùm autem

aitem inter illos aliquis morietur, nullus ex parte Fisci se ingerat
 retus, aut facultatibus demortui, nec aliquo moriente exigatur ab
 illis aliquid sub pretextu juris sandapila seu feretri. Quòd si for-
 tè contingat in viis, ubi illi habitant, aliquod homicidium, aut effu-
 sio sanguinis, ne illi incarcerentur pretextu exigendi pretium san-
 guinis. Præterea ut prædicti Religiosi Christiani, aliique Sacerdo-
 tes Latini ab Episcopis Gracis, Servianis & Bulgaris non molesten-
 tur, immò verò ut in Templis, quæ ab antiquo in eorum remanent
 possessione, tam ipsi, quàm eorum sequaces subditi suo attendentes
 servitio, libere exerceant, & sinè molestia Cultum Divinum juxta
 ritum Latinum, sinè eo, quòd quisquam ex Gracis & Servianis se
 ingerat, eos turbèt, aut impediatur, nec ulla pecunia ab ipsis exigatur
 propter querelas contra eos factas; quòdque annò Hegiræ 1112.
 sub finem Lune Rebiulachi dictæ ejusdem tenoris Augustum Man-
 datum elargitum fuerit, Nobis notum faciens, petiit a Nobis, ut di-
 ctum Diploma renovaretur, quod Ego annuens hoc novum edictum
 promulgavi, mandavique, & mando, ut idem hoc Meum Manda-
 tum in omnibus punctis superiùs specificatis observetur, & executio-
 ni mandetur, nec imposterum permittatur quidquam fieri, & com-
 mitti contra Justitiam, & in præjudicium hujus & antedecenter
 concessi Mei Augusti Diplomatis. Sic noverint, & Fidem præstent
 Nobili Signo Imperiali. Scriptum in medio Lune Zilkoade dicto,
 annò Hegiræ 1131. id est anno CHRISTI 1719. mense Octobris.

In Residentia sublimis Domûs Orthodoxæ
 Constantinopolis præservatæ.

IV. In hoc Diplomate ad majorem intelligentiam hujus ge-
 neris scripturarum, quarum multæ partim præcesserunt, partim
 deinceps sequentur, quædam nunc annotanda veniunt. Imprimis
 quidem in omnibus ferè stylus & dispositio semper observatur ef-
 se sibi ubique similis, licèt Turcæ non semper explicent, quod
 explicare deberent, sicut in hoc Diplomate apparet manifestè:
 imitantur nimirum ad litteram præteritorum temporum & nego-
 tiorum formulas, quas & sequentibus Decretis, prout possunt,
 aut volunt, applicant. Plerumque sub Nota Imperiali in capite
 prodeunt, quam *Tugra* Turcicò vocabulò dicunt, quemadmodum
 in nostro Diplomate videre licet: *Sultan Ahmed Filius Sultani Me-
 bemed &c.* Simile prodit annò 1665. in Legatione Lesleiana, vi-
 delicet: *Mebemed Chan, Filius Ibrahim Chan semper Victoriosus.
 Nobile, Dignum & Excelsum Signum Regium, & Inclita & Gloriosa
 Nota Imperialis, quæ auxilio Domini totum pervadit Mundum, sic
 mandat.* Quod Diploma datum fuit in favorem Patrum Societa-
 tis Jesu & totius Cleri Latini ac cæterorum Ordinum Religiosorum

Diplomatam
 apud Turcas
 Stylus.

Tugra quid
 sit?

Tafferner in
 Legatione
 Lesleiana.
 pag. 137.

Kkkkkkkk

in

1719. in Sultani Imperio degentium, ubi sequentia etiam leguntur: *Cum Illustris inter Principes Christianos Gualterus de Leslie, Magnus Legatus ad Felicem Meam Portam ex parte Imperatoris Germaniae missus porrecto Memoriali Nobis supplicaverit, ut Meum Imperiale Diploma ac Mandatum gratiosè concederem ad hoc, ut juxta contentum Capitulationum Imperialium annò Hegiræ 1059. nemo facessat molestiam Patribus de Societate Jesu, aliisque Religiosis Latinis in Meo Regnù & Dominii, in quibus habitare illis liberum sit, ac præterea ut ire, venire terrâ, marique possint. Cætera iisdem consequenter verbis efferuntur ut in nostro Diplomate usque ad illam clausulam: nec ulla pecunia ab illis exigatur propter querelas contra eos factas. Ac demum sic concludit: Ego in specimen Meæ Imperialis Gratiæ hoc Meum Augustum Mandatum Berat Diploma concessi, mandavique, & mando, ut idem hoc meum Mandatum in omnibus punctis superius specificatis observetur, & executioni mandetur, nec imposterum permittatur quidquam fieri, & committi contra Justitiam, & præjudicium dicti Mei Augusti Diplomatis. Sic nõrint, & fidem præstent Nobili Signo Imperiali. Scriptum sub finem mensis Gemaziulula annò Hegiræ 1076. apud Christianos 1665. initiò Decembris.* Sed ut ad nostrum rursus Diploma, cujus gratiâ ista præmisimus, tandem perveniamus, liquet, in eo duo allegari Decreta; alterum quidem annò Hegiræ 1059. alterum verò annò ejusdem Hegiræ 1112. expeditum, quorum primum cum in annum CHRISTI 1657. inciderit, quo sacer Ordo noster in Cæsareis Provinciis nondum confederat, nobis procul dubio dari non potuit, quamvis in hoc Diplomate disertè dicatur: *Annò Hegiræ 1059. decretum fuisse, ut nemo facessat molestiam . . . Trinitariis de Redemptione nuncupatis.* Quæres igitur, qua fronte illud decretum allegaverint, quod nunquam pro nobis expeditum fuit? Sed responsio in promptu est, & ex superioribus facillè eruitur, quia Diploma de omnibus Christianis Latinis Sacerdotibus loquitur tam præsentibus quàm futuris, quorum privilegia universa, cum nobis vigore præsentis Diplomatis concederentur, Turcæ illud pro solemnî more suo, quò ex præteritis Decretis decerpunt, quidquid volunt, & applicant, prout volunt, ita pro nobis allegarunt, ac si vetustum illud Decretum pro nobis solis expeditum fuisset. Alterum tamen Diploma ibidem allegatum nostris ex parte concessum fuisse videtur annò CHRISTI 1701. quando cum Oettingio Comite Magno Cæsaris Oratore nostri Constantinopolî degentes Redemptionis negotia curabant, quamvis ejusdem nunc Diplomatis nullum amplius vestigium extet.

Hegira quid sit?
Brietius ad an. 622.

Petavius in Rationario temporum tom. 4. pag. 296.
Brietius ubi supra.

V. *Hegira*, vel ut scribit Brietius *Ægira*, quò vocabulò apud Arabes *Fuga* denotatur, eò quòd Mahometes ab adversariis suis ob impiam doctrinam, quam tunc diffeminare cœperat, exagitatus die 15. Julii annò CHRISTI 622. Mechâ noctu aufugerat, Epochâ est annorum, quâ Turcæ gentis suæ Æram ordiuntur. Petavius ejus initium 16. Julii ejusdem anni ponit, quem sequitur Brietius, prævalet tamen Sethi opinio, quia fuga Mahometis 15. Julii ante mediam noctem accidisse creditur; alii post mediam noctem putant, qua dies 16. jam inceperat: ubi de una alterâve hora

hora disceptatur, nulla quidem, aut exigua certè cum utilitate. Præterea Sethus cum Josepho Scaligero sentit Hegiram ab Hagar ancilla Abrahami, & a gente Hagarena rectius deduci. Est autem Hegira apud Turcas & Arabes annus duodecim mensium Lunarium; ita quidem, ut mensis primus, tertius, quintus &c. triginta; mensis secundus, quartus, sextus &c. viginti novem diebus computetur: unde fit, ut annus apud eos sit 354. dierum, 8. horarum & 48. minutorum, quæ minuta si ad 60. pervenerint, assumitur in fine anni adhuc una dies, & annus absolvitur 355. diebus. Manifestum est igitur, cum annus Hegiræ diebus 10. & minutis 53. minor sit annò Julianò, quòd tot diebus & minutis annus Hegiræ quotannis anticipet annum Julianum, & in annis duobus ac triginta cum dimidio Julianis omnes menses initiò suò percurrat, ut exempli gratià: Si hòc annò aliquis annus Hegiræ incipiat Kalendis Decembris post sedecim annos initium ejus ad initium Julii perveniet; inde iterum post sedecim annos initium ad Decembrem redibit. Itaque annò CHRISTI 622., ut diximus, die 15. Julii ferià 6. vesperi primus annus Hegiræ incepit, & annò sequenti 623. die 5. Julii feria 3. incepit secundus annus Hegiræ, & annò 624. die 24. Junii in Dominica incepit tertius annus Hegiræ. Et sic consequenter ad hæc usquen ostra tempora annorum series continuatur. De Hegiris plura videri possunt apud Sethum in Isagogibus Chronologicis capite 13. in quibus tamen post Kalendarii correctionem sub Gregorio XIII. annò 1582. Canones observari debent anni Juliani.

VI. Quod ipsum attinet nostrum Diploma non melius Ecclesiasticæ Immunitati provideri potuisset, quæ hòc modò etiam inter Barbaros & Ecclesiæ hostes, quod mireris, salva & facta tecta conservatur. Illis namque Ordini nostro concessis privilegiis & gratiis libertati & Indemnitati Latinorum Ecclesiasticorum vel maximè consultum fuit, quæ præcipuè in his consistunt, ut nulli liceat nostris molestiam inferre: ut fas sit nobis liberè ire, venire terrà, marique: ut nemo possit loca, in quibus habitamus, turbare, aut inquietare, potestate insuper nobis relicta domos nostras reparandi, circa quod antiquitus in contingentibus incendiis longa & molestissima sæpe fuit controversia, & Cultum Divinum juxta Latinum ritum exercendi: eximimur præterea in eo a vectigalibus & tributis, contributionibus nec non aliis quibusvis exactionibus & impositionibus, a Fisco & jure Sandapilæ ac feretri, aliàque nobis privilegia asseruntur, quæ quidem Episcopis Græcis, Armenis, Servianis & Bulgaris nunquam concessa sunt, nec concedentur. Memoriam proditum est circa annum superioris sæculi quadragesimum septimum & sexagesimum, non solum Turcas, sed etiam Græcos & alios Schismaticos arrogata sibi auctoritate in Latinos Sacerdotes ac reliquos Catholicos, eos ad pendenda tributa adegisse, illorum bona, fortunásque involasse, & quod omnem crudelitatem excedit, ubi solvendo isti non fuerant, præter utensilia & suppellectilia filios quoque filiasque illorum Turcis dividendas eripuisse, quatenus ex illorum

1719.

Sethus ad an.
622 & in Vago
goge Chrono-
log. cap. 13.

Immunitas
Ecclesiastica
præsenti Di-
plomate sta-
bilitur.

Alia privile-
gia.

Ab exactioni-
bus Latinis ex-
imuntur.

1719. auctione pecunias pro solvendo tributo suo corraderent : quod indignè ferens Sultanus per Judicem Byzantinum omitti imposterum jussit, & per suum Diploma Latinos a Græcorum æquè ac Turcarum impiis exactionibus liberavit. Quamvis autem pro singulis captivis redemptis, qui inter Barbaros pro mercibus reputantur, aliquid in teloniis solvi debuerit, ut per decursum horum Annalium non semel vidimus, Religiosi tamen nostri vi horum privilegiorum semper ab hoc onere in suis personis immunes & liberi fuerunt.

Diploma secundum.

VII. Alterum Diploma de captivorum Redemptione mediocris pretio a nostris exercenda directum ad Judices Anatoliæ, Constantinopolitanum, Galatensem, & Chalcedonensem nunc pariter subjicimus :

*Sultan Ahmed Filius Sultani Mehemed
Chan semper Victoriosus.*

Sapientissime profunda speculationis Theologorum, Præstantissime pia abstinentiæ Doctorum, scaturigo scientiæ & certitudinis, Detector difficultatum fidei, Resolutor scientiarum demonstrativarum, Clavis mysteriorum theologorum, Fax anigmatum subtilium, Dotate variis gratiis Regis Altissimi, caractere Judicis Generalis Anatoliæ insignite, moderne Judex Constantinopolitane Domine Sali (aternet DEUS Altissimus præstantias ejus) Et optime Judicum orthodoxorum, præstantior Præfulum in unum DEUM credentium, Fodina scientiarum & infallibilitatis, Elator vexilli nobilis fidei, Heres scientiarum, Prophetarum & Ablegatorum DEI, Præelecte copiosâ gratiâ Regis Adjutoris, Domine Judex Galatensis, (cujus virtutes crescant) Et Gloriosi Judicum & Præfectorum, Fodinae scientiæ & eloquentiæ &c. Judices Chalcedonii vulgò Scutari, Jurisdictionisque honorum Inspectores (quorum augeantur benemerita) Cùm Excelsum Mandatum Imperiale ad vos pervenerit, notum sit, quod Romanorum Imperatoris, qui Proto-typon est Principum gentis in Messiam credentis, ad Felicem Portam Meam Magnus Legatus Generalis Comes de Virmondè (cujus extrema feliciter terminentur) ad Felix Limen Meum supplicem Libellum miserit; siquidem in utrumque datis & commutatis Capitulationibus Imperialibus insertum ac cautum inveniatur, ita ut captivorum antecedentis & presentis belli tempore ex utraque parte in captivitatem abactorum & in privatorum manibus existentium liberationem honestò, & quàm fieri poterit, mediocris lytrò procurare licitum sit. Quòd si cum captivo Domino honesta conventio fieri non poterit, Judices locorum litem omnem per compositionem dirimant.

Sin

Sin autem praedictis viis id etiam confici haud posset, captivi pretiis eorum, sive per testimonia, sive per juramenta probatis, atque solutis eliberentur; nec possint Domini aviditate majoris lucri sese redemptioni eorundem opponere. Et quandoquidem a parte Excelsi Imperii Mei speciales homines non emitterentur, qui taliter eliberandis captivis operam adhibeant, spectabit ad probitatem altememorati Romanorum Imperatoris Praefectorum, ut ad dimittendum Ottomanos captivos, quò empti sunt pretiò sincerè comprobato Dominos illorum adstringant, atque ità Sanctum hoc Opus pari utrinque pietate promoveatur. Cùmque favorem petierit, ut ex parte Excelsi Mei Imperii in privatorum manibus existentes captivi, qui fidem Ottomannicam non amplexi sunt, ubicunque reperti fuerint, juxta conventiones Capitulationum Imperialium eliberentur, & utrinque renovata & stabilita pacis & amicitiae observanda causa ac sub altememorati Romanorum Imperatoris ad Felicem Portam Meam Ministri directione ad redemptionem captivorum ex Instituto destinatarum stabilimenta & itinera, ubi necesse ceteros quoque Christianos captivos pro suis agnoscentes consensu a vendere intendentibus lytro eorum liberationem, ac terrâ, marique undecunque petierint, transmissionem ad regiones suas ne ullus impediât. Ut igitur modò superiùs explicatò executio fiat, Excelsum Edictum Meum emanavit, mandavique, ubi in hocce puncto elargitum Excelsae Dignitatis Mandatum Meum advenerit, ad id exequendum, Vos quoque supramemorati in Jurisdictione Vestra captivorum illorum, qui in privatorum manibus existunt, fidemque Ottomannicam non amplexi sunt, juxta conditiones Capitulationum Mearum Imperialium liberationem supradictò quoque modò sub altememorati Romanorum Imperatoris ad Felicem Portam Meam Ministri directione ad redemptionem captivorum ex Instituto destinatarum stabilimenta & itinera, ubi necesse ceteros quoque Christianos captivos pro suis agnoscentes, consensu a vendere intendentibus lytrò eorum liberationem, ac undecunque petierint, transmissionem ad regiones suas nullò modò impediari faciatis. Ita scitote, & Signo Nobili fidem adhibetote. Scriptum in medio mensis Lunaris Zilkoade, Annò Hegiræ 1131. id est annò CHRISTI 1719. mense Octobris.

Constantinopoli Custoditæ.

VIII. Evulgatum hoc Diploma quantum auctoritatis & reverentiæ P. Redemptori conciliaverit, difficile dictum est. Ille fanè hóc potentî Imperiali Rescriptò munitus magnâ profus

LIIIIII

confi-

Hujus Diplomatis effigies.

1719. confidentiâ officium suum in redimendis captivis exercuit: hinc ubicunque captivos Germanicæ Nationis, aut alios Cæsareæ Majestatis milites, sive subditos indagâset, non prius quievit, donec confectis feliciter Redemptionis tractatibus eos in libertatem vendicâset. Sed quia non omnia præsentî annô transacta fuerunt, finem hujus Redemptionis in sequentem annum differrimus: nunc verò ad alia quædam labentis anni memorabilia recensenda digredimur.

CAPUT VI.

Agriæ pro ædificando Cœnobio Primus Lapis ponitur.

Locus struendo ædificio quaeritur.

I. **A**Nno superiore, utprimùm Fama vulgante percrebuit, pacem cum Oriente in annos quatuor & viginti sequentes conclusam fuisse, ipsa pacis tranquillitas nulli hostilium incursum metui obnoxia monebat ea moliri, quæ in seram posteritatem durarent. Igitur Gabriel Antonius Episcopus Agriensis, quòd animò constituerat, ordiendum arbitratus, designando situi pro nostro Cœnobio ædificando operam dare decrevit. Rogatò proinde & adscitò Ferdinando Comite Sinzendorffio, Arcis Agriensis Præfectò, & Architectonicæ artis apprimè gnarò in Sanctissimæ TRINITATIS sacram ædiculam, nobis nuper donatam, se contulit, sollicitèque examinavit, utrùm in illo fundo Cœnobium construì valeret. Ille loci situ explorato grandia detexit incommoda, quibus accedebat aliud insuperabile obstaculum, nempe quòd in illa vicinia tumultata fuerint eorum corpora, qui in nuperna peste obierant. Hæc refodere oportebat pro fundamentis jaciendis: cùm autem timor non vanus succederet, ne apertis sepulchris virus exhalaret, atque adeò extinctam luem denuò resuscitaret, decretum fuit relictò hòc locò alium situm circumspicere.

Examinatur, & definitur commodior situs.

II. Haud procul ab urbis ingressu clivus distabat eminentior, quem longa, lætâque planities undique ambiebat. Ipsa sitûs amœnitas oculos ad se invitabat, tacitèque innuebat, hunc locum novo Templo ac Cœnobio struendo esse multò commodiorem. Huc progrediuntur omnes, locum pro universa structura cum amplissimo viridario mensuris definiunt. Comes Sinzendorffius examinat, si quid nostrum ædificium futuris temporibus Præsidio obesse posset; sed invenit illud tantò intervallò ab urbe recedere, ut nullum indè discrimen munitioni impenderet. Designatur proinde ad artis regulas area, & singulis ædificii partibus suis singillatim situs assignatur. Nec diu moratus Munificentissimus Præsul propriis, iisque non parvis sumptibus ligna, lapides, lateres, arenam & calcem convectari jussit, quatenus omnia ad proximè inchoandam ædificii structuram necessaria in promptu essent.

Ossa defunctorum Turcarum eruntur.

III. Vernali tempore mensis Aprilis, ab aperiendo dictus, medium jam cursum tenebat, cùm in descripto Cœnobii fundo ad ponenda fundamenta humus erueretur. Plerisque in locis saxorum frustra, sepulchrales lapides, & sub istis ossa defunctorum reper-

reperta fuerunt. Plurimīs statim indiciīs patuit, Turcarum hæc fuisse cadavera, quum alia in pedes erecta starent, alia humi sessionem præferentia ad Orientem prospectarent, alia denique pro-
no in terram vultu, sive anteriore faciei parte prostrati jacerent, ne, ut ex superstitionis suæ traditionibus metuebant, in sepulchro malum genium intueri cogerentur. Omnia hæc ossa in locum profanum abjecta, lapides autem in usum ædificii reservati sunt.

1719.

IV. Rebūs in hunc modum comparatīs placuit functionem Primi Lapidis ponendi sexta & vigesima die Aprilis obire; ad quam videndam ingens hominum multitudo confluit, quos rei novitas ex vicinis oppidis & pagis exciverat. Dicta igitur die Excellentissimus Episcopus in sacra ædícula Sanctissimæ TRINITATIS inter musicos concentus Sacrâ celebratâ Liturgiâ longo decentique ordine in morem supplicationis ad fundamenti locum processit, militibūs e Præsidio cum suis signis & Præfectis juxtâ in aciem dispositis. Huc delatus ad ima descendit, Lapidem ad hoc opus præparatum benedixit, eidemque nonnulla Sanctorum Martyrum Lipsana imposuit, quæ æreâ tabulâ textit; tum trullam & cæmentum ministrante Architecto Primum nostri Cœnobii Lapidem tribūs malleoli datīs ictibūs in Sanctissimæ TRINITATIS honorem sub jucundo tympanorum & tubarum clangore fundamentis immerfit. Porrò ærea illa tabula, quam Lapidem præfixam diximus, sequentem inscriptionem continebat:

Primus Lapis
ponitur 26.
Aprilis.

Annō M. DCC. XIX.

Die XXVI. Aprilis.

Feliciter Gubernante Ecclesiam DEI

Sanctissimo Domino CLEMENTE XI.

Archi-Episcopo Strigoniensi, Hungariæ Primate

Eminentiss. & Sereniss. Principe S. R. E. Presbytero Cardinali

CHRISTIANO AUGUSTO e Ducibus Saxonix,

Tenente Clavum Imperii

Augustissimo & Invictissimo Romanorum Imperatore

CAROLO VI. Hungariæ Rege III.

Tenente Palatinatum Regni

Excellentissimo Domino NICOLAO PALFIO ab Erdoed

Pro exstruendo suis sumptibūs Cœnobio

Ordini Sanctissimæ TRINITATIS Redemptionis captivorum

Speciali affectu erga eundem ductus

In solamen captivorum hunc Lapidem locavit

Excellentissimus & Reverendissimus Dominus Comes

GABRIEL ANTONIUS ERDOEDY

de Monyokerek

DEI ET APOSTOLICÆ SEDIS GRATIA

Episcopus Agriensis.

LIIIIII a

V. Ab;

1719.
Eucharisticus
Hymnus &
40. dierum
Indulgentia.

V. Absoluto hoc actu omnes eodem ordine ad idem Sanctissimæ TRINITATIS Sacellum redierunt, ibique Eucharistico Hymno *Te DEUM laudamus*, quem Musicorum chorus inter festivum tubarum applausum in gratiarum actionem decantabat, magna pietate, nec minore lætitia interfuerunt, quæ in omnes tantò liquidior redundavit, quòd Episcopus apertis Ecclesiæ thesauris quadraginta dierum Indulgentias cunctis assistentibus concesserit.

C A P U T VII.

Carolinæ in Transilvania pro ædificando novo Templo primus Lapis ponitur.

Domus Carolinæ amplitudo.

I. **G**eminant primordia lætities, dum cognata ejusdem anni gesta parilitate functionum causas gaudiorum multiplicant; rursus siquidem ad spectanda Primi Lapidis solemnia evocamur, qui ad novi Templi structuram in Transilvania positus fuit. Domus nostra Albæ Carolinæ, Betleniana olim dicta, pridem novis murorum accessionibus aucta, & in Cœnobii formam redacta fuerat, atque adeò præter necessarias domûs officinas multa jam habitacula pro Religiosorum incolatu consurrexerant. Universum ædificium in longitudine complectitur centum & octoginta pedes geometricos. Reliquum terræ spatium recentiore dono acquisitum Templi ædificio destinabatur, cujus fundamenta P. Præses hõc annò ponere constituit.

In proximo spatio Ecclesiæ decernitur.

II. Initis itaque facultatum rationibus ac spe primò in DEUM nec non in amicorum liberalitatem collocata Templi situs describitur, effossaque versus mœnia humò, ubi majus altare erat excitandum, Primus Lapis singulari industriâ disponitur. Hujus forma, quia peculiare quidpiam habuit, nunc paucis delineabitur: Lapis erat bicubitalis magnitudinis, quem manus artificis peritò scalprò in similitudinem sacelli excavaverat. Propylæo incisa fuit figura Sanctissimæ TRINITATIS, quam inferius ex utraque parte circumstant duæ statuæ Sanctorum Patriarcharum nostrorum JOANNIS & FELICIS, æream & liquatò aurò obductam tabulam conjunctis manibus sublevantes. Supra Lapidem Sanctæ Crucis forma insculpta visebatur: æream verò illam tabulam variæ per circuitum florum & foliorum sribligines, opere chalcographico eleganter incisæ, ornabant. In eminentiore ejusdem tabulæ loco Crux, Insigne Ordinis nostri, refulgebat, hõc Chronographicò eidem subjectò: Insignia ordInIs sanctæ trInItatis & CaptIvorVM. Porrò ad posterorum memoriam paulò inferius leguntur sequentes versus:

Memorabilis forma Primi Lapidis.

Inscriptio ejusdem.

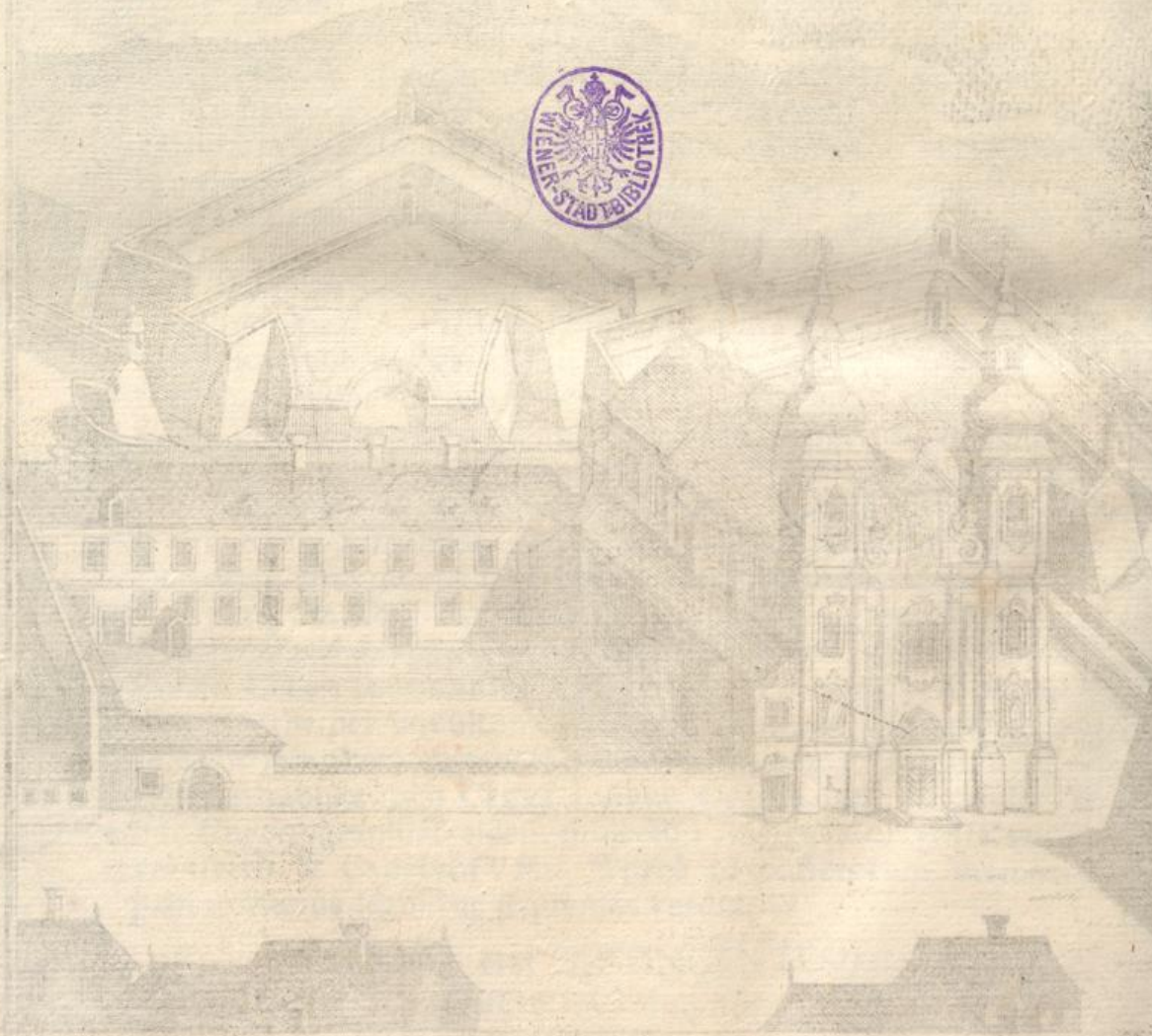
Cùm MILLENUS erat SEPTINGENTESIMUS annus
Et DECIMUS NONUS, quo fuit orta salus.
Vincula captivis TRIADOS Sacer eximit ORDO
Annis quingentis plus duo, bisque decem.

Dum

i Ecclesia et Domus nostra Albae Carolinae in Transilvania.
 z. Imago Beatissimae Virginis MARIAE, quae magna
 religione ibidem colitur 3. Monia S. Caroli Bormæi.

Joseph et Andreas Schmuzeys sc.

View of the city of Würzburg, showing the main street and the cathedral.

Dum CAROLUS SEXTUS feliciter imperat, Orbis

1719.

Austriacus floret, Luna minuta gemit.

In DACOS regimen dum STEINVILLEIUS obiret,

Quô nullus Regi charior atque DEO.

Et comes a KORNIS Dacorum sanguine clarus,

Dúmque Gubernator Munia ritè gerit.

MARTONFI Sacris Præsul Meritissimus ALBÆ

Præsudet, & CHRISTI pascit amore gregem.

STEINLOEFEL primus celebris Generalis in Urbe,

Hanc dum custodit, protegit, atque regit.

CONSIPIO Præstans dum Jussis CÆSARIS HAHNUS

Dexteritate sua cum probitate præest.

Insignis QUADRO dum moenia struxerat ARCIS,

Quæ CAROLINA modò JULIA dicta fuit.

ORDINIS Eximius nostri MAJORQUE MINISTER

Præses ALEXANDER dum GENERALIS erat.

Ex donis PRIMUS JACITUR LAPIS ISTE Piorum,

Sic UNI TRINO conditur ARA DEO.

Et Sanctis Patribus per sæcula cuncta JOANNI,

FELICI Nostris perpetuabit opus.

Pax sVper ILlos & MIsericordiæ ad Galat. 6. v. 16.

III. Peragendæ solemnæ functioni destinatur Festum Sanctissimæ TRINITATIS, dies quarta Junii. Invitatur Episcopus Transilvaniæ D. Georgius Martonius Lapidem benedicturus, Steinvilleus nomine CAROLI VI. Imperatoris eundem positurus, & reliqua cum Cæsareis Militiæ Præfectis Nobilitas tota honoris causâ ob rei memoriam adstitura. Ut dies illa sereno vultu illuxit, horâ octavâ manè ad confertam populi multitudinem P. Benedictus a Sanctis, Ordinis nostri Religiosus, sermonem habuit: Episcopus autem interea Pontificalibus vestibus ornatus ad peragendam functionem se accinxit, cui quoque Steinvilleus munus Primi Lapidis ponendi, Cæsaris nomine sibi delatum, resignavit. Absoluta concione omnia usitato ritu peracta fuerunt. Post hæc Episcopus cum Ministris, Architecto & aliquot cæmentariis descendit ad ima fundamenti, quem ex Nobilibus & Præfectis non pauci secuti sunt, Steinvilleo in superioribus remanente. Suppositò cæmentò Episcopus aliorum adminiculò Primum Lapidem admovit, ac trina malleoli, ut moris est, percussione signavit. Nobiles & Præfecti militum assistentes auream argenteamque, hóc anò cusam, CAROLI VI. Imperatoris monetam certatim e loculis suis depromentes ad rei gestæ memoriam Lapidem inseruerunt, ità ut non facillè reperiendus sit alter tam dives hujus sortis Lapis, in quem tanta pecuniarum vis confluxisset. Exinde cæmentarii festinato opere murum circa primi Lapidis ambitum ad

Primi Lapidis
pro Ecclesia
positio:

M m m m m m m

justam

1719. *stam magnitudinem erexerunt; cæteram verò structuram, quam dictæ Festivitatibus religio non patiebatur absolvi, in sequentem diem distulerunt; excubiis tamen loco appositis, ne furum aliquis sibi temerariis manibus viam ad Primum Lapidem expilandum aperiret. Postea Hymnus Ambrosianus & solemne Missæ Sacrificium eodem Episcopo ad aras operante decantata fuerunt, quibus finitis Steinvilleus Episcopum & præcipuos Nobiles viros cum Militum Præfectis in domo nostra magnificentissimò conviviò excepit, ubi omnes lautè largèque habiti solemnem diem hilariter transegerunt.*

C A P U T VIII.

Obitus Augustæ Matris ELEONORÆ MAGDALENÆ Imperatricis.

1720. *I. AD ingressum Anni millesimi septingentesimi vigesimi mensis Januarii iterum lugubris lessus insonuit, non modico nostri Ordinis in Provinciis Austriacis mœrore. Frequenter his annis lugemus charorum funera, dum longiore vita dignos, & de nobis optimè meritos inexorabilis Parcarum (ut finxere veteres) severities aufert, ac ne summis quidem Imperii Culminibus parcit:*

Quid. lib. 3. Regi.

Scilicet omne Sacrum mors importuna profanat.

ELBONORA MAGDALENA THERESIA Augusta & Duorum Augustorum Mater immortalitatem dudum promerita ad Superos hoc annò abiit in æternum cum DEO Regnatura; quæ quamdiu in terris vixit, verum semper fuit virtutis Speculum, Sanctitatis Idea, egenorum Refugium, & Ordinis nostri in rebus afflictis singulare Solatium atque Patrocinium.

Sortem Regiam Ipsi ad cunas præcunabulo

II. Omnia in hac Principe ab ipsis statim incunabilis Regia fuerunt. Dies Natalis in Sanctorum Trium Regum festo Regalia Sceptra portendebat; Augustale solium Insignis Vates Alsaticus Jacobus Balde S. J. eodem sæculi annò, quintò nimirum & quinquagesimò, quò nata fuit, Genethliaco Carmine non minùs feliciter, quàm veraciter jam ad cunas, tanquam superiore quodam spiritu afflatus, ei præfagivit; libet Sybillina illius Carmina in hos concepta versus recitare:

Jacobus Balde S. J. in Genethliacis ELEONORÆ annò 1655.

Felix Progenies: optato cujus in ortu
Omne non vano Regalis Stella refulsit!
Nondum Te nitido Lucina resolverat ungue,
Publica jam Superùm dilectaque cura fuisti.
Accurrere Deæ propiùs servire paratæ.
Gratia se triplex alieno nomine sumpto
Largior unius diffudit in ora Puellæ.

ELEONORA suos offert, quos Mantua Cygnos
Nutrit, & ad parvas transmittit carmina cunas.
A cunis, si fata sinant, ad Sceptra Thorumque

Purpu-

Purpureum, & grandes assurrectura Coronas, 1720.
 Certamen, votumque procis immane futura.
 Quem facies nuptura virum, quem læta parentem!
 Mantua CÆSAREAS assignat pronuba tædas,
 Fortunamque experta suam non invidet ulli.

Hæc ille velut ex Tripode Vates. Nos in eventu Connubiòque
 LEOPOLDI MAGNI Cæsaris completum præfagium vidimus.

III. Propius ad ea, quæ nosmetipsos concernunt, accedo: Collata in
Ordinem no-
strum benefi-
cia
 Felix quodammodò noster Ordo reputari poterat, quòd florente
 hac Augusta Principe radices in Austriacis Ditionibus egerit, cu-
 jus Ipsa incrementa fovit & auxit, propagines defendit, & Po-
 tenti suò Patrociniò promovit. Possẽm ego nunc benè longum
 Catalogum beneficiorum texere, quæ Piißima Imperatrix in Or-
 dinem nostrum contulit, sed quia propositam brevitatis metam
 transilire cogerer, si cuncta singillatim recensere vellem, pauca
 duntaxat e plurimis referam: sæpe ad Conventus nostri Viennensis
 juvanda principia largas eleemosynas suppeditavit. Pecunias præterea,
 quas Nobilissima Crucigerarum Dominarum Sodalitas, in opus aliquod
 pium expendendas, statis anni diebus offerre solet, Ipsa imprimis ad
 coemendam domum pro nostro Cœnobio extruendo convertit, deinde
 verò Redemptioni captivorum deputavit, in quem etiam finem ad hæc
 usque tempora a nostris constanter recipiuntur. Ornamenta Ecclesiæ,
 Sacras pro Divinis Officiis celebrandis vestes, aliæque Templorum
 utensilia non solum Viennensi Conventui nostro, verum etiam Illaviensi
 ac Posoniensi liberaliter elargita est. Ordinem Trinitarium se
 magnoperè æstimare frequens significavit, tum coram Augusto
 Cæsare, tum coram aliis Principibus. Ut verò se specialiter Ordini
 addictam profiteretur, Ipsa Nomen suum Augusta manu Confraternitatis
 Albo adscripsit, quatenus testatum faceret, se humilem esse Ordinis
 nostri Sororem. Ejus præsertim operâ & adminiculò factum est,
 ut Augustissima totius Austriacæ Domus Progenies idem secuta sit
 ad hæc usque tempora laudatissimum Exemplum. Ubicunque fratrum
 nostrorum etiam minimo occurrisset, ad Scapularem Ordinis vestem
 Augustam dexteram extendit Piißima Imperatrix, & in honorem
 Sanctissimæ TRINITATIS eandem osculata est, quod sæpe multi non
 sine ingenti admiratione intuentes Dominæ suæ pietatem imitati sunt,
 idemque mos deinceps apud præcipuæ Nobilitatis Dominas ab ejus
 exemplo invaluit, qui etiamnum Viennæ passim & alibi perseverat.
 Observatum quoque fuit, Eam toto viduitatis tempore quotannis,
 illò duntaxat exceptò, quo pestis Viennam afflixit, in Solemnitate
 Sanctissimæ TRINITATIS, & Festo Sancti Patris Nostri JOAN-
 NIS de MATHA ad nostrum in Suburbio Templum concessisse,
 ibidemque Concioni, Sacro solemnè, vel post meridiem supplicationibus
 cum Aulico Comitatu suo adstitisse. Illud autem nobis maximum
 ornamentum & utilitatem conciliavit, quòd omnes causas nostras,
 si in tempore de illis admonita fuisset, non minore

1720. fervore ac industriâ egerit, quàm si propriâ ejus fuissent. Nec contenta in Austriacis Provinciis nostrum Ordinem fovere ac protegere, exteris etiam Principibus illum majorem in modum commendavit, sæpiusque ad eosdem in nostrum favorem epistolas dedit.

Obitus & Exequia.

IV. Quantum verò Decus ac Præsidium Ordo noster in hac Principe amiserit, lacrymâs meliùs, quàm litteris exprimi posset: ne itaque profixiore ejus commemoratione dolor amplius recrudescat, reluctanter manum a tabula revoco. Hoc unum pro coronide adjicio, eam die XIX. Januarii, annò hujus sæculi XX. piè, sanctèque ex hoc mundo emigrâsse, conditò prius Testamento, quò corpus suum ligneo loculo includi, illudque ad pedes Imperatoris LEOPOLDI Conjugis deponi voluit hac Inscriptione adjuncta: *Eleonora Magdalena Peccatrix*. Tantò illa studiò humilitatis virtutem complectebatur, ut eâ etiam post mortem carere nollet. Defunctæ in omnibus Ecclesiis ad aras justa funebria sunt persoluta. Ipsa quoque Archi-Confraternitas nostra Sanctissimæ TRINITATIS Viennæ ad XXII. mensis Februarii lugubrî pompâ, solemnî Sacrificiò & panegyri eidem parentavit.

C A P U T IX.

De ulteriore undecimæ Redemptionis successu.

In portu inquiruntur mancipia.

Abseonduntur.

Turcarum callida simulatione.

Falluntur Psal. 20. v. 18.

I. Ipsa nunc rerum series deposcit, ut intermissum Historiæ filum denuò resumamus, & narratione nostra ea, quæ circa finem Autumnii præteriti, & initium anni præsentis Constantinopoli vario successu gesta sunt, breviter pertexamus. Igitur P. Redemptor Diplomate Magni Sultani (ut præmissimus) munitus cum Patre socio & interprete frequentius ad maris oram progressus est, ut captivos, ex Germania oriundos, in triremibus, ubi omnium miserrimam servitutem tolerabant, investigaret. Cæterùm cum naves crebriùs adiret, observavit mancipia a Turcis abscondi, & ad infimam carinam repelli; verebantur siquidem, ne Cæsareæ Legationis auctoritate, publicoque pactorum jure ad captivos, quos dimittere nolebant, vendendos vel inviti coegerentur. Ad fraudem verò suam melius palliandam callida simulatione spontè offerebant aliquos vetulos, decrepitos, & laboribus exhaustos, atque adeò sibi parum utiles, quos propediem noverant morti in prædam cessuros, rati, homines istos, tanquam altero pede tumulo jam insistentes, a P. Redemptore minimè emptum iri, sibi verò fas fore, si ille alios postularet, vastis clamoribus objicere, oblatos ab se fuisse captivos, Patrem verò emere noluisse. Sed si unquam aliàs, hîc certè egregiè mentita est iniquitas sibi, ut eventus ostendit; etenim P. Redemptor, quòd satis perspiceret, senes illos, qui ex diuturna in triremibus mora omnia in eis explorata habebant, sibi maximo usui esse posse, ut eorum indicibus ad cognitionem reliquorum captivorum penetraret, incunctanter senes illos redemit pretiò quidem non magnò, majori verò

verò suæ negociationis lucrò. Præterea rectè arbitrabatur, senes ex nulla rationabili causa Redemptionis beneficiò privandos esse, qui cum ad supremam vitæ ætatem in Salvifica CHRISTI Fide constantes perseveraverint, ante alios merentur in libertatem vindicari, ut post tot exantlatas ærumnas, ante finem vitæ Christianæ fidei Sacramentis ad beatam mortem disponantur, & Christianâ sepulturâ gaudeant, in mare aliàs abjiciendi, & in ventribus piscium tumulandi. Senes itaque lytrò a diuturno triremium jugo solutos, exultantes, & gratias agentes DEO domum deduxit, & liberali victu recreavit. Obtinuit etiam Pater, quod volebat, quòdque a Turcis se consecuturum desperabat; illi namque continuo prodebant, quibusnam in navibus captivi Nationis Germanicæ delitescerent, & sub quorum dominio hæerent. Nomen, conditionem, ætatem, gentem, & patriam cujuscunque indicabant, aliâque ex ordine manifestabant, quæcunque Pater scire cupiebat. His perceptis ostensam indaginem secutus latentes captivos perquisivit, invenitque complures, prout a senibus, quos nuper redemerat, edoctus fuerat. Eos, postquam navim aliquam conscendisset, nomine quemque suo evocavit, restitantes heros Magni Sultani Diplomate perculit, illòsque ad vendenda mancipia adegit, atque hòc modò multos quotidie a servitutis calamitatibus absolutos in libertatem afferuit, secumque domum cum gaudio reduxit; Turcis impendiò mirantibus, nec satis rem capientibus, quæ fiat, ut Pater Germanos captivos tam sagaciter odorari, quinimo singulos de nomine compellere valeret.

II. Crescente in hunc modum redemptorum numero Pater aliam adhuc domum pro eorum habitatione conduxit. Ad utramque duo Janissari excubias agebant, partim ut fides publica servaretur, partim etiam, ut ad nostros refugi arcerentur; quamvis postremum hoc non semper impediri potuerit, quòd captivi, quibus ipsa miseria ingenium acuit, modum invenerint, excubitorum vigilantiam eludendi, & clam in dictas domos penetrandi. Hoc licet multis saluti fuerit, alii tamen in hisce latebris quæsitam securitatem non invenerunt; detecti siquidem huc confugisse, a dominis suis repetebantur, quos reddere fuit necesse, aut præsentis ære redimere, ut pluribus contigit. Mancipia verò aliarum nationum Veneti, Ligures, Sardi, Corsi &c. quæ repellebantur, cum redemptionis spe se frustrata viderent, in extremam desperationem acta non solum heris suis refractaria se & contumacia præbebant, sed etiam eis, sibi que necem minabantur. Adeò illa misera mancipia projectam vitam habebant. Quapropter ex Turcis nonnulli ejusmodi comminationibus perterriti, & qui non immeritò metuebant, ne a desperatis sibi grande aliquod damnum immineret, eosdem leviori etiam pretio vendere maluerunt, imò & nostros sæpenumerò rogaverunt, ut eos emerent, atque adeò se ab improborum servorum maleficiis & insidiis liberarent.

III. Tam prospero Redemptionis successu Pater exhilaratus, ipsos quoque redemptos suæ lætitiæ voluit esse participes; in ipsis siquidem Natalitiis CHRISTI Redemptoris festis Pater omnes

N n n n n n n

suos

1720.
Cur senes redimendi.

Dua domus redemptis impleta.

Quidam ob desperationem redempti.

Tumultus inter redemptos oritur, & sedatur.

1720. suos libertos lautò conviviò recreavit : sed quod aliis in refrigerium cessit, alii in suam verterunt perniciem. Erat reliquos inter homo de secta Calvinii, atrox facie, & mente turbidus. Is in ipso festo S. Stephani Proto-Martyris, quò omnes lautè habebantur, circa vesperam, postquam merò incaluisse, in acerrimas contentiones & jurgia prorupit. Verisimile fuit, eum facinus pridem meditatum vinò firmare voluisse, illudque datà operà in hoc tempus distulisse, quò recuperata libertate licentius grassari posset. Ferocientem multi monuerunt, daret religioni præsentis Festi, daret hoc publicæ hilaritati, & a jurgiis ac litibus ferendis sibi temperaret, aut saltem alios quiescere sineret. Verùm surdo id fuit fabulam canere. Nihil ille mitior factus magis etiam insanire perrexit : unde cum violentas jam manus aliis injicere pararet, Pater, ut turbulentum hominem compesceret, manus ejus, pedesque vinciri jussit. Diu nemo furentem aggredi ausus est. Tandem resumptis animis quidam eum humi prostraverunt, & injectis loris ligarunt. Alter quispiam id ferens indignè vastos clamores excitat. Tertius etiam audentior immani vociferatione ligatum solvit. Hòc factò tres isti se subito ex hypocausto proripuerunt, cumque fores atrii noctu jam obseratas animadvererent, perfractò septò in hortum vicinum evadunt ; quos secutus P. Andreas conatus est benevolis verbis ad officium revocare, sed illi manu sacrilega sublatos e terra lapides, tanquam ea die, cujus agebatur nox subsequa, S. Stephani historiam in extemporanea tragœdiæ scena mundo rursus producere voluissent, inter sexcentas execrationes & blasphemias in eum jactarunt, ut proinde bonus Pater sibi præpete fuga consulere debuerit. Ille porrò, qui primus suis clamoribus tumultum excitaverat, dum sepem alteram transilit, pedem sibi gravissimè læsit, cumque duos alios subsequi non valeret, necesse habuit, eam noctem non procul ab horto sub cœlo frigido transigere, pœnâsque suæ petulantiae dare. Sed vexatione, ut Propheta loquitur, dante intellectum, ille sequenti manè ad sanio-rem mentem redivit, Patrique supplex factus facile veniam delictorum, quam postulaverat, impetravit. Cæteri duo, dum in cœpta fuga obfirmatis animis perseverant, in Virum Armenum nostris familiarem inciderunt, a quo agniti, interrogatique, quò intempesta nocte tenderent, ferociter responderunt, se CHRITI fide abjurata Mahometi nomen daturus. Rogati ut ad domum suam tantisper diverterent ob ingentia pericula, quibus in plateis noctu essent expositi, protervè abnuerunt : alter nihilominus digestò vinò tempestivè resipuit, factique pœnitens sequentibus diebus ad alteram captivorum domum reversus est, pudore namque suffusus Patrem rectâ adire timuit. Interrogatus de socio Calvinista? respondit, certum esse, eum ad Turcas defecisse jam Mahometis Sectarium ; ignotum sibi tamen, ubi nunc lateret, se quoque ad fidei apostasiam ab eo sollicitatum fuisse, verum a tanto crimine abhorruisse, renuissèque. Petiit deinde sibi culpam dimitti, agnitæque ejus sincera pœnitundine æquè veniam meruit.

Historia cap. 19.

IV. Verum mirabilis DEI Providentiâ, qui Redemptionis facultates peculiari protectione custodit, perditus ille homo tandem malò suò fuit repertus, quod sequenti ratione contigit: Puer in contubernio P. Redemptoris debebat gente Græcus, a parentibus idcirco nostris commendatus, ut sub cura eorum in Germaniam proficisceretur, ibidemque in Christiani hominis officiis institueretur; verebantur enim parentes, ne, si puer inter barbaras gentes adolesceret, in hominem sceleratum evaderet. Observavit Pater in puero præclaram indolem, egregiasque ingenii dotes, hinc cum etiam libenter in suum contubernium admisit, ac Doctrinâ Christianâ, bonisque moribus excolendum suscepit. Accidit, ut puer ille quadam die licentiam peteret parentes invisendi, quâ obtentâ dum juxta litus maris ambulat, vidit navim in Asiam quantocyus vela facturam, onerari. Hæc ille, dum puerorum more defixis oculis diutiùs contemplatur, conspicit transfugam illum Calvinistam, qui a nostris secesserat, inter alios navim subire. Propter itaque accurrit, clamâtque, hominem istum in navim ne admitterent, & ad Janissaros litoris custodiæ præpositos conversus: *Heus vos, inquit, istum retinete mihi bene cognitum & perspectum, qui a Patribus Redemptoribus Casarea Legationis emptus clanculum aufugit, diùque questus inveniri haud potuit! Hunc interim custodite, donec ego rem Patribus nunciavero, responsûmque accipiat.* Expalluit ad hæc scelestus ille, sed de secta noviter assumpta confusus Mahometanum se esse clamavit, & nequaquam Christianum. Navarchus animi dubius, cum non dispiceret, cui fidem adhiberet, hominem majoris securitatis gratiâ Janissaris custodiendum reliquit: puer autem omiâ parentum visitatione celeriter domum reversus, nostris quid sibi accidisset, exposuit.

V. Mittitur confestim P. Andreas cum interprete ac Janissaro domûs nostræ custode visurus, an res ita se haberet, ut puer nunciaverat. Vadunt, veniunt, nec aliter reperiunt. Causa devolvitur ad Proto-Vezirium; monentur custodes Janissari, hominem non sinerent elabi. Sequenti die Pater cum Magni Oratoris interprete hominem illum custodibus septum ad Proto-Vezirium adducit, de accepta injuria, hominisque malitia expostulat, & justitiam implorat. Proto-Vezirius jubet hanc causam deferri ad Kadi sive Judicem, ut ille, quod æquum fuerit, decerneret. Omnes simul ad Judicem progrediuntur. Iterum Pater accusationem redorditur, & jus dici postulat. Reus ex adverso se citra culpam in crimen vocari conqueritur, multaque de sua innocentia disserit. Judex interrogat, num *jaurum* id est infidelem, an Musulmanum se profiteatur? Respondit ille: Musulmanum. Ad hæc Pater contra replicuit, impræsentiarum minimè controversi, an homo iste Musulmanus esset, sed an ei fas fuerit invitò Dominò aufugere? Suâ nihil interesse, quamcunque demum religionem ille profiteatur, modò lytrum pro eo expensum sibi restituatur; cum enim nostro ære ex triremibus redemptum fuisse, adeoque in emptoris dominium transivisse. Hærebat Judex ad ista, seseque variè torquebat, ut reum ab aperto scelere

1720.
Transfuga de-
tegitur.

Ad Judicem
causa devel-
vitur.

Fis aeris de-
sceptatio.

1720. eximeret. Dum unguis rodit, mentemque colligit, quærit tandem, unde constaret, cum emptum fuisse? Pater actutum syngrapham depromit, ubi absque omni ambiguitate fatebatur præteritus herus, hominem talibus signis notatum legitimæ emptionis jure & persolutio pretio nostris ab se in manus traditum fuisse. Quid igitur, infert Judex, Pater cum Musulmano litigat, quem ad Christianos traducere non licet? Pater respondet, se non postulare hominem, qui a CHRISTI Fide descivit; sed velle, quod æquum est, videlicet expositi pro eo lytri compensationem, sin' autem, ut pro alio Christiano captivo commutetur, vel tanquam mancipium, quod antea fuit, vendatur, cujus pretio alter Christianus captivus emi possit. *Nihil horum, reposuit Judex, cum Musulmano fieri potest: videbo tamen, quid Leges nostræ in tali casu decernant.* Dixit, & volumen arripuit, cujus folia, cum aliquamdiu pervolutasset, & legenti similis inspexisset, clauso demum libro iustam esse Patris postulationem pronunciavit: hominem itaque haberet, a quo si lytri compensationem obtinere nequiret, integrum ei maneret hunc aut pro alio captivo permutare, aut sub hasta vendere. Repereritne Judex hanc legem in illo suo volumine; mali namque mores etiam inter Barbaros bonas leges pariunt, an verò eandem se legisse finxerit, ut sententiæ suæ in eventu tam singulari majus pondus adjiceret, fas esto cuivis sentire, quod libuerit; æquam tamen fuisse nemo negabit, & Redemptioni valde proficuum, simul etiam in aliis hujusmodi occasionibus & casibus exemplo futuram. Cavet solerter Judex, astuta vulpes, ne præsentis Cæsarea Legatione, cujus utique respiciebat Auctoritatem, causa hæc ad aliud tribunal devolveretur, ubi iniquitatis suæ sententiam graviter lueret.

Datæ sententia in favorem nostrum.

Transfuga venditur, & pretium recuperatur.

VI. Ut igitur Pater transfugam hunc recepit, eundem sub iisdem custodibus abduxit: equidem jucundum ei fuisset, si illum confestim pro alio captivo Christiano commutare potuisset, ut impius apostata transstris rursus innecteretur. Verum nemo Navarchorum pro mancipio notæ infidelitatis Christianum captivum commutare voluit. Neesse proinde fuit eum ad *Bezeftan*, sive forum, in quo mancipia venduntur, perducere, ad quod cum Pater accessisset, primo a rerum ignavis repulsam tulit, sed postquam Janissarus noster, & alii cum fide asseverassent, mancipium ex sententia Judicis vendendum adduci, illicò fuit admissus, & desertor præconi sive proxenetæ traditus, qui hominem vultu tristem & torvum, animoque dejectum apprehendit, illumque per forum circumducens proclamavit, hunc fuisse Christianum redemptum, nunc factum Musulmanum, & ex sententia Judicis vendi. Non procul iverat, dum unus ex circumstantibus Turcis centum piastras pro eo obtulit; producta tamen licitatione supervenit alter, qui huic pretio aliquot piastras addidit: cum nemo reperiretur, qui plus dare vellet, huic e vestigio numeratio pretio mancipium in potestatem cessit. Sic tota lis aliquot inter horas transacta fuit. Nostri recuperatâ pecuniâ, pro scelerato hoc flagrone expensâ, alium e triremibus captivum magis frugi hominem redemerunt.

VII. Cæ-

VII. Cæteri porrò redempti, qui in utraque domo degebant, quotidie ad militaris tubæ signum in domestico P. Redemptoris Sacello convenientes Missæ Sacrificio adstituri monebantur crebrius, ut Sanctissimæ TRINITATI pro consecuta ab innumeris calamitatibus redemptione debitas gratias persolverent, & pro Benefactoribus, qui ad eorum libertatem subsidia contulerant, devotè orarent. Præterea Dominicis & Festis diebùs post peractam Liturgiam eodem in sacello admodùm Reverendus P. Josephus Lovina Societatis Jesu Sacerdos, Cæsaream Legationem Viennâ Constantinopolim usque secutus, zelò Apostolicò ad eosdem redemptos idiomate Germanico de Christiani hominis officiis ac institutis sermonem habuit, incredibili indè fructu in animos auditorum redundante, quorum multi ad peccatorum pœnitentiam ac detestationem commoti insignia emendationis vitæ & Christianæ pietatis specimina ediderunt. Tandem in sacra luce Sancti Patris Nostri JOANNIS de MATHA, VIII. mensis Februarii, cum P. Redemptor Sacris operaretur, Cæsareæ Legationis Musici, a nemine vocati, sponte sua ad idem Sacellum convenerunt, & insigni erga Sacrum Ordinem nostrum observantiâ Festum illud exquisitâ symphoniâ celebrârunt.

1720.
Ad pietatem
instituantur
redempti.

Festum S. P.
N JOANNIS
de MATHA
devotè Con-
stantinopoli
celebratum.

CAPUT X.

Iter Constantinopolî Viennam instituitur.

I. AD verni temporis initium, cùm Magna Cæsaris Legatio proximè Viennam reditura diceretur, P. Redemptor aliquot diebùs eam præcedere statuit, quod consilium ab omnibus tantò magis probabatur, quantò securius iter nostris hòc patetò parabatur, quibus imminens a tergo Magna Legatio semper præsidio esse poterat. Equidem multos jam redemptos Venetarum navium operâ in patriam remiserat P. Redemptor, trecenti tamen etiamnum supererant, quos per longam admodùm, difficilémque viam sustentare oportebat. Ante omnia autem necessarium erat Salvi Conductûs, sive publicæ fidei Litteras impetrare; item carros cum equis aut bubalis conducere, quibùs redempti usque ad Cæsarearum Ditionum confinia deveherentur: utrumque Virmondii Magni Oratoris operâ Pater cumulatiùs est consecutus, quàm sperare potuisset; Litteræ siquidem Salvi Conductûs præter solitum aliàs morem locorum Præfectis injungebant, ut non solum nostris tutas ab insidiis vias præstarent, verùm etiam hospitia gratis concederent, victualia altiore pretio præter solitum minimè venderent, vesturas pro omnibus usque ad Romanorum Imperatoris confinia gratis pariter suppeditarent, sollicitè caverent, ne quisquam nostris molestiam inferre præsumat. Ut autem ista sanctiùs observarentur, voluit Turcarum Imperator, ut a singulis Præfectis locorum, ad quæ Redemptio erat perventura, Constantinopolim mitterentur Præfectorum nominibùs subscripta testimonia, quatenus constaret, mandata Magni Sultani ad unguem, ut ajunt,

Rediens ad-
natur.

Salvi Condu-
ctûs Litteræ
& currus im-
petrantur.

1720. expleta fuisse. Redemptioni porrò aula Turcica duos Chiausios seu Centuriones adjunxit, qui ductorum vices agerent, simul & Imperialium mandatorum executionem urgerent.

Altera pars Redemptionis in Tartariam destinatur.

Sultani beneficentia.

Feminae in 10. testis curribus vehuntur.

17. Aprilis Constantinopoli laeti discedunt.

Græcorum Aurigarum urbanitas.

Alii 10. redimuntur captivi.

Selymbriam perveniunt, ubi prima vice ad Sultani mandatum sit examen.

II. Cæterùm cùm pro captivorum Redemptione magna adhuc pecuniarum vis suppeteret, P. Andreas cum Socio Fratre Dionysio Patris Redemptoris consiliò in Budziakensem Tartariam destinatus fuit, ut ibidem quotquot posset, Germanicæ Nationis captivos redimeret. Reditum deinde adornanti Patri Redemptori Magnus Sultanus singulari benignitate quadraginta currus cum totidem aurigis submisit, qui ad expensas ærarii sui liberatorum turbam Adrianopolim deveherent; voluit nimirùm Sultanus hęc beneficentiæ exemplò cæteros incitare, ut mandatis suis majori promptitudine obsequerentur. Ex his quadraginta curribus triginta meliores bubalis jungebantur; decem alios, Turcico more undique tectos, equi trahebant, in quibus mulieres & puellæ vehantur; mos enim apud Turcas est usitatissimus sexum fœmineum specialiter custodire, eumque curribus ex omni parte obvelatis imponere, ne quæ foris sunt videant, nec ipsæ intus videantur, atque sic omnis sequioris conversationis licentia & occasio petulantia tollatur. In itinere autem præcedebant fœminæ, viri sequebantur.

III. Dies erat undecima mensis Aprilis, quando manè sub ipso solis ortu currus plenò numero, & omnia pro auspiciando itinere sollicitè præparata fuerunt. Sumptò tandem prandiò amicis & Legationi valedixerunt, ac deinde inter faustas comprecationes læti omnes, alacresque Constantinopoli discesserunt. Memorabile est, ipsos quoque Græcos aurigas tantis gaudiis incessisse, ac si amicos intimos, & charissimos necessarios suos in diu desideratam patriam reducerent. Remansit in urbe P. Andreas cum Fratre Dionysio, qui post discessum P. Redemptoris relictis prioribus ædibus ad Cœnobium Ordinis Divi Francisci Minorum Terræ Sanctæ commigrarunt, ibidemque temporariò hospitio recepti fuerunt, usque dum in Tartariam, ut jussi fuerant, abirent. Hi, dum se ad novam expeditionem accingunt, decem interea alios captivos redemerunt, & retentis septem ob rationem inferius adducendam, tres reliquos P. Redemptori submiserunt, qui accelerato itinere eum ad Adrianopolim Romanicæ affecuti fuerunt, ibique cæteris sese adjunxerunt.

IV. Primo itineris die extra urbis Constantinopolitanæ portam, quam Adrianopolitanam vocant, lentè processerunt, & fixis haud procul indè in campo primis castris primam noctem subtentoriis exegerunt; parcere nimirum jumentis voluerunt, ne in ipso statim itineris initio nimis lassarentur. Sequenti luce ad auroram alacriùs viam resumentes *Taut Bassa*, *Bida*, *Aia Stephani* & *Cziflick* (loca sunt in agro Constantinopolitano) transiverunt, vesperti verò ad oras Propontidis sive maris marmorei (hoc nomen accepit ab exquisitis marmoribus ibidem enascentibus) pervenerunt. Ad decimam quartam ejusdem mensis Aprilis *Selymbriam* ingruente jam nocte attingunt. Altera die benè manè adfuit loci

Præse.

Præfectus cum testibus, qui P. Redemptorem in præsentia Chiausiorum nostrorum interrogavit: num omnes eodem numero huc venerint, quò Constantinopolim egressi fuerant? An omnes sani ac incolumes? Si aurigæ suo munere ritè perfuncti fuerint? id est, nullibi se detinuerint & profectioem maturaverint. Victualia majorine pretiò quàm alii solvere debuerint? Num assignata hospitia eis satisfecerint? An Chiausii viarum duces & custodes secundùm possibilitatem officium suum impleverint, & iter nostrum promoverint? Hæc mandatorum capita loci Præfectus nostris prælegit, & ad singula responsum petiit, injectaque conscientiæ religione nostros obligavit, ne quidquam celarent, esse Magni Sultani Mandatum severissimum, ut in locis, quæ transeunda occurrent, secundum hanc normam examen instituatur, & responsa ad ipsum mittantur. Cùm P. Redemptor nullam haberet querelam, omnia sibi abundè ministrata respondit, nec in ulla re defectum fuisse. Ad hæc, ne fraus vel dolus succedere posset, ipsi duo Chiausii & adducti testes in testimonium veritatis nomina sua singillatim subscripserunt.

V. Continuato deinde aliquot dierum itinere circa meridiem Adrianopolim sunt delati. Erat inter redemptos signifer; is Cæsareum, quod secum habebat, vexillum explicans reliquum agmen præcessit, tubicine vestigia ejus premente, & læto clangore buccinam inflante. Hos cæteri in suos ordines digesti, mulieribus in medium receptis, subsecuti fuerunt, atque hæc formâ urbem intrarunt. Quia verò hic loci remittendi erant aurigæ Constantinopolitani, & alii in eorum locum substituendi, triduanam ferè moram fecerunt, & intereà ab emenso decem dierum itinere respirarunt. Ab hinc viam profecti post quinque dies Philippopolim eodem quo Adrianopolim ordine sunt ingressi. Hic rursus, quod & Adrianopolî contigit, inquisitio circa observationem mandatorum Sultani instituta fuit: nemo tamen habuit, cur conquereretur, cùm ubique res largè suppeditarentur, cujus illi scriptum testimonium post se reliquerunt. Sequenti die id est vigesima octava mensis Aprilis iterum quieverunt, ut locus daretur alios aurigos cum curribus & jumentis adducendi.

VI. Secundâ Maji Sophiam subierunt, ubi cum præparatos jam currus invenissent, sequenti statim luce se denuò in viam dediderunt. Quartâ post meridiem horâ Janu Bulgarorum oppidum ingressi substiterunt, atque peregrinîs loci spectaculis animum recreavere; eo namque tempore Bulgari Festa Paschalia celebrabant, quæ hòc annò uno mense & tribus diebus apud Græcos, qui correctionem Calendarii non sequuntur, tardius quàm apud Latinos inciderant. Erant Nundinæ, ad quas ex vicinis locis vario vestitu aliquot accolarum millia confluerant. Homines ferè ducenti utriusque sexûs in foro choreas agebant, seseque manibus invicem complexi in orbem saltabant. In medio eorum stabat unus, qui tympanum pulsabat, alter autem inflabat tibiam incondito & barbaro sonitu horrore magis quàm voluptati ciendæ idoneo, quò tamen ipsi adeò afficiebantur, ut sudore per artus defluente ad

Adrianopolim
& Philippopolim
ingrediuntur.

Sophiam per
veniunt.

Janu Bulgarorum
oppidum.

1720. lassitudinem usque thiasum suum desaltarent. Adstabant Turcae saltus arbitri, qui si vinò quemdam ebrium conspexissent, confestim ad supplicium trahebant, ejusque temulentiam centum flagris mulctabant. Aderant & alii duo Popæ, eorum sunt Sacerdotes, qui si aliquos perfractis modestiæ limitibus lascivius agere viderent, eorum colla cyppo includebant, cogebantque in gradu persistere, donec a pueris subsannati, & variis contumelis affecti fuissent; cum enim illi incurvato corpore pronòque in terram ore stare deberent, pueri dorsa eorum insipientes ad instar jumentorum circumagebant, eosque sexcentis ludibriis & ignominis afficiebant. Tam ignobili spectaculo nostri celeriter satiati in tentoria sua se receperunt, in iisque noctem egerunt.

Ad Nissam
singulari comitate
recipiuntur.

VII. Nissam deinde, quod est postremum Turcarum Præsidium, contendentes necesse habuerunt condensa nemora & asperrimos montes transcendere. Metus pariter ab insidiis latronum impendebat, ut proinde unus Chiausiorum nostrorum omnes moneret, ne quispiam longius ab agmine recederet, nisi prædonum manus incidere vellet. Non de nihilo fuisse hanc sollicitudinem testabantur passim inhumata jugulatorum cadavera, crania & ossa arida per valles dispersa. Quotquot igitur robore, viribusque præcellebant, nodosos sibi fustes, sudésque in eodem nemore exciderunt, ut se, totamque catervam his armis tuerentur. Ita præmuniti & præmoniti iter Nissam continuant, quos non procul ab urbe Nissensis Præfectus cum duabus suorum militum cohortibus, in aciem dispositis, excepit. Is ut primum P. Redemptorem conspexit, eum comiter salutavit, & rara civilitate eundem benevenisse gratulatus est. Significavit præterea Sultani mandata sibi jam innotuisse, bonò itaque esset animò, se enim non passurum, ut quidquam jure desiderare posset. Addidit pariter se redemptis de consecuta libertate ex corde gratulari; omnia ad eorum commoditatem esse parata, irent proinde & superato Nissæ flumine ad designata hospitia progredierentur, quæ quidem in morem castrorum sub tentoriis ad urbis agrum sint disposita. Ergo Turcarum militum agmen præcedit, Signifer noster fluente per aërem vexillo duobus stipatus tubicinibus (alter enim sub itineris decursu accessit) subsequitur. Huic successerunt redempti decenti ordine ingredienti, quidam etiam curribus subvecti, hos excepit altera cohors Turcicorum militum, qui modestam hanc Redemptionis pompam clauserunt. Hòc modò per medium Nissensis Præsidii spectante innumerabili hominum multitudine transiverunt.

Ibidem coena
& nox sub
tentorie agitur
excubiis
observantibus
Janissariis.

VIII. Alteram urbis partem egressi in latam planiciem pervenerunt, ibidemque tentoria sua ingressi sunt. Saginatus bos pro eorum coena destinatus in fune hærebat: lignorum quoque variae strues æquò intervallò ab se invicem sejunctæ prostabant: Rasciani regionis illius incolæ aquam afferebant. Saginatus bos mactatur, purgatur & in frustra secatur: partes in ferventis aquæ caldariam mittuntur & elixantur. Panis viritim distribuitur, coctæ demum carnes per turmas apponuntur, quæ magna convivarum hilari-

hilaritate in illa cœna absumptæ fuerunt. His lautitiis Niffensis Gubernator redemptorum agmen excepit, quam illi comitatem alibi nusquam experti fuerunt: quo frugali symposiõ Turcæ testari voluerunt, quàm sincerè pacem & amicitiam cum Christianis colere desiderarent. Inclinate ad occasum sole quinquaginta supra centum Janissari tentoria nostra circumdederunt, ut eisdem a nocturnis grassatorum insidiis securitatem præstarent. Ipse quoque Niffensis Gubernator noctem illam suo sub tentorio exegit, quatenus ad omnem eventum nostris suppetias ferre posset. Si alicui necessitas incubuisset e castris egrediendi, unus semper Janissarus eum comitabatur, & ad tentorium reducebat. Hanc inusitatam civilitatem cum nostri impendiõ demirarentur, Nitscholdus Interpres significavit, se a Gubernatore Niffensi audivisse, ideò hoc fieri, quòd in civitate, ac omni vicinia multi plagiarii, bipedum nequissimi, versentur, quorum audaciæ coërcendæ tam sollicitis excubiis opus esset, ne aliquem longiùs a castris separatam clanculum abriperent. Id ipsum Gubernator P. Redemptori disertis verbis nunciari voluit, quem iussit nihil metuere, sed securè quiescere, quòd de omnium protectione benè prospectum esset.

IX. Bonos interdum viros etiam inter malos reperiri nota est parcœmia. Istud sanè in hac urbe evidenter patuit: Dies erat septima mensis Maji, quâ nostri Nissam ingressi ad urbis pomeria constiterunt. Nitscholdus Interpres cum sciret, non ubique pro tanto hominum numero sufficientem inveniri subito posse annonam, eadem die civitatem intravit pro quatuordecim imperialibus panes empturus. Pistor Græcus erat. Hic cum Nitscholdo de redemptis confabulando intellexit, omnem hanc multitudinem operâ Religiosorum, qui se huic muneri impendunt, persolutò pretiõ e captivitate fuisse redemptam: majorem in modum admiratus est Græcus ille Pistor, tantam charitatem in mundo reperiri, promis itque hac eadem nocte sexcentos se panes cocturum eosdemque in eleemosynam redemptis distributurum. Sequenti manè nostri minimè expectato pistore iter sub ortu auroræ ulterius sunt profecuti: verùm ille curru sexcentis panibus onusto paulò post supervenit, cumque nostros e castris jam migrasse videret, ad velociorem cursum impulsis equis post mediam horam eos est affecutus & panes adhuc a forno calidos flagrantiore charitate distribuit. Ingens sanè Græci hominis fides & beneficentia.

X. Lentis in hunc modum itineribus proficiscentes ad confinia Cæsarearum Ditionum contenderunt. Niffensis Gubernator abeuntibus sub duobus vexillis viginti prætorianos milites adiunxit, qui nostros comitarentur; scitent enim illa loca non paucis latronibus, metuendumque erat, ne in cuneum juncti in nostros iruerent; feliciter tamen sub noctem *Alexinzam* oppidum attigerunt. Diès sequens Maji nonus erat, in quem incidit hoc anno festum Dominicæ Ascensionis: itaque P. Redemptor erectâ sub tentorio arâ, convocatisque pro more militaris tubæ signò

PPPPPPPP

redem.

1720.

Græci Pistoris
in redemptos
beneficentis.

Redemptio
Cæsareis con-
finis appropinqua.

1720.

Turcarum violentia periculum minatur.

Turcae ultra limites progredi renuunt.

Tandem consentiunt rationibus.

Cæsaris Regiones ingrediuntur.

Chiausius prudenter Nitscholdium praevenit, & ejusdem responsio.

redemptis Ecclesiastici præcepti implendi causâ Missæ Sacrificium celebravit: id quotidie fecit, quando licuit, Dominicis præsertim Festisque diebûs. Observatum est autem, stipatores Turcas eo tempore, quo Divina peragebantur mysteria se vinô ingurgitasse. Id inter virgulta ex inconditis eorum clamoribus innotuit: timendum proinde erat, ne temulenti homines, audaciâ effrenes, & locorum solitudine freti maleficium tentarent, ideoque in omnem eventum ex redemptis non minus quinquaginta viri, prægrandibûs fustibûs armati, Patris Redemptoris currum stipabant. Tandem post laboriosam peregrinationem ad illum locum pervenerunt, unde haud procul tres lignæ columnæ, Cæsarei & Ottomannici Imperii terminos, ad quas superiore anno utriusque Legationis facta fuit permutatio, conspici poterant. Priusquam aurigæ huc appropinquassent, ceu in ultima Turcici territorii plaga constituti animalia solverunt, ut in hisce pascuis pabularentur, quô factô demonstrârunt sibi propositum esse limites non transgredi: id magis eluxit, postquam ipsos etiam currus exonerare cœpissent; tunc enimverò plenius patuit, illos velle reverti. Intelligens autem P. Redemptor, quæ in omnes suos pericula ex tam intempestivo aurigarum discessu redundare possent, conatus est illos blandis verbis inducere, ut usque Barakinum vicinum Cæsareæ Ditionis oppidum currus proveherent. Negabant illi, id sibi licere, quibus jam pridem prohibitum fuisset limites transgredi. Reposuit Pater præceptum non ita strictè intelligi debere, sed cum grano salis, & ad mentem Legislatorum, qui in simili casu Barakinum oppidum metam itineris esse vellent, ubi in eorum locum alii aurigæ essent successuri. Hac ratione ægrè tandem persuasi Patris voluntati morem gesserunt.

XI. Igitur Nitscholdus Interpres cum Turca Chiausio nostro præmittitur, qui Redemptionis adventum nunciaret, & victualia pro tota caterva pararet. Hi dum in transitu ad tres supra indicatas columnas pervenere, Chiausius Nitscholdum sistere rogat, & sic inquit: *En, amice! Constantinopoli usque ad Christianorum confinia te, tuisque adjuvante Numine feliciter perducci. Jam verò nulla est mihi potestas ductoris officium ulterius exercendi. Præcede igitur, meumque nunc age ductorem, & quemadmodum ego vobis fideliter ubique opem tuli, ita nunc vicissim, ut tu mihi opituleris & eandem fidem præstes, velim: tuum jam erit me protegere, sicut ego vos prius omnes protecci.* Cui Nitscholdus breviter in hæc ferè verba respondit: *Amice, securus esto! amicas terras ingredimur, nihil est hic contra sincerissimam benevolentiam metuendum; ibis nunc ad meos, & ad tuos indemnis redibis.* Exinde limites transgressi Barakinum propius accedunt. Extra vicum prominebat suffixum signum, quô propter contagionis metum monebantur advenæ, ne propius succederent, donec per quadraginta dierum stativa sanitatem suam comprobassent. Ambo hîc igitur gressus fixerunt, & Nitscholdus tubæ sonitu significavit colloquium se petere. Loci Præfectus nihil cunctatus statim in eorum occursum properavit, salutationisque officiis perfunctus quæsit: unde venirent, & quid vellent?

vellent? Cùm autem Nitscholdo referente didicisset, Patrem Redemptorem advenire, statim sciscitatus est, quoniam redemptos secum adduceret? aiebat enim sibi ab Odwirio mandatum fuisse singulis militarem victûs portionem præbere. Post duas horas Pater cum toto agmine suo ad oppidum venit. Attulerat autem loci Præfectus quadringentos & quinquaginta panes majores, ut in triduum facillè sufficerent, & præterea carnis bubulæ centum quinquaginta libras, quantum nimirum pro una die satis esse videbatur; plus enim dare non licuit, ne caro ob immodicos æstatis calores putresceret. Barakinum itaque pervenerunt sub vespere ejusdem diei in festo Ascensionis Dominicæ, mense integro necdum completo ab egressu Constantinopolitano. Sequenti luce Odwirus Belgradensis Gubernator Barakinum advolavit, magnòque gaudiò Patrem Redemptorem complexus eidem felicem adventum gratulatus est; Pater ex adverso debitas ei gratias persolvit pro liberali annona suppeditata. Missæ deinde Sacrificium exorsus, cui Odwirus cum toto comitatu suo omnibusque adstantibus redemptis interfuit, Divinæ Majestati summas persolvit grates, quòd tandem post iter longinquum Cæsareas Provincias prosperè attigisset. Sacrificiò absolutò cœpit cum Odwirio de ulteriori profectioe agere; etenim cùm omnes sani ac incolumes comperirentur, nec in suspectis locis fuissent morati, sed per totam viam in campo sub tentoriis noctem egissent, non putavit Pater committendum esse, ut nunc per quadraginta dies sanitatis probandæ causa in hoc oppido hæerent. Odwirus, etsi Patri omnimodis gratificari cuperet, severissimè tamen mandatis, a Sanitatis Consilio Viennâ ad se perscriptis, id facere prohibebatur, ne tamen Patris precibus nihil deferret, & Sanitatis Consilio aliquantulum satisfaceret, indictivam quadraginta dierum stationem in octo dies permutavit, & redemptis interea ex annona Cæsaris Domo liberalem victum assignavit.

XII. In vigilia Pentecostes currus ad ulteriorem profectioem submissi jam in procinctu stabant. Iter per Cæsareas Regiones illis accidit eò jucundiùs, quòd propiùs patriam prospiciebant. Moravam fluvium transmissuri, cùm ponte destituerentur, quem Tartari post cæsas nuper ad Belgradum Turcarum copias exusserant, ne a Cæsareis in fuga deprehenderentur, cymbas successivè conscenderunt, lentòque trajectu post quinque tandem horarum spatium omnes in adversa ripa constitierunt. Ingruente nocte Jagodinam attigerunt, ubi Odwirus P. Redemptorem secundò perurbaniter recepit. Redempti propter currus extra oppidum sua fixerunt tentoria noctem sub iisdem acturi.

XIII. Sequenti Dominica Pentecostes post celebratum Missæ Sacrificium annona singulis distributa fuit in plures dies, universim nempe octingenti & quinquaginta panes & trecentæ libræ carnis; plus namque carnis dare non erat consultum, ne, ut diximus, solis ardore corrumpereetur. Rebûs itaque omnibus præparatis redempti iter rursus sunt auspiciati; Pater verò ad preces Odwirii ibi etiamnum aliquot horis diutiùs remansit, suosque

1720.

Benignè recipiatur.

Fluvium Moravam cymba transmissum.

Belgradum veniunt & honorifice a nostris recipiuntur.

1720. deinde festinato equorum cursu est subsecutus. Post triduum, tertiâ videlicet feriâ Pentecostes vesperi circa horam sextam Belgradum pervenerunt. Tunc primò Scapulare Ordinis, ut moris est, redempti palàm in pectore præferre cœperunt. Ingressus Redemptionis a nostris ibidem degentibus Religiosis omni possibili splendore adornatus fuit. Redempti ad Templum nostrum deducti, postquam DEO Redemptori gratias persolvissent, partim in civium domibus magna charitate recepti, lautèque habiti sunt, partim in foro sub erectis tentoriis hospitium, & a Domo Ordinis nostri victum acceperunt: profusa fidelium liberalitas fecit, ut omnibus abundè necessaria ministrari potuerint, & quod mireris, ipsi quoque Hebræi ad reficiendos redemptos symbolum suum contulerunt, utpotè, qui pro eorum alimonia aliquot vini urnas, decem verveces & centum panes submiserunt. Postera dies, secunda nimirum & vigesima mensis Maji, eorum quieti data fuit, quâ tamen Hungari, Croatæ ac Transilvani cum Litteris & viatico dimissi sunt, quod patriæ suæ vicini facili jam negotiò eò pervenire possent. Cæteri in quadriduum ex Cæsaris Annonaria Domo panes obtinuerunt, & postea iter Semlinum promoverunt. Hic mutatis curribus & jumentis juxta litus Danubii per dies quinque & viginti, relictis ex altera ripa Comaromiensi & Posoniensi Cœnobiis nostris Viennam Austriæ properarunt. Cæterum cum in hac via nihil, quod memoriâ dignum sit, eis occurrerit, neque nos illorum itineri describendo diutiùs immorari voluimus.

Hebræorum
in redemptos
beneficentia.

Remissi sunt
quorum patriâ
propius
erat.

Viennam per-
veniunt.

XIV. Decima sexta die mensis Junii omnes Viennam tenuerunt. Sequenti luce post meridiem eis Religiosa Communitas nostra obviam processit, illósque eadem prorsus viâ, & modò, sicut sæpius in hujusmodi occasionibus jam memoravimus, supplicantium ritu cum cruce ac labaris inter confertissimam spectatorum multitudinem ad nostrum Templum deduxit. Ad concionem dixit P. Lucas a S. Nicolao Ordinis nostri Religiosus. Solitæ postea gratiarum actiones Sanctissimæ TRINITATI decantatæ & redempti lautiore cœna recreati fuerunt, quâ absolutâ per civium ædes gratuitum obtinuerunt hospitium. Centum hi numerò erant & quadraginta, quos P. Redemptor per quindecim adhuc dies aluit, ac demum Litteris & viaticò donatos, in patriam quemque suam remisit.

Armeni Catholicæ fidei
uniti addu-
untur.

Eorum nomina.

XV. Cum hac Redemptione quinque etiam Armeni ex Thracia venerunt, qui abjuratis schismatis erroribus ad unionem Ecclesiæ Romano-Catholicæ redierunt, non quòd ipsi a nostris redempti fuerint, sed quòd hanc occasionem in terras Christianorum proficiscendi negligere noluerint. Libet eorum nomina subnectere, quæ sunt sequentia, scilicet: Joseph Isaac, Theodopoli natus in Armenia, Diaconus annorum quadraginta trium. Stephanus Cracuolo, natus Athenis, Clericus quatuor minorum Ordinum, ætatis annorum triginta trium. Angelus Timo, Balbastri in Peloponeso natus, ætatis annorum viginti septem. Andreas de Anatolia ætatis octodecim annorum. Joannes Kesel, natus

natus Adrianopoli, ætatis annorum quindecim. Orabant hi P. Redemptorem summis precibus, ut sub ejus protectione Barbaras illas regiones exire liceret, quod se impares crederent schismaticorum persecutionibus diutius tolerandis, ac majora sibi pericula præviderent imminere. Ille verò paterno amore eos promptè excepit, & per iter Viennam usque liberaliter sustentavit, ac in omnibus eventibus peculiarem illorum curam gessit. Horum tres in Transilvaniam ad ejusdem Nationis Episcopum, Romanæ Ecclesiæ unitum, transiverunt. Alii duo Romam ex voto Sanctorum Apostolorum limina petierunt.

1720.

CAPUT XI.

Altera pars hujus Redemptionis in Tartariam Budziakensem dirigitur.

I. **S**uperiùs causas attulimus, cur P. Redemptor reditum suum in Germaniam maturaverit; cùm autem magna pecuniæ vis adhuc superesset, Patri Andreae Socio viginti florenorum millia tradidit, ut hac pecuniâ cæteros, quos posset, Germanicæ Nationis, vel ditionum Cæsareæ Majestatis subditos Constantinopolî redimeret; postea verò in Budziakensem Tartariam transfret, ibidémque, quotquot valeret, Christianos eliberaret. Nec ille delegato munere suo segniter functus est, sed brevi tempore post P. Redemptoris discessum decem redemit, & tres ad reliquam redemptorum catervam transmisit, quam illi non procul Adriano- poli sunt affecti, ut retulimus. Smyrnense negotium ob moras ex moris assiduè subnascentes ex integro nondum erat compositum: pro Marquette Medico Lotharingo, & aliis ibidem decem Germanis captivis necesse fuit quatuor millia supra centum florenos expendere, nec de pretii magnitudine conqueri licuit; Hollandorum siquidem Consul alienum negotium minùs accurate tractavit, & de corio non suo parùm sollicitus in Turcas æquò liberalior fuit; sic enim fieri plerumque solet, ut, dum Redemptionis negotium per externos procuratur, grave semper dispendium Redemptio sentiat, quemadmodùm in hac occasione luculenter patuit. Ex illis decem supra memoratis remigibus, Constantinopolî redemptis, P. Andreas tres Patrem Redemptorem subsequi jussit, septem autem reliquos secum Constantinopolî retinuit, ut se in Tartariam comitarentur, tum ut in itinere custodes haberet, qui a fortuitis prædonum insidiis se tutarentur, tum ut ipsis Tartaris ostendere posset, se non alia de causa venisse, nisi propter Redemptionem captivorum, cujus tot testes Constantinopolî adduceret. Decimâ mensis Maji postquam ab Ottomanica Porta Salvi Com meatûs Litteras in Tartariam profecturus obtinisset, illicò duos currus, totidémque aurigas Græcos pro se ac Socio Fratre Dionysio, nec non pro septem suis redemptis, Bukarestum in Valachiam avehendis, conduxit, annonam comparavit, ac Janissarum pro majore itineris securitate mercede adscivit, qui equò vestus ductoris simul officium præstitit.

Constantinopoli alia componuntur negotia Redemptionis.

Melius semper per nos itros Redemptionis negotia peraguntur.

1720.
In Valachiam
proficiscun-
tur.

Comitas Tur-
carum in tra-
jectu Danu-
bii.

Prima vice ex
turri æra cam-
pana audiunt.

A Principe
Valachiae co-
mitem excipi-
untur.

Ad alloquium
Principis invi-
tantur.

Ad Princi-
pem introdu-
suntur.

II. Postquam igitur Patribus Ordinis S. Francisci Minorum pro liberali unius mensis hospitio gratias egisset, eisdemque valedixisset, unà cum Sociis in viam se dedit. Profecti sunt autem imprimis Adrianopolim versus, quò tamen non pervenerunt, sed flexo ad septentrionem tramite Hæmum montem adiverunt, eoque superatò vigesimâ sextâ Maji in ipso nimirum festo Sanctissimæ TRINITATIS Russikum ad ripam Danubii pervenerunt, ibique solito mitiores nacti sunt Turcarum Præfectos; isti enim ob pacis reverentiam eorum currus non sunt perscrutati, nec homines numeraverunt, ut aliàs fieri consuevit, quinimò ne obulum quidem pro Danubii trajectu exegerunt, quæ sanè singularis comitas nostris antea nunquam fuit exhibita. Valachiam ingressâ proxima in civitate circa meridiem primùm Christiano more ex turri æra campana sonare audiverunt, quod eis grande gaudium peperit. Sequenti die inclinante jam ad occasum Sole post tædiosum quindecim dierum iter Bukarestum feliciter tenuerunt.

III. Hospitalis terræ Principem, Vaivodam appellant, Pater veneraturus ei per stipitorem Janissarum adventus sui causam significavit. Princeps illum ad amœnas commodasque ædes juxta palatium suum deduci jussit, & paulò post centurionem submisit, qui Patri Principis nomine prosperum gratularetur adventum. Appositi sunt milites, qui ad easdem ædes honorarias excubias agerent, nostrorum sedulam curam gererent, & omnia comportarent, quæ necessaria videbantur. Post hæc aulicus quidam Minister, qui Principi a Latinis libellis erat (Secretarium vulgò nominant) supervenit cogniturus, quot nostrum essent, ut rationes de victu eis suppeditando iniret. Constituta sunt autem in singulos dies panes, carnes, aromata, candelæ & alia, quibus indigere putabantur. Interim dum idem Minister, qui nostros aliunde ex superioribus expeditionibus jam noverat, cum Patre familiares sermones miscet, tempus cœnandi advenit, De promptuario Principis octo fercula, item fructus, aliâque bellaria sive colutea mensæ inferuntur; rogantibus Valachici Principis Ministris, ut, cum Pater inexpectatus advenerit, ac propterea de lautioribus epulis prospicere non licuerit, hæc interim æqui, bonique consuleret. Pater ad eandem cœnam invitat Principis Ministrum, qui se perurbaniter excusavit, & sub obtentu negotiorum, in aula expediendorum, discessit. Centurio verò invitatus assedit ad cœnæ communionem. Nec ad Patrem solum, sed & ad ipsos quoque redemptos Principis Liberalitas se extendit, quibus cibus & potus ejus jussu in abundantia ministratus fuit.

IV. Sequenti luce rursus adest idem Principis Minister, quem secuti sunt aliquot viri, adferentes omnis generis altitia, variæque ciborum condimenta; ne autem Patri quidquam deesset, Princeps insuper viginti piastras ei transmisit, ut si quid fortè desideraret, paratâ pecuniâ statim necessitates suas sublevare posset. Ad extremum rogavit Patrem, ut, nisi incommodum illi foret, ad alloquium suum venire haud gravaretur. Promptus illicò Pater cum fratre Socio & Centurione ad Aulam Principis se contulit, ubi a duobus

Bojari-

Bojarinis, sive regionis nobilibus, qui prælongis argenteis virgibus instructi æquis passibus præcedentes, iisdem virgarum extremitatibus levi quadam tunsione humum feriebant, excepti, & ad Principis conclave deducti fuerunt. Ante fores tamen paululum constiterunt, donec Principi adventus eorum nunciatus fuisset, qui illos confestim ad se ingredi iussit. Aderant ibi familiarium complures, qui omnes præter Primores rerum arbitros ad Principis mandatum exiverunt. Porro Princeps ipse sub ingressu nostrorum honoris gratiâ e solio, cui infederat, descendit, eisque ad quinque circiter passus obviam processit. Peractis reciproce salutationis officiis Princeps nostros in præparatis sellis confidere iussit. Nullo hic opus erat interprete, quod Princeps præter Valachicam, Italicam etiam, Gallicam, Græcam & Latinam linguam exactè calleret. Hic Princeps ille fuit famigeratissimus Joannes Nicolaus Alexander Maurus Cordatus de Scarlati, qui superiore bello, ut suo locò retulimus, a Cæsareis in Transilvaniam abductus, ut captivitatis suæ tædia levaret, librum de Officiis Græco sermone conscripsit, ab eruditis postea Lipsiensibus cum Latina interpretatione typis vulgatum. Sed ut eò revertamur, unde digressi sumus; ut nostri confederunt Princeps singulari comitate, verborumque suavitate Patrem Latino sermone allocutus multa & varia de P. Josepho Redemptore quæsivit, qualiter nimirum expeditio nostra Constantinopolî successerit? quot numerò in libertatem asserti fuerint? Cui cum Pater ex Ordine satisfaceret, ille in Ordinis nostri laudes effusus ejus Institutum majorem in modum commendavit. Sermone deinde ad alia converso Pater Dierlingi Cæsarei apud Portam Ottomannicam Ministri epistolam Principi porrexit, eidemque significavit, constitutum sibi nunc esse Budziakensem Tartariam redimendorum captivorum causâ adire: supplicabat proinde, ut Princeps opus tam salutare suò patrociniò & favore fulcire dignaretur. Princeps oblatam epistolam gratanter accepit, opemque suam liberaliter addixit, rogavit tamen Patrem, ne ante mensem adhuc ex Valachia discederet, simulque promitteret, se confecta expeditione cum redemptis ex Tartaria rediturum. Intereà potus ex Asiaticis fabis, *Caffe* vocant, adfertur, cujus aliquot phialas cum Pater exsorbuisset, amplissimas Principi gratias professus ab ejus colloquio recessit, ac eadem formâ, quâ venerat ad hospitium reductus fuit. Diebus, quæ Pater Bukaresti substitit, præter liberalissimam suorum hominum sustentationem, decem ei fercula opiparè præparata ad prandium, & totidem ad cœnam de promptuario Principis apposita fuerunt, ut alia plura silentiò præteream, quæ indulgentissimus Princeps profusâ munificentiâ in eum contulit: ipsi quoque Turcæ, ut amicitiam suam cum Cæsareis testatam facerent, semel ante fores ædium, quas Pater incolebat, pro more gentis musicâ cum symphoniâ honorârunt.

V. Tertiâ mensis Junii, cum Pater negotium acceleratum cuperet, septem illos redemptos, quos Constantinopolî secum adduxerat, in Transilvaniam expedit; didicerat enim in Tartaria

Qqqqqqqq a

omnia

1720.

Honor singularis nostris exhibitus.

Princeps linguarum gallicarum, grecarum, latinarum. Quis hic Princeps?

Musica Turcarum.

In Moldavia & Tartaria ita.

1720. omnia esse pacata, atque adeò redemptos illos sibi magis oneri fore quàm commodo. Illis in Transilvaniam devehendis jussu Principis duo assignati sunt currus & victualia imposita in multos dies suffectura. Altera die, qua Pater Bukarestò discedere statuit, Principem adivit, & post debitas pro innumeris beneficiis perceptis gratias persolutas eidem officiosè valedixit, faventibùs bonis Superis peracta feliciter expeditione illum denuò revisurus. Huic Princeps ad iter commodius perficiendum tres currus deputavit, singulos quatuor equis instructos, milites præterea quinque pro viæ custodibus adjunxit, eidemque Epistolam ad vicinum Moldaviæ amicum Principem, quæ Patrem & negotium ejus commendabat, ac denique in viaticum quinquaginta iterum pialtras dedit: nostri autem tot favoribùs cumulati tandem die quinta mensis Junii Bukarestò emigrârunt, itérque suum in Moldaviam auspicati sunt. Post triduum Focsiâm urbem, ad Valachia & Moldaviæ confinia sitam, quam tenuis rivulus dirimit, pervenerunt. Ibi Valachici Reguli Præfectus nostros omni benignitatis genere suscepit, utpotè, qui non solum eis annonam largè suppeditavit, verùm etiam remissis prioribùs militibùs & aurigis alios substituit. Undecima tandem ejusdem mensis Junii sub Solis occasum Jassium tenuerunt, ubi sub idem tempus Moldaviæ Princeps residebat, qui eis gratuitum hospitium assignavit. Sequenti luce Pater acceptam Valachia Principis Epistolam ad Aulam detulit. Biduum hìc, ut ab itineris laboribus modicum respirarent, quieti dederunt; iter namque per loca deserta pulsus indè colonis fuit valde difficile, ipsaque regio a Tartaris in solitudinem redacta, vix unum alterumve præbuit mapale, ubi noctem agere possent. Indè in Budziakensem Tartariam moventes cum Pruth fluvium sinè periculo transivissent, decimâ septimâ mensis ejusdem Kaufanum, ob frequentes nundinas celebre Tartariae oppidum, attigerunt. Hunc locum sibi metam itineris fixerunt, in quo Redemptionem ad calcem perducerent.

Jassium perveniunt, Principi Moldaviæ epistolam tradunt.

Kaufanum in Tartaria attingunt.

C A P U T XII.

Ad Kaufanum in Tartaria Redemptio absolvitur.

Hospitium commune obtinent.

In aliud migrant.

I. Eâdem vesperâ, utprimùm Pater ad oppidum pervenit, Salvi conductûs Litteras Constantinopolî a Magno Sultano impetratas per duos viros ad loci Præfectum misit; is eidem commune ac publicum hospitium (*Han* vocant) cujus descriptionem alibi dedimus, pro habitatione designavit. Sequenti die Pater honoris causâ Præfectum invisit, & ab eo militare præsidium juxta Sultani mandata poposcit. Equidem ille Patri omnem favorem, opemque suam liberaliter addixit, nihil tamen, quod promiserat, implevit, sed benevolis duntaxat verbis Patrem lætavit; rogatus siquidem de alio hospicio concedendo, quia publicum illud propter intrantium & exeuntium liberum ac promiscuum usum parùm tutum videbatur, preces callidè elusit; ut proinde Pater
opus

opus habuerit singularem domum mercede conducere. Convenit itaque cum cive Kaufanensi, qui ei pro menstruo sex piastrarum censu domum suam elocavit, in qua præter duo hypocausta, atrium & coquinam nihil erat: ædium angustiis difficultas annonæ ex asse respondit, quam nostri magnò pretiò comparare cogebantur. In hoc oppido omnibûs Lunæ diebûs nundinæ celebrantur, ad quas Turcæ, Tartari, Græci, Armeni ac Hebræi frequentes conveniunt. Pater publici præconis voce proclamari iussit, ut si quis venalia mancipia possideret, ea ad Patrem perduceret, æquò pretiò illa persolutorum; Akiermanus namque Tartarus, qui operam suam in aliis Redemptionibus ad conquirenda mancipia nostris commodaverat, non comparuit, creditus in superiore bello perivisse. Voce tamen præconis Redemptio per omnem latè viciniam satis divulgata fuit.

II. Adduxêre Tartari vendendos complures utriusque sexûs parvalos quinquennes & sexennes, paucos decennium egressos. Hi nuper ad Belgradi obsidionem a Tartaris in Transilvania & Hungaria intercepti, ut superiùs pluribûs commemoravimus, in certam adolescebant animarum suarum perniciem. Ex his Pater intra unius mensis spatium quatuor & nonaginta (unus siquidem in catalogo ex Amanuensis incuria fuit prætermisus) redemit, magnò quidem pretiò, sed ob assertam tot infantibus Christianæ fidei institutionem utilitate majore. Tartari interea pro suo libitu quotidie captivorum pretium augebant, ut proinde inter perpetuas contentiones & jurgia plures dies sinè fructu elapsi fuerint: recurrebant tamen identidem, & cum nihil vulpina simulatione sua se proficere cernerent, mancipia tandem sua ad Patris æquum arbitrium vendiderunt.

III. Redimebantur subinde pariter adulti, major autem considerabatur necessitas simul & utilitas ætatis minoris; adulti namque captivi ut plurimum in fide sunt constantiores, ac æternam salutem suam, si Christianis moribûs & doctrinâ imbuti aliquando fuerint, in tuto collocare faciliùs queunt; quamvis enim tyranni libertatem eis præsciderint, attamen salvificam CHRISTI fidem invitâ tollere nequeunt: illi verò parvuli, quoniam ob ætatis imbecillitatem Doctrinæ Christianæ non satis sunt capaces, majoribus manent expositi animarum periculis, meritoque timeri potest, ne in cruda barbarie educati ad fœdam Mahometis superstitionem descendant. Quod cum nostri secum reputarent, optabant omnes, quotquot reperire valerent, minoris ætatis sive pueros, sive puellas redimere, & ad terras Christianorum reducere, ut in CHRISTI doctrina erudirentur, ac idoneis morum magistris traderentur: adultiorum verò & in CHRISTI fide constantiorum redemptionem constituerant ad proximum tempus differre: quò tamen nihil obstante nonnulli etiam adulti interdum redimebantur, præsertim verò maturæ mulieres, ut parvulorum in via curam gererent, ne quid eis sinistri accideret, & ut apud eos sub itineris decursu matrum officio fungerentur. Ex his fuit Juditha quædam cognomine Idaczy, gente

Rrrrrrrr

Hungara

1720.

Præconis voce Redemptio promulgata.

Pueri & puellæ adducuntur.

Causæ eorum parvuli præceteris redempti.

Adulti tamen redimuntur ob causas.

1720.
Juditha nobi-
lis matrona
majori pre-
tione redempta.

Helena vi re-
demptionem
extorquet.

Quinque ma-
nuniſſi acce-
dunt.

Redempti
125.

Reditum ad-
ornat Pater.

Parvulis edu-
cendis ſe op-
ponit Præfe-
ctus.

Munere pla-
catus regre
conſentit.

Hungara, in Transilvania Judicis Nobilium uxor (ut ipsa impru-
denter de se prodiderat) cum filia in captivitatem ducta. Filia
reperiri non potuit, redimenda alioquin quocunque etiam pre-
tione; distrahuntur enim apud Tartaros, qui sanguine juncti sunt,
ut hoc quoque careant solatio. Igitur Juditha propter generis
statuſque dignitatem enormi pretione venum offerebatur, quæ ta-
men post diuturnas licitationes & jurgia tandem trecentis & quin-
quaginta florenis redempta fuit. Altera Helena Vihaczy ejusdem
pariter nationis, de cujus lytro Pater post multas cum Tartaris
altercationes convenire nequivit, vincata domum inter immensos
ejulatus retrahitur; illa ad domus januam in terram procidit, &
ob spem Redemptionis sibi præclusam in desperationem acta in-
conditis lamentis vociferabatur, se jamjam violentas manus sibi
allaturam. Hujus clamoribus excitæ fœminæ Tartaricæ trepidè
accurrerunt, intellectaque miseræ calamitate herum ejus objur-
gabant, quòd oblatò justò pretione mulierem vendere nollet, quam
unà cum lytro, si illa sibi sponte mortem accerferet, esset amif-
surus. Talibus fœminarum rationibus Tartarus emollitus Hele-
nam denuò ad nostros reduxit, eamque immينو nonnihil prio-
re, quod postulaverat, pretione vendidit. Aliæ deinde complures
redemptæ sunt mulieres, quibus injunctum fuit, ut parvulorum
munditiei diligenter prospicerent, eorumque interulas lavarent,
quod illæ etiam sollicitè præstiterunt.

IV. Degebant ibidem Christiani ab heris suis pridem manu-
missi, quorum quinque cum nostris ad patriam suam redire om-
nibus votis anhelabant: his quoque impetrata fuit aliquot aureis
facultas terram illam egrediendi, quod alias eis minimè licuisset,
atque hoc pacto isti quoque agmini nostro se aggregarunt. Hac
igitur occasione redempti sunt in Tartaria Budziakenſi sedecim
viri, decem mulieres, quatuor & nonaginta utriusque sexus par-
vuli: universim centum viginti animæ, quibus si quinque illos li-
bertos accenseas, centum viginti quinque capita conficies.

V. Exeunte mense Julio Pater de reditu sollicitus omnia ad
iter necessaria comparavit. Kaufanensis Præfectus, ut inter re-
demptos tantum minoris ætatis numerum comprehendi intelle-
xit, ringebatur, & fremebat sive odio in Christianos percitus, si-
ve metu Ottomannicæ Portæ percussus: quidquid fuerit; ille fero-
citer se opposuit, exerte testatus, se non permissurum, ut hæc
parvulorum turba e Tartaria egrederetur. Pater, ut hominem in-
signiter barbarum placaret, viginti quinque aureos nummos ei-
dem obtulit; ast ille centum poposcit. Et tot quidem numera-
re fuit necesse, ne tota Redemptio periclitaretur, aut grandiori-
bus damnis involveretur. Exinde major cum pecunia metus in-
vasit Præfectum, ne propter dimissos parvulos in crimen voca-
retur, & peccatum capite lueret. Benderum itaque profectus est
specie invisendi amicum, reverà autem, ut excusationem sibi pa-
raret, quasi se absente atque inscio istud fuisset perpetratum. An-
te discessum monuit Patrem, ne per Turcarum loca pergeret, aut
in

in iis se detineret, alioquin enim futurum, ut ingentia pericula 1720.
incurreret.

VI. Conducti tandem sunt aurigæ, qui redemptos in Moldaviam deveherent: cum his Pater quidem de mercede convenit; verum illi, cum omnes jam in curribus sedissent, præfractè negarunt, se prius pedem moturos, donec tota merces sibi persoluta fuisset. Pater postulationis insolentiâ offensus, confestim ab absentis Præfecti fratre, qui ejus tunc munus gerebat, adversus protervos justitiam auxiliûmque postulavit. Ille bonis verbis consuluit, ut ad sedandam aurigarum ferociam medietatem pactæ mercedis persolveret. Verum illi hac minimè contenti & alteram medietatem instantius petebant, causati, se in regionem alienam proficisci, ubi Pater nihil ampliùs eis esset daturus. Equidem Præfecti frater minis & terroribus illos ad inchoandum iter urgebat: isti verò instar aspidis aures suas ad omnia obdurabant. Quamobrè ut Pater eos sibi redderet obsequentiores, necesse habuit, aliquid ultra dimidiam mercedem adjicere; timebat enim, ne gens in fraudes prona ipsum insigni aliquò maleficiò obrueret. Exinde ut illi bonam Patris voluntatem agnoverunt, nihil quoque fidelitatis ac diligentis passi sunt ab se desiderari, sed læti & alacres iter sunt auspicati.

Altera contentio cum aurigis.

Eorum insolentia.

CAPUT XIII.

Redemptionis ex Tartaria Budziakensis reditus: ejusdem solemnis Viennæ ingressus.

I. Dies erat septima & vigesima mensis Quintilis, dum nostri Kaufanò emigrarunt, ubi aliquot diebus ultra mensem morati universam captivorum Redemptionem absolverant. Tempus erat in principio serenum ac itineri commodum, hanc tamen aëris clementiam paulò post corruerunt effusi & diurni imbres, qui magno impetu super terram ruerunt, & vias omnes foedarunt. Noctu nullus ob regionis solitudinem patebat receptui locus, sed diurno itinere fatigatis sub pluvio cælo pernoctandum erat. Has inter ærumnas & incommoda post triduum Jassium pervenerunt, læti imprimis de parvulorum incolumitate, quorum tenella ætas curam omnem & compassionem intendebat. Jassiò hinc in Tartariam remittendi erant aurigæ: isti autem ad ulteriorem nostrorum devectionem nunc se offerebant, parati, si Pater congruam mercedem addiceret, eos in Valachiam atque etiam in Transilvaniam deducere, & solutionem in finem usque itineris differre. Verum Pater eorum insolentiâ exasperatus id noluit admittere, satisque habuit eos benevolis verbis remisisse.

Reditus in Moldaviam.

Itineris tristitia.

Aurigæ ultro se offerunt, sed remittuntur.

II. Jassii porrò pridie Kalendas Augusti Principem honoris causâ invisit Pater, quem sibi conciliare decreverat, ut ex ejus beneficentia currus usque Bukarestum impetraret. Eadem die circa meridiem, dum quidam ex præcipuis Moldavorum proceribus

Mulier puellam suffocari temptat, & repellitur.

1720. Patrem honoris gratiâ inviferent, scævi ominis mulier clanculum irrepsit, & puellam quamdam, a nostris redemptam, suffurari tentavit: clamante verò puella & renitente anus a facinore depulsa fuit. Qua de re Pater apud Principem graviter conquestus est. Mulier plagiaria ad causam dicendam adducta non dubitavit mentiri, hanc puellam esse filiam suam, eamque a Tartaris in captivitatem abductam se nunc repetere voluisse. Puella hac de re interrogata negavit se Moldavam esse, sed Hungaram, hujus Regni idioma loqui, Moldavum penitus ignorare, minùs Moldavam sibi matrem, aut se filiam ejus esse. Non tamen destitit anus effrons puellam jure apud Principem repetere, qui proinde nuncium ad Patrem misit, eidemque significavit, ut regionem ocyùs excederet, quod mulier filiam suam sibi reddi præfractè postularet. Cui Pater respondit, se haudquaquam passurum, ut sibi puella vi eriperetur, sed Constantinopolim ad supremum tribunal provocaturum; quamvis enim puella reapse filia ejus foret, qualem illam non esse manifestè constaret, se tamen nullo jure ad eam reddendam obligari posse, quam a Tartaris sibi venditam emptionis jure nunc possideret.

Ad fidem Catholicam convertitur Juditha.

III. Interim Juditha, cujus mentionem paulò superius fecimus, & quæ hæctenus parvulis diligentem operam impenderat, graviter ægrotare cœpit. In hoc illa statu Calvini errores, quæ ab infantia fuerat innutrita, seriò est detestata, & Fidem Romano-Catholicam amplexa, in qua unicè mori percupivit. Pristinæ postmodum sanitati restituta in fide suscepta non vacillavit: quin imò certis nunciis didicimus, eam in patriam delatam marito suo feliciter persuasisse, ut idem propositum & eandem fidem susceperit.

Currus ipsi sibi conquirere coguntur.

IV. Demum Pater altera vice oravit Principem, ut aliquot currus, quibus redempti Bukarestum aveherentur, suppeditare vellet, sed ille respondit, sibi non esse potestatem quemquam ad hoc servitium compellendi. Ægrè conquisiti sunt aurigæ, qui currus pro mercede elocarent. Interim dum Pater commeatui in viam parando, aliisque negotiis intendit, iterum nonnulli Moldavi quendam infantem tentârunt surripere, quod suum plagium feliciter successurum arbitrabantur, quia infans nondum loqui, nec verbis se defendere poterat: verùm pariter in facinore deprehensum ignominia sunt rejecti. Facile suspicari licuit, plagiarios illos idcirco parvulis insidiosos fuisse, ut eosdem rursus Tartaris venderent: quare bonos genios, parvulorum custodiæ præpositos, tam nefarium facinus detexisse crediderim. Congregatis tandem aurigis die quinta Sextilis Jassium lentè sunt egressi, nec tamen ultra milliare ob noctis viciniam processerunt. Hanc illi in campis sub dio exegerunt a pluviis quidem suapte molestam, longè tamen molestiorem a solitudinibus, quod semper metuere deberent, ne quis sub caliginoso noctis præsidio se turbæ immisceret, & inobservatus puerum, aut puellam furtim abstraheret: ad quod evitandum viri adjuncti sunt pueris, & mulieres puellis, ut teneræ ætati invigilarent. Illi verò, qui in curribus commodius

Itorum imminet periculum à plagiariis.

Jassium egressi sunt.

Cura de parvulis.

recu-

recubabant, moniti sunt curam habere infantium ibidem quiescentium, ne quis in terram laboretur.

V. Sextâ ejusdem mensis post horribilem præcedentis noctis tempestatem dies illuxit nubibus atra, & perpetuis imbribus foeda: unde cum aquarum illuvie viæ omnes restagnarent, aurigæ lentius progrediebantur. Octavâ ejusdem mensis Pater relicto fratre socio cum redemptis expedito curru vectus præcessit, ut annonam compararet, quæ jam deficere cœperat. Ad occasum Solis *Barlat* regionis illius oppidum tenuit, quia verò redempti huc ea die pervenire non poterant, in campo pernoctavêre. Post biduum *Serretum* fluvium attigerunt, qui cum ex assiduâ præteritorum dierum imbribus mirum in modum intumisset, aurigas metus incessit, ne vorticibus unâ cum equis haurirentur, si eum transmittere tentarent: statuerunt proinde nonnihil expectare, donec aquæ modicum decurrerent. Arctior interea eis quotidie factus est victus, magnâque cum ciborum penuria consistaverunt: hinc ut inanibus ventriculis succurrerent, missi sunt aliqui in proximas silvas, ut pyra, pomâque silvestria conquirerent. Hos fructus allatos in aqua decoxerant, eosque inter omnes partiti sunt: parvulis autem panem petentibus, quia dare non poterant, magnoperè compatiabantur. Tandem postquam *Serretus* latè diffusas undas in suum alveum contraxisset, tentare voluerunt, an fluvium cymbâ trajicere possent. Primus conatus feliciter successit: ast secunda vice, dum cymbæ viginti parvulos & aliquot adultos homines imponunt, remulcus, sive funis nauticus ruptus est, & antequam vectores oppositam ripam attigissent, cymba fluctuum violentiâ abripitur, cui ut nautæ subvenirent, aliam extemplò restim periclitantibus objecerunt, sed & hæc quoque, dum navis ei illigata attrahitur, disrupta, cymba verò fluctuum vi longiùs avulsa fuit. De omnibus jam conclamatum videbatur, quòd flumen totas arbores, earumque radices rapido impetu devolveret: innocens autem turba, quæ per ætatem periculi magnitudinem nondum intelligere poterat, in naufrago ligno secura confidebat, colludebátque. Tandem peculiarî, ut piè creditur, Divini Numinis auxiliò cymba ab ipsis transversis fluctibus litori admota uligini tam tenaciter adhæsit, ut omnes inde incolumes egredi, seseque cæteris aggregare potuerint. Istis in tuto collocatis residui quoque per aliquot horarum spatium transmiserunt, nullis quidem periculis consistati, non minore tamen labore curâque transvecti. Hæc inter aliqui ad proximum vicum dimissi fuerunt, ut panes & vinum afferrent, quo comœatu præteritam penuriam sollevârunt.

VI. Nostri quantocyùs Bukarestum Valachiæ venire desiderabant, ubi lautius se refocillatum iri sperabant: quamobrè urserunt aurigas, ut iter accelerarent; illi autem quasi ex compacto tardabant, & pro libitu suo aut progrediebantur, aut subsistebant, nullisque precibus ad iter maturandum induci poterant. Ad extremum tamen pervenerunt Bukarestum, eo planè tempore, quo Græci ex veteri ritu ante festum Sanctorum Petri & Pauli Principum

Ssssssss

Aposto-

1720.

Ob pluvias
lentum iter.Deficit ag-
nona.Liberantur a
submerisionis
periculo.Aurigarum
arditas.Bukarestum
veniunt.

1720. Apostolorum sua observabant jejunia. Recepti sunt in eadem domo, quam nuper nostros inhabitasse significavimus, quæ omnibus sat commodum præbuit hospitium: tempus etiam, quo ab exantlatis itineris laboribus requiescere vellent, in eorum arbitrio relictum fuit. Ne quis autem interea eis molestiam crearet, iussit Princeps domum illam militari custodiâ vallari. Vix illi paucis diebûs ab itineris molestiis respiraverant, dum Turcæ tributorum exactores inopinatè superveniunt, qui eandem domum, quam nostri inhabitabant, a Principe sibi deposcunt. Horum postulatis morem gerere omnino necesse fuit; hic namque Princeps beneficiarius Sultani cliens est. Confestim itaque nostris insinuat, ut rebûs suis convasatis in vicinam domum migrarent; rogabantur autem simul, ut Principi id vitio ne verterent, qui sola necessitate coactus id statuerat. Nostri nihil tergiversati Principis mandato adutum paruerunt. Ipsi postea Turcæ Exactores eos officiosè in alia domo inviserunt, significaruntque, se ad illam domum petendam inevitabili necessitate compulsos fuisse, quòd alibi ob innumeras plebis insidias nullam sibi securitatem polliceri potuissent; rogârunt proinde, ne ipsis nostri succenserent, aut hanc rem sequiùs interpretarentur, se bonam cum Christianis amicitiam colere, & eandem vicissim expetere. Ad alios deinde sermones digressi laudârunt subinde Redemptionem velut opus sanctissimæ charitatis: jocabantur cum parvulis, ac eisdem blandiebantur, quibusdam etiam pecunias donabant: ex adverso autem maledicebant Tartaris, quòd tam formosos pueros atque venustas puellas virgines ausi fuissent divendere, testati id in lege Mahometis peccatum esse gravissimum, & atrocissimis pœnis in hoc vel altero mundo expiandum.

VII. Postquàm Bukaresti liberalitate Principis vires restaurâssent, refocillâssentque tenellum parvulorum agmen, de itinere in Transilvaniam cogitare cœperunt. Principem igitur accedunt, cui postquàm pro maximis beneficiis debitas gratias peregissent, eum sunt obtestati, ut quinque & viginti currus redemptis ulterius devehendis suppeditare dignaretur. Liberalissimus Princeps, quòd parcè nimis eos petere arbitraretur, sequenti die quinquaginta currus stercis contra aëris intemperiem benè munitos in foro stare iussit, ut nostri sibi meliores, & quotquot opus haberent, ex illis seligerent. His imponi iussit vinum & diversa de penu sua victualia; insuper pro itineris custodia addidit quinque & viginti milites sub vexillo & Centurione, qui nostros Coronam usque sive Stephanopolim, Transilvaniæ urbem, comitarentur: mandavit prætereà, ut annona quotidie de publico per totam illam regionem, quocunque nostros meridie aut vespere venire contingeret, largè subministraretur. Currus verò alternatim per locorum stationes alii aliis succederent. Post duos dies nostri Tergovistum attigerunt, ubi omnes in palatio, quod tunc ob Principis absentiam vacabat, excepti, & liberaliter habiti sunt. Ibi rursus moram aliquam fecerunt, quia prioribûs curribûs remissis novos expectare oportebat. Exinde post alios duos dies ad confinia Transilvaniæ perve-

Domus com-
moda conce-
ditur.

Turcis eam
sedere cogun-
tur.

Turcarum
excusatio &
semitas.

Maledicunt
Tartaris, &
ipsis pœnas
denunciant.

In Transilva-
niam iter pro-
sequuntur.

Gratias agunt
Principi.

Ejusdem Li-
beralitas.

Tergovisti
subsistunt.

pervenerunt : cùm autem nunc altissimi montes, qui Transilvaniam a Valachia dividunt, superandi essent, adducti sunt equi robustissimi, iidemque catenis injuncti curribus ad difficillimam viam emetiendam : sed cùm & isti, quamvis flagellis & clamoribus incitati, nihil opis afferent, essetque metuendum, ne in præcipitium ruerent, currus funibus alligati prægrandis trochleæ operâ in verticem montium attracti sunt, atque hoc pacto post incredibiles labores *Tertzburgum* ad Transilvaniæ claustra tandem pervenerunt. Loci Præfectus, ut vidit tantam puerorum & puellarum multitudinem, vehementer est admiratus, quæsitque undenam repente tot infantes advolâssent? edoctus autem, hos omnes in numero cum Turcis bello a concursantibus Tartaris in Hungaria & Transilvania captos, nunc autem libertati assertos postliminiò in patriam suam reduci, inspectis quoque Sacræ Cæsareæ Majestatis Litteris, quæ dictis fidem faciebant, magnoperè lætabatur, & reclusis claustris liberum concessit transitum. Sumptò ibidem prandio Pater Centurionem largè muneratum cum Valachis militibus dimisit, eique litteras ad Principem perferendas tradidit, ubi collaudatâ militum diligentia curaque amplissimas rursus gratias eidem ob collata pulcherrima beneficia persolvit : currus tamen Valachicos etiamnum retinuit, quòd aurigæ in mandatis haberent, nostros Stephanopolim usque devehere; quò cùm pervenissent, Baro Tigæus urbis Præfectus redemptis in suburbio hospitia concessit, & necessario comœatu liberaliter adjuvit : Patrem verò Redemptorem cum fratre socio suæ mensæ adhibuit. Hoc in loco Pater tertianis laborare cœpit, iter tamen Cibinium est profecutus. Cùm Albam Carolinam propius accessisset, P. Præses nostræ hac in urbe domus ad aliquot passuum millia obviam redemptis processit, illòsque lætos lætus excepit. Viennâ quoque jam aderant a Consilio Bellico Salvi Conductus Litteræ, quibus mandabatur, ut nostris currus & comœatus, quemadmodum Cæsareis militibus ministrari solet, per Provinciam suppeditarentur.

VIII. Albæ Carolinæ redempti in Hungarorum suburbio hospitia acceperunt. Sequenti luce Illustrissimus Transilvaniæ Episcopus D. Georgius Martonius Pontificali cultu ornatus, magnaque ministrorum & fidelium turbâ stipatus cum Cruce labarisque inter festivos tympanorum ac tubarum clangores extra Præsidium redemptis occurrit, eosque in supplicantium Ordinem digestos ad Cathedralem Ecclesiam honorificentissimè introduxit, ubi P. Benedictus a Sanctis, Ordinis nostri Religiosus, idiomate Germanico sermonem ad populum habuit; quò finitò Episcopus solemne Sacrificium cum Hymno *Te DEUM laudamus* inter musicos concertus cum adjunctis precibus absolvit. Ad nostram domum deducti paratum sibi prandium hilariter sumpserunt; vesperi verò ad sua hospitia reversi fuerunt. Episcopus binis postea vicibus in suo palatio redemptis epulum apparavit, cibosque suis manibus insigni charitatis atque humilitatis exemplò apposuit, & redemptis ad mensam in propria persona ministravit. Diebus octodecim Albæ Carolinæ nostri propter Patris tertianas

1720.
Difficilis ad
Transilvani-
am ingressus.

Milites remittuntur.

Stephanopolim perveniunt.

Pater tertianis infestatus

Albam Carolinam perveniunt, festivo suscipiuntur.

Episcopi erga redemptos beneficentia.

1720. substiterunt: illò porrò sanitati restitutò frater Socius eodem languore infestari cœpit, quo tamen non obstante ambo ad Steinvilleum, Sabesii agentem, salutationis gratiã profecti sunt.

Claudiopolim
tendunt.

Solemnis ibi-
dem ingressus.

IX. *Claudiopolim hinc iter dirigebatur. Præcessit frater Socius, ut maturè Redemptionis adventum significaret, cæteraque ad celerem profectioem impetraret. Innotuerat jam Claudio-politanis quanta solemnitate & benevolentia redempti Albæ Carolinæ excepti fuissent: Patres itaque Societatis JESU ad idem faciendum illecti cum urbis Curione Sacerdote iniverunt consilia de Redemptione quam splendidissime recipienda, ut luculentius heterodoxis ob oculos poneretur Romano-Catholicorum in suos charitas. Claudio-polim Pater cum suo redemptorum agmine ad Solis occasum tenuit; hinc in diem sequentem dilata fuit supplicatio, redemptis interea per suburbia hospitatis. Ut dies sequens illuxit, datò æris campani signò fidelis CHRISTI populus ad Parochialem Ecclesiam convocabatur. Agmen præcedebat vexillum majus, ponè duo minora, quæ excipiebant Patres aliquot Societatis JESU, Alumni Clerici studiis vacantes, omnes linteati, Parochus & ministri ejus sacris vestimentis amicti. Hos sequebatur Præsidi Gubernator cum primoribus urbis & militum Præfæctis. Ad urbis portam stabant redempti in duas lineas juxta sexum suum distincti; ad quos cum Supplicatio appropinquasset, Parochus illos aquâ lustrali consperfit, & Orationes quasdam super eos decantavit. Deinde redemptis processioni aggregatis eodem Ordine regressi sunt, Musicis per viam sacros Psalmos, præcipuè verò centesimum decimum tertium: *In exitu Israel de Ægypto, domus Jacob de populo barbaro devotè concinentibus. Rei novitate excita ingens populi multitudo affluxit, & sacram hanc pompam suo accessu multò illustriorem reddidit. In præcipuo urbis foro stabant honoris ergo præsidarii milites cum suis signis & armis. Stetit hic quoque ipsa Supplicatio; in quo loco ad confertam populi multitudinem quidam Societatis JESU Sacerdos Hungarico idiomate conceptam panegyrim dixit super illa verba ex S. Joannis Apocalypsi desumpta: Hi, qui amicti sunt stolis albis, qui sunt, & unde venerunt. Et ex eodem contextu sibimetipsi respondit: Hi sunt, qui venerunt ex tribulatione magna. Finita demum concione & ordinibus rursus instauratis princeps Templum sunt ingressi, ubi post decantatum Hymnum Ambrosianum solempne Missæ Sacrificium peractum fuit.**

Psal. 113.

Concio,
Apocal. cap. v.
13. & 14.

In Hungariam
perveniunt.

Fama Redem-
ptionis incre-
brescit cum
senere præte-
ritorum sen-
su.

X. *Adductis curribus rursus in viam se dederunt, & ad Hungariæ confinia perrexerunt, quò delati indictivam quadraginta dierum Stationem observare debuerunt, ne quid contagiosi morbi Regno inferrent: ubi verò satis constitit omnes sanos esse, facultatem acceperunt ante completum quadraginta dierum numerum Debreczinum proficiscendi. In hoc itinere quantò illi profundius Hungariam penetrabant, tantò vocalius fama Redemptionis se per ora hominum diffudit, ejusque visendæ cupiditatem acuit; in recenti namque memoria versabatur, qualiter prædatores Tartari ante triennium Szattmariensem, & vicinum Ugocsiensem agrum suis depopulationibus sceleraverint, incolas obruerint & trucidaverint,*

junio-

juniores in captivitatem abstraxerint, ædes sacras & profanas spoliaverint, atque incendiis vastaverint. Karolyum Szattmariensis Comitatus oppidum, ubi gentilitium Castrum Alexandri Comitis Karoly extat, nuncios ad Patrem misit rogatum, ut cum redemptis eò diverteret. Annuit Pater, licet modicum a via deflectere oportuerit. Postquam igitur propius ad oppidum successisset, redemptos in ordinem disposuit, eosque binos præcedere jussit. Ad ingressum oppidi ingens stabat multitudo Calvinistarum & Schismaticorum, e diversis provinciis oriundorum, qui rei novitate exciti ad insolitum spectaculum contemplandum avidè confluerant. Catholicæ verò fidei professores Hungaricæ, Suevicæque Nationis cum Ecclesiæ Curione, religioso coetu Ordinis Minorum S. Francisci ex vicino Caplonensi Asceterio evocato, & aliquot Societatis Jesu Patribus, qui fortuitò illuc advenerunt, ac denique ipso Comite Alexandro Karoly loci Domino redemptis ritu supplicantium obviam processerunt. Ut sibi invicem occurrerunt, oppidani redemptos in medium receperunt, eosque inter pios concentus & comprecationes ad Sacellum Arcis perduxerunt tanto spectatorum motu, ut plerique sibi a lacrymis temperare nequiverint. In Castri Sacello Hymnus *Te DEUM laudamus* in CHRISTI Redemptoris laudem solemniter fuit decantatus; quò finitò unus e numero Sacerdotum ad circumstantes fervidum & pietate plenum sermonem habuit. Comes Alexander parvulorum amore ductus illos omnes in paternam curam suam assumere voluit, eosque sibi dari a Patre Redemptore postulavit, pollicitus se operam daturum, ut omnes liberaliter educarentur: hic verò paucos duntaxat ei concedere voluit: cum autem piissimus Comes plures obtinere niteretur, multis tandem precibus unum supra viginti redemptos parvulos impetravit; sub his tamen conditionibus scriptò exaratis: ut ingenua libertate semper gauderent, in unica salvifica fide Catholica, bonisque moribus educarentur, & secundum cujusvis indolem liberalibus, aut mechanicis artibus erudirentur, quibus honestè vitam aliquando transigere possent. Hæc omnia beneficentissimus Comes liberaliter promisit, propriæque manûs chyrographò & gentilitii sigilli sui appensione ad ea observanda se obstrinxit. Acta sunt hæc in Castro Karoly hóc annò currentis sæculi vigesimò, die decima quarta Octobris. Eòdem ferè modò postea Agriam intrârunt, ubi Reverendissimus & Excellentissimus Episcopus Gabriel Antonius Erdædy, Conventus nostri ea in urbe Fundator, pariter nonnullos ex illis parvulis in clientelam suam recepit. Indè continuo Pesthinum & Pofonium perrexerunt, ac tandem die trigesima mensis Octobris Viennæ more solito, ut sæpe memoravimus, solemnem peregerunt ingressum.

XI. Per urbis compita, quæ pertransiverunt, passim sunt observati, quibus ex ætatis tenellæ intuitu, & nimia compassione innocentis turbæ, ac etiam gaudio de eorum redemptione oculi in lacrymas ebulliebant. Clangor tubarum & musicorum concentus in Supplicatione latè sparsus triumpho cujusdam imaginem

T t t t t t t

1720.
Ad Castrum
Karoly so-
lemniter ingres-
sus.

Comes Karo-
ly at. parvu-
los educandos
impetrat.

Ingressus A-
gria.

Pofonii & Vi-
ennæ.

Ad spectacu-
lum Viennæ
animorum
motus.

haud

1720.
Populi con-
curfus ingens.

Adoptantur
parvuli.

Duplex apud
nos unica
censetur Re-
demptio.

Numerus ca-
ptivorum.

Ubi nonagesi-
mus memora-
bilis.

haud invenustè repræsentabat. Populi concursus in urbe frequen-
tissima tantus fuit, ut omnes fenestræ, plateæ omnes & editiora
loca spectatoribûs, se se invicem comprimentibûs, ferventer. In
plateis, qui jam viderant, iterùm atque iterùm ex dira Tartaro-
rum captivitate parvulos eliberatos spectare desiderabant, ideoque
per angiportus, viarum compendiis usi, secundò & tertio spectan-
ti populo se immiscuisse sunt observati. Multi præterea usque ad
Templum nostrum vel præcucurrerunt, vel supplicantibus se im-
miscuerunt, eodem ordine progressi, ut ad finem usque functio-
nis hac interna sua consolatione sæpius perfruerentur. Redemptis
verò parvulis Orphanis non opus fuit diu quærere nutrices aut
Patronos: passim se offerebant, qui aliquos in filios, alias in filias
adoptare discuperent. Ità corda piorum hominum commove-
bantur, ut si multò plures adducti fuissent, nemo patre aut matre
caruisset: certè non pauci dolebant, sibi tam optatam merendi
sortem ab aliis præreptam. Quibus illi educandi dabantur, his
simul commendabatur pia educatio & cura eisdem imposterum
de honesto vivendi modo prospiciendi. Salus animæ, si specte-
tur, felices reapse censerì poterant parvuli illi, quòd in captivita-
tem inciderint; omnes enim ab heterodoxis parentibus prognati
in certissimam animæ perniciem adolevisent, nisi mirabili DEI Pro-
videntiâ ad hanc calamitatem ignorantes pervenissent, quæ eis
viam stravit, ut a nostris Religiosis redimerentur, & ab his talibus
personis educandi committerentur, a quibus cum ipsis alimentis
femina Romano-Catholicæ fidei, extra quam nulla salus esse cog-
noscitur, susciperent. Quod profectò singulare fuit DEI benefi-
cium salutem ex inimicis mirabiliter operantis.

XII. Hæc Redemptio, quamvis in se unica sit, duplex
tamen censerì posset, si temporis & locorum spectetur diversitas,
in quibus peracta fuit; Nostri certè Patres Romani eam pro tem-
porum diversitate in duobus foliis descriptam in duas etiam divi-
ferunt Redemptionses, quarum priorem Sanctissimo Domino no-
stro CLEMENTI XI. Pontifici Maximo, posteriorem Eminentissi-
mo Domino Hannibali Albano Ejusdem Nepoti S. R. Ecclesiæ
Cardinali nuncupârunt. Nos autem utramque censemus unicam
& eandem, illâque in serie Redemptionsum nostræ Provinciæ un-
decimam numeramus. In hac expeditione ex omnibus ferè Eu-
ropæ nationibus aliqui redempti sunt. Universim numerantur
quingentæ quinquaginta quinque personæ in libertatem assertæ,
ad quem numerum nulla hæcenus nostræ Provinciæ Redemptio
ascenderat. Peculiarem autem in ea memoriam sibi vindicat nu-
merus nonagesimus; nonaginta siquidem & novem captivi Aucto-
ritate Magni Oratoris ab Sultano sunt manumissi, quibus aliàs ex-
tra pacificationem nulla fuisset spes libertatis. Iterùm nonaginta
septem e triremibus, jugò omnium gravissimò, pretiò sunt re-
dempti. Rursus nonaginta quatuor utriusque sexûs minoris ætatis e
Tartaria libertatem obtinuerunt. Præterea nonaginta septem
captivi Christiani Constantinopoli & in aliis Turcici Imperii
Provinciis lytrò emancipati sunt. Reliqui centum sexaginta
novem

novem partim in Tartaria pretiò redempti partim etiam Constantinopoli sinè pretio aut aliis licitis industriis in libertatem asserti fuerunt.

1720.

XIII. Sub Gloriosissimis Auspiciis CAROLI VI. Augustissimi Romani Imperatoris, Pii, Felicis, Victoriosi, Clementis hæc ad finem pervenit operosa Redemptio. Eidem Sacratissimæ Majestati captivorum nomina, patriam, ætatem, conditionem, & lytrum in magno folio ex sacra pagina hõc præfixò Chronographicò : Venlent In slon CVM LaVDe & Lætlta descripta nuncupavimus brevi dedicatione, ut Magni Principes alloquia longiora vix sustinent, iis, ut sequitur verbis expressa :

Nuncupatio.

Istis cap. 35.
p. 10.

SACRATISSIME CÆSAR.

Memnonis Statuam in Serapidis Fano ad Solis radios articulatam vocem emittere solitam olim celebrabant Ægyptii Sacerdotes: multò celebrius est, ac plausibilius AUGUSTISSIMÆ MAJESTATIS VESTRÆ radios, & Victoriosissimi Nominis Splendorem utrumque Occidentis & Orientis inter se armis collisi Orbem sedasse, hostes stravisse, dilatasse Regiones, tutasse Patriam, Civis servasse, & hos ex totius ferè Europæ Nationibus de Ottomanorum dira servitute redemptos ad pileum revocasse captivos. Hæc sanè Redemptio, cui hætenus nulla par fuit numerò, ab Austriaco Sole omnem suum mutuat splendorem, ubertatem & copiam. Germani, Justi, Pii, Felicis Cæsaris id meritò opus est, tot reddidisse Felices. Gratulantur jam milites, letantur Civis, gaudent cum matribus proles, exultant ad libertatem MAJESTATIS VESTRÆ favore ac influxu FORTITUDINE & CONSTANTIA restituti. Eorundem nomina devinctissimus Ordo noster Trinitarius Clementissima MAJESTATI VESTRÆ in hac Tabula demissè offert, & sincerè rationem reddit officii ac Instituti sui. Stat, Stabitque perpetuò causa nostra ex Cæsaris arbitrio; indè vigor, indè valor, indè pretium fertur, cluet, æstimatur.

CAPUT XIV.

Pro ædificatione Comaromiensis Cœnobii Primus Lapis ponitur.

I. **H**ætenus nostri Comaromienses Religiosi per septennium in vico Nobilium exiguam domum ad suam vineam & hortum incoluerunt. Usus Sacelli pro Divinis officiis peragens præbuit hypocaustum æquè parvum, decenter tamen ornatum. Tandem annò hujus sæculi vigesimò statuerunt Cœnobio condendo initium dare, cui aptum & opportunum situm offerebat ipsa

Ad primam
Lapidem col-
locandum
dispositio.

Tttttttt a

vineam,

1720. vinea, quæ eradicatis vitibus, cæsisque arboribus ad novam molendam structuram spatium suggerebat amplissimum. Consecta itaque in hunc finem magna vi Lapidum, arenæ, calcis & tignorum, cum omnia ad inchoandum ædificium jam parata essent, 3. Maji. diem tertiam mensis Maji, quâ Inventio S. Crucis recolitur, pro obeunda solemnî ritu Primi Lapidis collocatioe elegerunt.

Primus Lapis ponitur.

II. Aderat P. Martinus ab Ascensione Commissarius Generalis, cujus jussu Illustrissimo Domino Friderico Adamo Comiti Veltz, Præsidi Comaromiensis Præsecto, honor Primi ponendi Lapidis delatus fuit. Invitantur plerique Nobiles viri, cives præcipui & Benefactores, qui etiam omnes officiosè comparuerunt, ut memorabilem adeò functionem suâ præsentia cohonestarent. Res tamen majore modestia & devotione, quàm splendore, pompæque peracta fuit; etenim P. Commissarius Generalis absolutò Missæ Sacrificiò superpelliceum, stolamque assumpsit, & præcedentibus duobus Ceroferariis, ac quatuor Religiosis nostris Sacerdotibus sequentibus ad locum processit primo Lapidî sacrandò destinatum. Hunc postquam consuetis precibus benedixisset, diversa numismata Romana Sanctos Ordinis nostri referentia eidem imposuit, quibus Comes Veltz aureum numum effigie CAROLI VI. Imperatoris hóc annò signatum addidit, clausòque Lapidis ostiolo Lapidem ternis malleoli ictibus cæmento immerisit. Successè re murarii, qui cœptum opus ad eam perfectionem prodixerunt, in qua nunc conspicitur.

CAPUT XV.

Pro construendo itidem Cœnobio nostro Tyrnaviensi Primus Lapis collocatur.

Pro alio situ alia ab Excell. D. Comite Adamo Kollonicz nostris smpta Dominus.

I. **H**OC eodem annò jacta sunt fundamenta nostri Conventus Tyrnaviensis, ad quæ ponenda viam per innumera obstacula complanare oportuit. Equidem nostri pridem in hac urbe domum obtinuerant, sed quòd illa in abstrusa civitatis parte, locoque ignobili sederet, Excellentissimus Dominus Comes Adamus Kolloniczius, Ordinis nostri eximius Fautor & Benefactor, cui situs ille sempè displicuerat, propriis sumptibus ædes Comitis Zichii, in longa platea ad publicum forum procurrentes, coëmit, easque nostris pro ædificando Templo ac Cœnobio donavit, atque hóc pacto titulum Fundatoris promeruit. Quod si nunc singillatim recensere vellem, quantæ difficultates multorum annorum intervallò superandæ fuerint, ut ad possessionem harum ædium admitteremur, nimis prolixus evaderem, & finem fortassis nullum scribendi invenirem. Res profectò in difficillimo loco fuisse positas eorum temporum acta & Rescripta luculenter testantur. Pauca duntaxat e multis seligam, unde tamen abundè intelligi poterit, in quantis salebris res nostræ tunc hæserint. Primum sit Rescriptum Augustissimi Romanorum Imperatoris & Regis Apostolici ad Inclytæ Cameræ Pofoniensis Præsidem & Consiliarios sequenti formâ expeditum.

Plurimæ difficultates objunguntur.

CARO-

CAROLUS VI.

1720.
Cæsaris De-
cretum.

Speſtabiles ac Magnifici, Magnifici item, Egregii, Fideles, Nobis Dilecti. Probè recordabuntur Eadem Fidelitates Veſtrae, quidnam iisdem mediò Cancellaria Noſtra Regio-Aulicæ Hungaricæ adhuc de dato XXIX. menſis Octobris anni M. DCC. XVII. proximè præteriti in puncto certa Domus Zichiana in Regia Liberâque Civitate Noſtra Tyrnavienſi ſituata, & per Fidelem Noſtrum, Speſtabilem & Magnificum Comitem Adamum a Kollonicz, perpetuum in Levard, Equitem Auratum, Comitatus Czongradienſis Supremum Comitem, & Conſiliarium Noſtrum intimum, quâ Fundatorem pro parte, & ad rationem Fidelium itidem Noſtrorum Religioſorum Patrum Ordinis Sanctiſſimæ TRINITATIS de Redemptione captivorum Reſidentia Tyrnavienſis, pro majori utpote eorundem Religioſorum commoditate, & populi, devotiones ibidem peracturi, accèſſu emptæ & comparatæ in forma requiſitionis ſcriptum ſit, & intimatum. Quia verò Nos quoque clementer vellemus, ut antelati Comitis a Kollonicz ad ampliandam Gloriam DEI directæ Salutaris intentio ſecundetur, eadèmq; ſecus citiùs & meliùs finem ſuum conſequi nequeat, antequàm certa eatenus per Majeſtatem Noſtram benignè Authorizata Cameralis Commiſſio ibidem in facie loci ordinetur, & inſtituatur. Eapropter Fidelitatibus Veſtris harum ſerie clementer committimus & mandamus, quatenus e Collegio iſtius Regiæ Camere Noſtræ Hungaricæ Conſiliarium, quâ Commiſſarium eatenus Noſtrum, quantocyùs eligere debeant; qui ſemet in prædictam Regiam Liberam Civitatem Noſtram Tyrnavienſem conſeſtim conferre, ibidèmq; accerſitò in præſentiam ſui ejuſdem Loci Magiſtratu ratione præattactæ pro Templo antelatorum Patrum Trinitariorum ampliandæ domus Zichianæ cum eodem Magiſtratu amicabilem compositionem tractare, ac expoſt ſuò modò elaboratam ac concluſam ad Benignam Majeſtatis Noſtræ Ratiſicationem transmittere: ea verò fors minùs ſuccedente, Majeſtatem Noſtram cum voto & opinione ſua mediò ſuprafatæ Cancellariæ Noſtræ Regiæ Aulicæ Hungaricæ pro ulteriori Benigna eatenus diſpoſitione Noſtra ſuperinde fideliter, & circumſtantialiter informare noverit, & non intermittat. Gratia in reliquo Noſtra Cæsareo-Regia iisdem Fidelitatibus Veſtris Benignè propenſi manentes. Dabuntur in Civitate Noſtra Vienna Aſtriæ die 16. menſis Julii Anno Domini 1718.

CAROLUS.

Comes Nicolaus Illesbaſy.
Elias Waneczky.

Uuuuuuuuu

II. Cùm

1720.

II. Cùm verò hoc Cæsareum Decretum illum effectum minimè habuisset, quem sortiturum sperabatur, annò sequenti Inclyta Regni Hungariæ Aulica Cancellaria aliò Rescriptò ad Senatum Tyrnaviensem negotium nostrum instantius urfit, ut ex subjectis Litteris videre licet:

Aliud Cancellariæ Hungariæ Rescriptum.

Prudentes ac Circumspecti Domini, Nobis observandissimi, Salutem & Officiorum Nostrorum Commendationem. Probè recordantur Eadem Dominationes Vestra, quidnam iisdem iteratis vicibus circa Sacrum Ordinem Sanctissima TRINITATIS de Redemptione captivorum in gremio istius Libera & Regia Civitatis Tyrnaviensis jam aliunde præ prius benevolè acceptatum, in commodiori nihilominus loco per Excellentissimum D. Comitem Adamum a Kollonicz tanquàm Benefactorem ejusdem fundationaliter accommodandum per expeditionem Cancellaria hujus Regio-Aulicæ Hungaricæ perscriptum fuerit, & intimatum. Et licet quidem Annò 1718. proximè præterito ad præviam præmisso in negotio factam certificationem nostram intuitu accommodandarum nonnullarum eatenus emerisarum subversantiumque difficultatum, Eadem Dominationes Vestra certos binos deputatos suos ad faciem Cancellariæ hujus emisissent, mediòque eorundem postulatum suum proponi curassent. Quia nihilominus iidem deputati pleniori eatenus plenipotentia se destitutos esse, adeoque contra instructionem sibi met datam semet progredi non posse asseruissent, hinc etiam pia ejusmodi intentionis scopus nequaquam eorum secundari valuisset. Cùm autem præattactus Dominus Comes Fundator, veluti ad complanationem complanandorum (dummodò æqua & rationabilia ab eodem prætendantur) pronissimus negotii hujus finalem accommodationem apud Regiam hanc Cancellariam Hungaricam Aulicam adurgere non desinat: justaque petentibus omnino præbendus esset assensus: Idcirco supratitulatas Dominationes Vestras hisce ex Officio certificandas esse duximus, easdem seriò commonefacientes, quatenus ad secundandum præmisso in negotio rationabilem Tractatum, adeoque consequendum etiam ejusdem desideratum finem mediò deputatorum eatenus suorum pleniore cateroquin Mandatoriatùs facultate & plenipotentia instruendorum, qui die 27. nunc currentis mensis Februarii Anni infrascripti in facie Cancellariæ hujus Regio-Aulicæ Hungaricæ comparere, & semet sistere velint, nec intermittant, nisi medio tempore cum prætitulato Domino Comite convenire possint. In reliquo servet DEUS Dominationes vestras. Datum Vienna Austria 3. Februarii 1719.

III. Res ulterius non est progressa; nam die decima quinta mensis Februarii ejusdem anni Inclytæ Regiæ Aulicæ Hungariæ Cancellariæ Viennam per epistolas nunciatum fuit, Magistratum Tyrnaviensem & Cives cum Patribus Trinitariis æquâ conditionibus inter se convenisse: quò factò ad diem decimam quintam Julii nostri consuetis solemnitatibus duarum ædium possessionem iniverunt, earumque foribus in hujus rei argumentum Ordinis Crucem affixerunt. Tantæ molis erat hoc in negotio adversariorum oppositiones perfringere, ut nisi Excellentissimi Comitis Fundatoris Auctoritate & Patrociniò nostri fuissent protecti, nihil unquam impetrari potuisset. Unde meritò ejusdem Imagini Viennæ apud nostros hi versus subscripti fuerunt:

1720.
Repente nostrum finitur negotium.

Possessio ædium suscipitur.

Patrocinium Comitis Kolonicz celebratur.

Sistis Adame Comes Kolonicz Celeberrimus Heros,

Quò non in nostros Clarior alter erat.

Sed quantus fueras multis Tyrnavia monstrat;

Te scutum vindex, & Decus Ordo colit.

Quàm vastis olim nos luctabamur in undis!

Donec jactatis Stella benigna nites.

Tempestas procul omnis abit, spirante favore;

Est pacata quies, sit stabilisque Domus.

Rebùs igitur amice ac probè cum Magistratu & Civibus compositis, Idem Excellentissimus Dominus Comes Fundator ambarum ædium pretium exsolvit, & præterea aliis magnis suis expensis, quas ille quidem pro suo erga Ordinem nostrum affectu minimi faciebat, a communibus oneribus eliberavit, ut nostri simul liberam earum possessionem in perpetuum obtinerent.

Idem domum ab oneribus suis sumptibus eximit.

IV. Postquam igitur adversæ voluntates in concordiam coaluissent, sollicitudo de novi Cœnobii structura suscepta fuit. Id efflictim desiderabant nostri, urgebant amici, promovebant quoque benevoli largis subsidiis, & majoribus pollicitationibus. A peritis igitur Architectis describitur area, locus pro Templo seceratur, justumque spatium Cœnobio ædificando ad artis regulas assignatur. Nihil jam supererat, quam ut primus Lapis meditatione fabricæ fundamentis imponeretur. Etsi verò honos iste meritò delatus fuerit Excellentissimo D. Comiti Adamo a Kollonicz Fundatori, ille tamen id muneris a se modestè amovit. Alter proinde ad hanc functionem obeundam delectus fuit, Reverendissimus nimirum & Illustrissimus Georgius Baro Gyllanius Episcopus Tinniensis & Metropolitanæ Strigoniensis Ecclesiæ Canonicus; verum hic sub idem tempus peregrè constitutus non tam citò adventurus credebatur. Fixum tamen mansit ejus nomine hoc opus absolvendum esse. Disponitur ergo ærea lamina Lapidis imponenda, cui ex una parte insculpta erant Gentilitia Kollonicziani Stemmatis Insignia, quæ sequens epigraphe, numeralibus litteris annum præsentem exprimens, ambiebat, nempe: HOC IN CVSTODIAM POSUITO, VT QVIS RESISTET. Ex altera verò visabantur Gyllanianæ stirpis Arma hoc chronologico lemæte adjecto:

Ad Primi Lapidis positionem dispositio.

1720.

HOC INVIGILANTE NIHIL PAVENDVM. Inter utrumque Scutum initiales litteræ sequentium verborum cernebantur: DEO TER OPTIMO MAXIMO GLORIA. Paulò inferiùs hi versus legabantur:

Cum Millenus erat Septingentesimus Annus

Bisque decem pariter, quò fuit orta Salus.

Hoc dum fundat opus KOLONICZ GENERALIS ADAMUS,

GYLLANY peragit Præfulis alma manus.

Ære locuturus Lapis est, Gens postera discet,

Grata Patrum Pietas quæ Monumenta parat.

Infra hos versiculos in medio eminebant Sacri nostri Ordinis Insignia, Crux nimirum rubei & cærulei coloris, quam subsequens circumplectebatur chronographicum: INSIGNIA SACRI TRINITARI ORDINIS & CAPTIVORVM.

Primus Lapis
ponitur.

V. Ad vigesimam diem Junii anni millesimi septingentesimi vigesimi absente adhuc Gyllanio Reverendissimus & Illustrissimus Dominus Joannes Okoliczanius, Episcopus Noviensis & Metropolitanæ Strigoniensis Ecclesiæ Canonicus invitatus fuit, ut vicaria manu Gyllanio in hoc opus succederet, & Primum Lapidem in ejus Nomine fundamentis imponeret. Nec ille tergiversatus est, sed statuta die & hora adfuit, ac præsentem Comitem Adamo Kolloniczio, aliisque compluribus Ecclesiasticis & Nobilibus Viris ipse Pontificalibus vestibus ornatus Primum Lapidem solemniter benedixit, eumque inter lætum tubarum tympanorumque applausum magna spectantis populi & nostrorum consolatione fundamentis imposuit. Post dies aliquot Gyllanius Strigoniò rediit, ut intellexit, quid nomine suo actum fuerat, ratum id totum gratumque habuit. Conductis interea pluribus operariis fabrica erigebatur.

CAPUT XVI.

Elogium vitæ P. Josephi a Jesu Maria Generalis Commissarii.

Eligitur Commissarius Generalis anno præterito dum in Redemptione occupatus.

I. **Q**uem ante semestre Constantinopoli cum magno redemptorum Christianorum numero Viennam redeuntem læti suscepimus, circa hujus anni finem a corporis vinculis absolutum, viamque æternitatis ingressum lugemus P. Josephum a Jesu Maria; hic antè sesqui annum, & quod excedit, in Patrum Comitibus, dum ipse captivorum Redemptioni invigilat, præter expectationem suam Commissarius Generalis Ordinis per Austriam, Hungariam, & Bohemiam electus fuit, quamvis hujus rei nuncius non nisi mense Decembri anni præteriti ad ipsum, Constantinopolis agentem, pervenerit. Et ecce tibi! quæ scenæ conversio? dum magna concipiuntur molimina, & præclara rerum pulcherrimarum spe lætamur, invida Parca vitæ filum succidit, eoque disrupto res simul cum spe propè dissipavit.

II. Re-

II. Redemptione feliciter absoluta delatum sibi munus in humeros admisit. Exinde petitō & impetratō Augustissimi Cæsaris alloquiō expeditionis suæ rationem reddidit, Suæque Majestati exposuit Turcarum Sultanum publicis Litteris Ordini nostro potestatem fecisse Constantinopolî domum Ordinis statuendi, ut majore cum fructu deinceps captivorum Redemptioni incumbere possimus: oravit proinde, ut Sua Majestas opus adeò salutare suò subsidiō fulcire ac provehere dignaretur; his dictis supplicem Libellum eadem de re Augustis manibus consignavit. Responsum Cæsaris ad vota tulit: cogitandum tamen etiamnum erat, qualiter Patris postulata optimō modō in opus deduci possent. Hæc inter supervenit altera pars Redemptionis ex Tartaria, cujus occasione Pater in latissimo folio captivorum nomina, ut aliàs fieri consuevit, Augustissimo Cæsari reverenter obtulit, rursusque ex Clementissimi Imperatoris verbis spem novam concepit, rem citius, quàm sperasset, confectam videndi. Subinde, quod ratio officii recens suscepti postulabat, in Bohemiam perrexit, ut Pragensem Ordinis Conventum lustraret. Rebûs ibi ritè ordinatis in viam rursus se dedit, & per Moraviæ Marchionatum Illaviam contendit, quò tamen pervenire non potuit, in itinere sublatus, ut inferius videbimus: nunc autem vitam & res ejus gestas breviter exequemur.

III. Natus est P. Josephus a Jesu Maria Madriti in Hispania tertiō Idûs Martii annō superioris sæculi primō & sexagesimō. Parentes habuit Christianis moribûs conspicuos, a quibus ad omnem pietatem fuit institutus. Post exactam pueritiam primis litterarum elementis imbutus Latinæ Grammaticæ operam dedit. Deinde apud Patres S. Philippi Nerii, Oratorii Madritensis aliquot annis Sacerdotibus ad aras servivit, reliquum verò tempus, quod a pia hac occupatione ei supererat, lectioni devotorum librorum impendit; quibûs animum ita excoluit, ut nihil aliud quàm spiritualia sapere, ac spirare videretur; ne tamen improvidè ardore juventutis in errorem aliquem abriperetur, ut in rebus spiritualibus & mysticis facilè incautis accidere solet, aliquem sacri illius cœtus seniore Patrem in conscientie arbitrum elegit, cui intimos animi sui recessus patefecit, ejusque consiliō edoctus didicit, ex quibus codicibus salutaria benè vivendi præcepta securè haurire deberet. Ad bivium Pythagoricæ Litteræ delatus perfectioris vitæ studium auxit, ex quo sibi magnos quotidie stimulos subdi persensit ad Religiosum aliquem Ordinem amplectendum. Re maturè discussa, & implorato frequentioribus precibus Divino lumine ex Sancti Spiritûs instinctu ad Ordinem Patrum Trinitariorum Discalceatorum, severioris disciplinæ studiō clarum, se magis impelli animadvertit. Religiosis itaque nostris Madritensibus supplex factus eorum consortio adscribi postulavit, & ad commendationem Patrum Congregationis Oratorii voti compos effectus sacra Ordinis nostri veste donatus est die tertia Octobris annō illius sæculi tertiō & octogesimō.

IV. Per integrum probationis annum virtutibus excolendis,

X x x x x x x

1720.
Agit cum Cæsare de Ordinis nostri domo Constantinopolî condenda.

Imperator annuit.

Ortus & natalis.

Lectioni devotorum librorum incumbit.

Ad Ordinem Trinitarium admittitur.

Proficetur.

&

8720. & sacris religiosæ vitæ institutis addiscendis tanto fervore incubuit, ut omnium sibi conciliaret suffragia, quibûs ad solemniurn votorum professionem pervenit. Solanam missus Philosophicis, & Compluti Theologicis Studiis per sexennium egregiam operam navavit, atque in scholasticis concertationibus crebra subtilioris ingenii specimina dedit: Nec tamen ideo ab humilitatis tramite deflexit, aut in virtutum exercitiis elanguit; ratus eum plus deficere quàm proficere, qui litteras præponit virtutibus, sinè quibus aditus nullus ad æternam salutem patet.

Speciales ejus
Virtutes.

Humilitas.

Obedientia.

Puritas.

Paupertas.

Cultus B. Virginis.

Oratio mentalis.

V. Motus iræ, aliarumque animi passionum, quæ subinde viros etiam perfectioris vitæ solent impetere, ratione velut frænô coërcuit. Humilitati, ut præmissimus, præprimis studuit, ceu basi omnium aliarum virtutum, & religionis fundamento. Magnos proinde in suimetipsum contemptu fecit progressus, solitus de seipso quàm vilissimè sentire, seseque pro despicabili immunditiæ vasculo semper reputare. Quàm verò humiliter de se, tam magnificè de aliis sentiebat, & loquebatur. Defectus aliorum, si qui fuerunt, quibûsvis coloribûs conquestis excusabat, aut in meliorem partem accipiebat: ex adverso autem virtutes alienas & insigniter commendabat, & impigrè æmulabatur. Comis & affabilis erga omnes, ut satis pateret, eum proximos suos & fratres plusquàm semetipsum æstimare, & in pretio habere. Obedientiæ virtuti se ità addixerat, ut omnes suorum Superiorum nutus observaret. Mentis corporisque puritatem singulariter coluit, castitatem velut pretiosissimam gemmam suam custodivit. Paupertatis rigidus assertor, sæpe in rebus necessariis admittendis se difficiliorem præbebat, quòd timeret, ne sub eorum prætextu alia irreperent, quæ huic sanctæ virtuti adversarentur. Crebrioribûs jejuniis carnem macerabat, quamvis ordinarius ejus victus ità comparatus fuerit, ut nihil ferè a jejunio differret; cibus etiam, quò magis obviûs, eò acceptior, & quò vilior, eò sapidior ipsi, gratiorque extitit. Idipsum observabat in cæteris utensilibus, utpotè, qui ne in ipso quidem munere Prælati aliquid ad suum usum admisit, quod non cuivis Ordinis Novitio concedi solet. Inter multas devotiones, quas obire consuevit, Cultus Parthenius erga Magnam DEI Matrem in eo præprimis eluxit, cujus parvum officium de Immaculata Conceptione præter alias complures preces quotidie persolvit: Sabbatis autem, & in per-vigiliis Festivitatum Gloriosissimæ Virginis DEIPARÆ laxatis pietatis habenis, tum publicè, tum privatim non pauca peregit poenitentiae opera.

VI. Oratio mentalis, quâ mente ad DEUM ascendimus, unica fuit ejus animæ voluptas. Ad hanc ille, quæ inter nostros tam manè, quàm vespere unius horæ spatio in communi peragitur, sepositis omnibûs aliis occupationibûs quantumvis necessariis, primus semper advolavit. Exuberabat ardor in vultu, index ejus, qui in corde latebat: in contemplanda Passione Domini Nostri JESU CHRISTI ità absorbebatur, ut tota mente in DEUM raptus esse videretur. Per eas integras horas in genibus hæsit immo-

immobilis, licet esset exhausto corpusculò, & magnam virium imbecillitatem præferret, clausis oculis & elevata in DEUM mente Divina Mytheria contemplabatur. Indè pullulabant uberissimi virtutum fructus, quorum splendor se postea in omnibus actionibus cumulatissimè prodidit; enituit enim in omnibus operibus ejus profundissima, quæ in corde altas radices egerat, demissio, silentium, custodia sensuum, in adversis patientia, modestia in prosperis, aliæque virtutes, quæ effrenem passionum licentiam ab eò generosè domitam fuisse prolixè testabantur. Amor DEI & dilectio proximi in omnibus ejus gestis resplendebat, ut proinde tota ejus conversatio in cœlis esse videretur.

1720.

VII. Tantis ille ornatus virtutibus ab Ordinis Majoribus primò in Poloniam destinatus fuit, ut recenter ibidem plantatam Sacri Ordinis nostri coloniam vitæ suæ exemplis promoveret. Iter ingressus, cum die quarta mensis Octobris annò millesimò sexcentésimò nonagesimò primò Viennam Austriæ pervenisset, novis mandatis in hac urbe subsistere jussus est. Obtemperavit ad omnem promptissimam obedientiam; nec multò post Novitiorum Magister renunciatus Ordinis tyrones, suæ curæ commissos, ad regularis vitæ observationem, omnemque probitatem indefesso labore instituit. Sub idem tempus Illaviensis Conventus nostri fundatio ad stabilitatem pervenerat, cujus possessionem ut P. Josephus ab Angelis Commissarius Generalis adiret, eundem nostrum Josephum in Socium suum assumpsit, illumque postea ejusdem Conventus Præsidem in serie secundum creavit. In hoc officio Arcem Illaviensem cum viridario pro construendo Templo & Cœnobio impetravit, ut alibi fusiùs explicuimus. Structuram quoque Cœnobii incepit, eamque in finem procul dubio deduxisset, nisi suborti per Hungariæ Regnum tumultus conatum ejus interceptissent; quo tempore præter diuturnum exilium acerba multa sustinuit. Annis sequentibus, nempe hujus sæculi septimò, Viennensis nostri Collegii Minister creatus Ecclesiæ ejusdem fabricam plurimum promovit, ac memorabili felicitate pretiosissimum devotionis thesaurum, Imaginem videlicet CHRISTI Crucifixi, hodie etiamnum accurrentis e longinquo populi pietate, impetratis beneficiis, & miraculorum famâ celeberrimam, obtinuit. Exinde Redemptoris officium per continuum decennium ingenti approbatione administravit. Sæpius in hoc munere ad Principes Imperii & hæreditarias Domûs Austriacæ Provincias profectus multas pro captivis collegit eleemosynas, ubi sæpissimè ostiatim per domos, vel ad Ecclesiarum fores pro captivorum Redemptione subsidia corrogavit: quo ære deinde duas celebres & numero captivorum suspiciendas Redemptionses peregit. In suis pro Redemptione captivorum peregrinationibus Ordinis propagationi simul sollicitè invigilavit: ejus sanè industriæ magna ex parte adscribenda veniunt Albæ Carolinensis Domûs nostræ in Transilvania primordia. In postrema nunc pariter Redemptione ope Magni ad Portam Ottomannicam Oratoris ab Achmete III. Turcarum Sultano patentes Litteras impetravit, quarum virtute nostris

Viennam venit an. 1691.

Præses Illavie Arcem Illaviensem impetrat.

Viennæ Minister.

CHRISTI Crucifixi Imaginem obtinuit.

Redemptio captivorum.

Duas perfectas Redemptionses.

Ejus industriæ debentur Albæ Carolinæ & Constantinopoli fundationes.

1720. nostris potestas facta est Constantinopolî Ecclesiam domumque condendi, ut de aliis favoribus & Privilegiis nihil loquar, quæ in favorem Ordinis & Redemptionis ab Aula Ottomanica obtinuit. Cùm Peræ-Constantinopoli captivorum Redemptioni sedulè incumberet, annò hujus sæculi undevigesimò in Patrum Comitibus electus fuit per Austriam, Hungariam & Bohemiam Ordinis nostri Commissarius Generalis, quod tamen ille munus non nisi post annum & aliquot menses propter absentiam suam suscepit.

Commissarius Generalis,
Pragæ visitat Cœnobium,
Per Moraviam transit.
In Morbum incidit.
Sepulturam sibi exorat.
Sacramentis munus.
Obiit.

VIII. Inclinate Octobri Viennâ, ut diximus, Pragam profectus est pro officii sui ratione nostrum in ea urbe Cœnobium lustraturus. Rebûs ibidem ritè constitutis Illaviam eadem de causa iter suscepit. Moraviam transiens apud Illustrissimos Barones Petrivaldios, veteres Ordinis nostri Fautores ad castrum Buchloviense nonnihil subsistere decrevit. Die nona Decembris Stzrilecam (oppidum est eorundem Dynastarum) pervenit, ibidemque omnibûs humanitatis officiis exceptus fuit. Sequenti nocte morbo colicò oppressus gravissimè laborare cœpit, acerbissimos tamen torminum dolores in DEI voluntatem resignatus admirandâ patientiâ pertulit, ut ne conqueri quidem audiretur: interrogatus etiam, ut se haberet, benè sibi esse, & meliùs quàm priùs respondit. Cùm per tot labores, curas, & longinquas peregrinationes morbus in exhausto corpusculo, nihil proficientibûs liberaliter suppeditatis pharmacis, quotidie ingravesceret, ex virium imbecillitate ac defectu mortem sibi imminere facilè conjecit. Extremis itaque precibûs poposcit, ut sibi in monte Sanctæ Barbaræ, Castro Buchloviensi vicino, ad ejusdem Sanctæ Virginis & Martyris sacram ædem aliquot terræ palmiculi pro corporis sui sepultura concederentur. Quâ impetratâ gratiâ mirificè consolatus se ad felicem obeundam mortem salutaribûs mediis disposuit, cætera DEO commendavit. Demum die decima quinta ejusdem mensis Decembris sub noctem inter luculenta pœnitentiæ signa sacram peregit exomologesim, sequenti verò luce a P. Secretario suo manè Missæ Sacrificium celebrante, cui ipse genibus semper innixus devotissimè adstitit, sacrum viaticum magna cum animi consolatione accepit, & non exiguum tempus in gratiis Divino Hospiti pro tanta dignatione persolvendis impendit. Interdiù, ut alias frequentius, ab Illustrissimo Barone visitatus, cum eodem de suis negotiis longum habuit sermonem, cui Medicus superveniens, cùm morbi nullum posset excogitare remedium, suavit, ut jam jam morituro extremæ unctionis Sacramentum ministraretur, quò non minore devotione perceptò P. Secretarius Generalem eidem Absolutionem pro mortis articulo impertivit. Paucis post horis ad extrema redactus tertio quadrante post horam noctis decimam placidissimè exspiravit, omnibûs de Optimi Patris jactura ingemiscentibûs. Vixit, longiore vita dignus, annos non nisi novem & quinquaginta, menses novem, dies tres, e quibus in Religione ac DEI servitio septem & triginta consumpsit, postquam Commissarii Generalis muneri a suo in Austriam reditu præfuisset mensibus ferè quinque.

IX. Die decima septima mensis Decembris æra campana 1720. Parochialis Templi tristi tinnitu suo Patris obitum evulgaverunt. Exequiæ in sequentem diem indictæ fuerunt, ad quas supra laudatus Baro Dynasta omnes Curiones ex tota vicinia litteris & nunciis convocavit. Accidit autem ea die res valde mirabilis, a multis etiam in prodigii locum accepta; etenim cum feretrum frequentibus facigeris utrimque circumfusum in publicum efferretur, Pavonum aliquis, quorum non modicus numerus tam Stzrilecæ, quam in aliis Illustrissimæ hujus Familiæ oppidis ob gentilitia Petrivaldianæ stirpis Insignia, quæ hanc avem præferunt, nutritur, e numero suorum advolavit, & supra tumbam in aëre circumvolitans, ac mœsta voce pupillans tandem in ipso feretro resedit. Insolitus hic eventus spectatores omnes tantò majore admiratione perfudit, quantò tenaciùs Pavo tumbæ inhæsit, a multis siquidem certatim abactus se locò moveri non priùs sustinuit, donec funebris pompa ultra decem passus progressa fuisset, tunc demum abigentium violentiæ impar, inde recessit, & ad cæteros pavones volavit.

Dum efferretur
Pavo infedus
ejus tumbæ.

X. Corpore tandem ad Stzrilecensem Ecclesiam delato solemnes Exequiæ, ad quas cohonestandas ingens cleri populique multitudo e tota vicinia confluerat, celebratæ fuerunt, quibus absolutis curru impositum corpus, & versus Castrum Buchloviense ad montem S. Barbaræ, prout ipse in vivis postulaverat, unius miliaris itinere ad sepulturam auctum fuit, præcedente cruce Confraternitatis nostræ in eo loco institutæ. Cum in conspectum Buchloviensis Castri venissent ad signum explosi militaris tormenti æra campana in Parochiali Ecclesia, quæ multum indè distat, insonuerunt. Ad Statuam S. Joannis Nepomuceni Martyris delati, cum corpore tantisper stiterunt, donec funebris pompa ei recipiendo parata ritè ordinata fuisset. Tunc tandem feretrum in humeros bajulorum sublatum inter lugubrem phonasorum concentum, stipantibus illud ex utraque parte duodecim daduchis, longoque Ecclesiasticorum & nobilium virorum agmine subsequente ad Ecclesiam S. Barbaræ Virginis & Martyris delatum, & in crypta ejusdem Ecclesiæ, ubi Petrivaldiorum Baronum est sepultura, peculiari favore collocatum fuit. Huic postea accessit sequens epitaphium in exigua tabella scriptum: *Ex voto huc appositus jacet Venerabilis P. Josephus a Jesu Maria, patriæ Madritensis, Ordinis Excelsatorum SSS. TRINITATIS Redemptionis captivorum per Austriam, Hungariam & Bobemiam Commissarius Generalis. Stzrilecæ obiit in Domino XVI. Decembris Annò M. DCC. XX. Parentatum est Optimo Patri desideriis, suspiriis, precibus.*

Exequiæ.

Sepelitur
Buchlovie ad
S. Barbaram.

Epitaphium.

Fave, ac Pii Manibus ora requiem.

Amen.

Yyyyyyyy

ANNA.